

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

1190686

21

САМОУЧИТЕЛЬ
ПОЛЬСКАГО ЯЗЫКА

ИЛИ

ЛЕГЧАЙШІЙ СПОСОБЪ НАУЧИТЬСЯ

БЕЗЪ ПОМОЩИ УЧИТЕЛЯ

ЧИТАТЬ, ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ ПО ПОЛЬСКИ

Составилъ В. Вроблевскій

С.-ПЕТЕРБУРГЪ

Типографія П. М. Комелова, Большая Подъяч. 17—21.

1898

Въ книжномъ складѣ В. И. Губинскаго, въ С.-Петербургѣ

продаются слѣдующія книги:

Изученіе иностранныхъ языковъ. Поступила въ продажу новая книга для изученія французскаго языка *Новая метода профессора Олендорфа. Полный практическій самоучитель французскаго языка*, по которому можно выучиться читать и говорить въ короткое время. Сост. С. Косовичъ. изданіе 4-е, значительно дополненное, въ 2-хъ част. Спб. 1897 г., ц. 2 р.

Новый способъ выучиться въ 73 урока читать, писать и говорить по-англійски. Метода профессора Олендорфа, одобренная Парижскимъ факультетомъ. Составлена и приспособлена для русскихъ А. Михельсономъ. Изд. 2. М. Ц. 3 р. Легкость изученія иностранныхъ языковъ по методѣ Олендорфа признана всею Европою. Достоинства и преимущества ея передъ другими способами доказываются уже тѣмъ, что въ цивилизованномъ мірѣ нѣтъ народа, который не примѣнилъ бы ее для своего употребленія. Страшный, блистательный успѣхъ сопровождалъ появленіе метода Олендорфа. Милліоны разошедшихся экземпляровъ книгъ ярче всякой рекламы доказываютъ полезность и примѣнимость ея къ скорому и легкому изученію того иностраннаго языка, который бы захотѣлъ знать. Олендорфъ счумѣлъ достичь того, до чего не достигали другіе.

Новая метода правильно читать, писать и говорить на нѣмецк. языкѣ въ 6 мѣсяцевъ. Сочин. проф. Олендорфа. Одобрена парижскимъ факультетомъ, составлена (для русскихъ) по послѣднему 117-му Парижскому изданію. 4-е изданіе, 1896 г., 2 тома, ц. 1 р. 50 к.

Самоучитель итальянскаго языка. Практическая метода выучиться читать, писать и говорить по-итальянски безъ помощи учителя. Составилъ В. Вроблевскій. Спб. 1898 г. Ц. 50 к.

Самоучитель англійскаго языка. Легчайшій способъ научиться читать, писать и говорить по-англійски безъ помощи учителя. Составленъ по руководству Робертсона, Гласко, Эдварда и др., въ 2-хъ частяхъ 1894 г. Ц. 50 к.

1282764

САМОУЧИТЕЛЬ ПОЛЬСКАГО ЯЗЫКА

или

ЛЕГЧАЙШІЙ СПОСОБЪ НАУЧИТЬСЯ

БЕЗЪ ПОМОЩИ УЧИТЕЛЯ

ЧИТАТЬ, ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ ПО ПОЛЬСКИ

Составилъ В. Вроблевскій

С.-ПЕТЕРБУРГЪ

Типографія И. М. Комелова, Большая Подъяч. 17—21.

1898

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Предлагаемый мною «Самоучитель польскаго языка», въ отношеніи правописанія, во многомъ разнится отъ другихъ ему подобныхъ пособій, существующихъ въ русской литературѣ. При составленіи его я имѣлъ въ виду вновь введенное въ употребленіе правописаніе, одобренное учебнымъ совѣтомъ въ Галиціи (Rada szkolna krajowa) и Краковской академіей наукъ (Akademija umiejętności), а также пользовался грамматиками А. Малецкаго (Gramatyka języka polskiego szkolna и Gramatyka historyczno-porównowcza języka polskiego Antoniego Małeckiego), почему смѣю надѣяться, что предлагаемый *самоучитель* принесетъ нѣкоторую пользу при изученіи польскаго языка, такъ какъ въ немъ принято правописаніе, одобренное и принятое въ польской литературѣ.

22 110/2013

ПОЛЬСКАЯ АЗБУКА.

§ 1. Въ польскомъ языкѣ 46 буквъ.

Печатныя.		Рукописныя.		Названіе буквъ.	ПРОИЗНОШЕНІЕ.
Прописныя.	Строчныя.	Прописныя.	Строчныя.		
A	a	<i>A</i>	<i>a</i>	а	Произносится какъ въ русскомъ языкѣ.
Ą	ą	<i>Ą</i>	<i>ą</i>	онъ	Произносится <i>онъ</i> , какъ французское <i>on</i> въ словахъ <i>mon, bon.</i>
B	b	<i>B</i>	<i>b</i>	бэ	Какъ русское б.
B(i)	b(i)	<i>B(i)</i>	<i>b(i)</i>	би	Какъ русское бь.
C	c	<i>C</i>	<i>c</i>	цэ	Какъ русское ц.
Ć	ć	<i>Ć</i>	<i>ć</i>	це	Какъ русское ць.
Cz	cz	<i>Cz</i>	<i>cz</i>	чэ	Какъ русское ч.
D	d	<i>D</i>	<i>d</i>	дэ	Какъ русское д.
Dz	dz	<i>Dz</i>	<i>dz</i>	дзэ	Какъ русское дз.

Dz	dź	<i>Dz</i>	<i>dź</i>	дзѣ	Какъ русское дзѣ.
Dz	dź	<i>Dz</i>	<i>dź</i>	дзѣ	Какъ русское джѣ.
E	e	<i>E</i>	<i>e</i>	э	Какъ русское э.
É	é	<i>É</i>	<i>é</i>	э	Какъ русское и или какъ ѡ.
Ė	ė	<i>Ė</i>	<i>ė</i>	энь	<i>Энь</i> , какъ во французскомъ въ словѣ <i>le tien</i> .
F	f	<i>F</i>	<i>f</i>	эф	Какъ русское ф.
F(i)	f(i)	<i>F(i)</i>	<i>f(i)</i>	фи	Какъ русское фѣ.
G	g	<i>G</i>	<i>g</i>	гэ	Какъ русское г.
G(i)	g(i)	<i>G(i)</i>	<i>g(i)</i>	ги	Какъ русское гѣ.
H	h	<i>H</i>	<i>h</i>	га	Произносится мягче <i>г</i> и тверже чѣмъ <i>г</i> , какъ <i>г</i> въ русскомъ <i>Богъ</i> , <i>благо</i> .
Ch	ch	<i>Ch</i>	<i>ch</i>	ха	Какъ русское х.
I	i	<i>I</i>	<i>i</i>	и	Какъ русское и.
J	j	<i>J</i>	<i>j</i>	й	Какъ русское й.
K	k	<i>K</i>	<i>k</i>	ка	Какъ русское к.
K(i)	k(i)	<i>K(i)</i>	<i>k(i)</i>	ки	Какъ русское кѣ.

L	l	<i>L</i>	<i>l</i>	эль	Какъ русск. лѣ, напр. <i>колѣ</i> .
L	ł	<i>L</i>	<i>ł</i>	эль	Какъ русск. л, напр. <i>колѣ</i> .
M	m	<i>M</i>	<i>m</i>	эмъ	Какъ русское м.
M(i)	m(i)	<i>M(i)</i>	<i>m(i)</i>	ми	Какъ русское мѣ.
N	n	<i>N</i>	<i>n</i>	энь	Какъ русское н.
Ñ	ñ	<i>Ñ</i>	<i>ñ</i>	энь	Какъ русск. нь, напр. <i>камень</i> .
O	o	<i>O</i>	<i>o</i>	о	Какъ русское о.
Ó	ó	<i>Ó</i>	<i>ó</i>	о	Какъ русское у.
P	p	<i>P</i>	<i>p</i>	пэ	Какъ русское п.
P(i)	p(i)	<i>P(i)</i>	<i>p(i)</i>	пи	Какъ русское пѣ.
R	r	<i>R</i>	<i>r</i>	эръ	Какъ русское р.
Rz	rz	<i>Rz</i>	<i>rz</i>	жэ	Какъ русское жѣ или шѣ.
S	s	<i>S</i>	<i>s</i>	эсь	Какъ русское с.
Ś	ś	<i>Ś</i>	<i>ś</i>	эсь	Какъ русское сѣ, (въ словѣ <i>асѣ</i>).
Sz	sz	<i>Sz</i>	<i>sz</i>	ша	Какъ русское шѣ.

T	t	<i>T</i>	<i>t</i>	тэ	Какъ русское т.
U	u	<i>U</i>	<i>u</i>	у	Какъ русское у.
W	w	<i>W</i>	<i>w</i>	ву	Какъ русское в.
W(i)	W(i)	<i>W(i)</i>	<i>w(i)</i>	ви	Какъ русское въ (въ словѣ <i>любовь</i>).
X	x	<i>X</i>	<i>x</i>	ксъ	Какъ русское кс (наприм. <i>Александръ</i>).
Y	y	<i>Y</i>	<i>y</i>	игрекъ	Какъ русское ы.
Z	z	<i>Z</i>	<i>z</i>	зэть	Какъ русское з.
Ż	ż	<i>Ż</i>	<i>ż</i>	зэть	Какъ русское зь.
Ź	ź	<i>Ź</i>	<i>ź</i>	жэть	Какъ русское ж.

Примѣчаніе. Въ примѣрахъ произношенія буквъ и въ примѣрахъ для чтенія въ словахъ польскихъ, изображенныхъ русскими буквами, *курсивныя буквы* обозначаютъ удареніе въ данномъ словѣ, напр. въ словѣ *babka* = бабка, *курсивное a* указываетъ, что удареніе находится въ словѣ *babka* на второмъ отъ конца словѣ, т. е. на буквѣ *a*.

§ 2. Буквы раздѣляются въ польскомъ языкѣ на *samo-gloski* (гласныя) и *spolgloski* (согласныя).

Гласныхъ буквъ въ польскомъ языкѣ 9: *a, e, i, o, ó, u, y, a, e*, прочія-же буквы согласныя.

Примѣры произношенія буквъ.

- a:* artykuł = артыкулъ (статья); smak = смакъ (вкусъ); skarb = скарбъ (сокровище).
- a*¹⁾: blond = блондъ (ошибка); skąpstwo = скудность (скупость); gałąź = галѣзь (вѣтка); zaczął = зачо(н)ль (началь).
- b:* babka = бабка (бабушка); dobrze = добжэ (хорошо); brama = брама (ворота); obrona = оброна (защита).
- b(i):* jedwab' = едвабъ (шелкъ); gołąb' = голombъ (голубь); korab' = корабъ (корабль).
- c:* lipiec = липецъ (іюль); owoc = овоць (фруктъ); nic = ничь (ничего).
- ć:* łagodzić = лагодзиць (смягчать); kochać = кохаць (любить); celować = цэлѣваць (прицѣливаться); gadać = гадаць (говорить).
- cz:* wówczas = вувчасъ (тогда); czas = часъ (время); czwartek = чвартэкъ (четвергъ).
- d:* dach = дахъ (крыша); słodki = слодки (сладкій); wydawać = выдаваць (тратить).
- dz:* bardzo = бардзо (очень); dzwoniąca = дзвоница (колокольня); dziad = дзядъ (дѣдъ).

¹⁾ *ą* произносится какъ французское *ou* въ словахъ *ton, son*; *a* передъ *b* и *p* произносится какъ *om*, въ концѣ же слова какъ *on*. Иногда же почти какъ *o*; въ такихъ случаяхъ въ примѣрахъ для чтенія обозначено чтеніе чрезъ *o(n)*.

- dż: dżwigać=дзвѣгаць (двигать); Dżwina=дзвѣина (Двина);
kódz=лудзь (лодка).
- dż: dżuma=джу́ма (чума); drożdże=дрожд́жэ (дрожжи).
- e¹⁾: dopełniać=допѣлняць (дополнять); wesele=вѣсѣле (свадьба);
sen=сѣнь (сонъ).
- é²⁾: sér=сырь (сыръ); mleko=млѣко (молоко); kréda=крѣда
(мѣль).
- e³⁾: sędzia=сѣндзя (судья); pędza=пѣндза (нищета); wstęga=
встѣнга (лента); prace=працѣ(н)ь (работу).
- f: afrykanin=афрыканинъ (африканецъ); trafić=трафиць
(попасть); futro=футро (мѣхъ).
- g: gatunek=гатунѣкъ (сортъ); mogiła=могила (могила);
góra=гура (гора); gust=густъ (вкусъ).
- h⁴⁾: handel=гандель (торговля); herbata=гербата (чай);
honor=гоноръ (честь).
- ch: Kochany=коханы (дорогой); Chiny=Хины (Китай);
dach=дахъ (крыша).
- i: widnokrąg=виднокрѣгъ (горизонтъ); lis=лисъ (лисица);
gwizd=гвиздъ (свистъ).
- j: bająć=баяць (разсказывать); bój=буй (бой); gaj=гай
(роща); stajenka=стаѣнка (небольшая конюшня).
- k: bok=бокъ (бокъ); kanarek=канарѣкъ (канарейка); za-
rałka=запалка (спичка).
- l: wolny=вольны (свободны); listopad=листопадъ (ноябрь);
lipa=липа (липа).
- ł: wpluw=вплывъ (вліяніе); wspaniału=вспанялы (велико-
лѣпный); ławka=лавка (скамейка).

¹⁾ e произносится как русское э.

²⁾ é произносится как русское и или ъ.

³⁾ e произносится как во французскомъ языкѣ звукъ *in* въ словѣ *vin*. Иногда же почти как э, тогда обозначено въ примѣ-
рахъ черезъ э(н).

⁴⁾ h произносится как буква *h* въ словахъ *Bogъ, благо*.

- m: mysz=мышь (мышь); mydło=мыдло (мыло); matka=
матка (мать).
- m(i): karm'=кармъ (кормъ); karmienie=кармене (кормленіе).
- n: koncha=конха (раковина); skowronek=сковронѣкъ (жа-
воронокъ); słynny=слынны (славный).
- ń: koń=конь (лошадь); bańka=банька (склянка); broń=
бронь (оружіе).
- o: pismo=писмо (писаніе); piłować=пиловаць (пилить);
drozd=дроздъ (дроздъ).
- ó¹⁾: bóstwo=буство (божество); dowód=довудъ (доказатель-
ство); otwór=отвуръ (отверстіе).
- p: słupek=слупъ (столбъ); ptak=птакъ (птица); pasterz=
пастежъ (пастухъ).
- p(i): drop'=дропъ (драхва *птаница*); kwap'=квапъ (пухъ).
- r: brak=бракъ (бракъ); rada=рада (совѣтъ); cukiernia=
цукерня (кондитерская).
- rz²⁾: wżawa=вжава (шумъ); barbarzyński=барбаржиньски (вар-
варскій); żechot=жэхоть (кваканіе).
- rż: rżec'=ржѣць (ржать); rżysko=ржиско (поле со жнивомъ);
drżec'=држѣць (дрожать).
- s: list=листь (письмо); słowik=словикъ (соловей); wodo-
spad=водоспадъ (водопадъ).
- ś: kościół=коścѣль (церковь); coś=цось (кое-что); ośmina=
осьмина (осьмина); oś=ось (ось).
- sz: ptaszek=пташѣкъ (птица); ratusz=ратушь (дума); szary=
шары (сѣрый).
- t: płat=платъ (кусокъ); tytuł=тытуль (титуль); tarcza=
тарча (щитъ).
- u: słuch=слухъ (слухъ); sucho=сухо (сухо) sznur=шнуръ
(веревка).

¹⁾ ó произносится как у.

²⁾ rz какъ жс и какъ ш, напр. rzecz = жечь (вещь); trzy =
три (три).

- w: wróbel=врубэль (воробей); owad=овадь (наѣкомое); powód=повудь (поводь).
- w(i): raw'=павь (павлинь); marchew'=мархэвь (марковь).
- x: Xawery=Ксавэры (Ксаверій); Xerxes=Ксерксэсь (Ксерксъ).
- y: być=быць (быть); bydło=быдло (скотина); ryśk=пыскъ (морда).
- z: zaraz=заразь (сейчасъ); wzór=взуръ (образецъ); zdanie=здане (мнѣніе).
- ż: grzeźnik=жэзьникъ (мясникъ); łaźnia=лазьня (баня).
- ż: łózko=лужко (кровать); duży=дужы (большой); żyto=жито (рожь); żyd=жидъ (еврей).

Знаки препинанія (Znaki przecinkowe).

§ 3. Для облегченія читателю пониманія писанной рѣчи служить указаніе большей или меньшей связи между предложеніями, а отчасти и между членами предложеній, посредствомъ знаковъ препинанія.

Въ польскомъ языкѣ одиннадцать знаковъ препинанія:

- 1) , Przecinek или кома запятая.
- 2) ; Średnik точка съ запятой.
- 3) : Dwukropek двоеточіе.
- 4) . Punkt или kropka точка.
- 5) ? Znak zapytania вопросительный знакъ.
- 6) ! Wykrzyknik восклицательный знакъ.
- 7) — Myślnik тире.
- 8) Kropki многоточіе.
- 9) () Nawias, [] klamra скобки.
- 10) « » Cudzysłów кавычки.
- 11) - Łącznik черточка.

Сокращенія.

§ 4. Въ польскомъ языкѣ встрѣчаются весьма часто слѣдующія сокращенія:

d.	»	вмѣсто dnia дня
i. t. d.	»	i tak dalej и такъ дальше
i. t. p.	»	i temu (tym) podobne и тому подобные
n. p.	»	na przykład на примѣръ
P.	»	pan господинъ
PP.	»	panowie господа
t. j.	»	to jest то есть
W.	»	wielki великій

ПРИМѢРЫ ДЛЯ ЧТЕНІЯ И ПЕРЕВОДА.

Praca odkładana.

Праца odkładana.

Трудъ odkładываемый.

Przy jednym wiejskim ogrodzie był spory
 Пши еднымъ вейскимъ огродзе былъ споры
 Возлѣ какого-то сельскаго сада находился большой

kawał ziemi, zupełnie zaniedbany; pośród mnóstwa
 каваль земли, зупълне занедбаны; посърудь мнѣства
 кусокъ земли, совершенно запущенный; посреди множества

kamieni wyrastały gdziegdzie kępy ostu i innego
 камени вырастаły гдзенегдзе кѣмпы осту и иннаго
 камней росли кое-гдѣ пучки чертополоха и иной

zielska. «Ojcie, my ten kawał ziemi oczyścimy»,
 зельска. «Ойчѣ, мы тѣнъ каваль земли очисъцимы»,
 сорной травы. «Отець, мы этотъ кусокъ земли очистимъ»,

powiedzieli dnia jednego trzej synowie właściciela: «daj go
 поведзели дня еднѣго тшей сынове власъцицеля: «дай го
 сказали однажды три сына владѣльца: «дай го

nam na rok jeden». «Chętnie», odpowiedział ojciec i kawał
 намъ на рокъ еднѣнъ». «Хѣнтне», одповедзаль ойцець и каваль
 намъ на годъ одинъ». «Охотно», отвѣтилъ отецъ и кусокъ

ziemi na trzy równe części podzielił. Było to przy końcu
 земли на три равнѣ чѣсъци подзелил. Было то пши коньцу
 земли на три равнѣ части раздѣлил. Было это въ концѣ

marca; dnie bywały piękne i najzdatniejsze do podobnej
 марца; дне бывалы пѣнкнѣ и найздатнейшѣ до подобнѣй
 марта; дни бывали прекрасны и самыя удобныя для подобнаго

roboty. Trzej bracia wzięli się do pracy i dwaj
 роботы. Тшѣй браця взе(н)ли се(н)ь до працы и двай
 труда. Три брата приняли-сь за работу и двое

starsi w przeciągu tygodnia oczyścili działę swoje
 старши въ ишеціонгу тыгодня очысъчили дзялы свое
 старшихъ въ теченіе недѣли очистили участки свои

prawie zupełnie. Młodszy więcej się bawił niż
 правѣ зупълне. Младшы венцей се(н)ь бавиль ніжъ
 почти совершенно. Младшій больше забавлялся чѣмъ

robił; i tamtych skończona była praca, kiedy on
 робилъ; и тамтыхъ сконьчона была праца, кеды онъ
 работалъ; и тѣхъ окончень былъ трудъ, когда онъ

swoję zaledwie zaczął. Gdy mu ojciec tę opiesza-
 свое(н)ь залѣдвѣ зачо(н)ль. Гды му ойцець тѣ(н)ь опеша-
 своей едва началъ. Когда его отецъ въ этой неради-

łość wymawiał, odpowiedział: «O! dopiero początek wiosny;
 лосѣць вымаваль, одповедзаль: «O! доперо почонтѣкъ вѣсны;
 вости укоряль, (онъ) отвѣтилъ: «O! только начало весны;

dosyć czasu będzie». Tymczasem dzień za dniem scho-
 досыць часу бѣндзе». Тымчасѣмъ дзень за днѣмъ scho-
 довольно времени будетъ». Между тѣмъ день за днѣмъ прохо-

dził, a Janek odkładał nadal pracę. Nadeszło lato
 дзилъ, а Янекъ odkładаль nadal працѣ(н)ь. Надешло лято
 дилъ, а Ваня odkładываль дальше трудъ. Пришло лѣто

z latem upały; ile razy wziął się do roboty,
 зъ лятѣмъ упалы; иле разы взіо(н)ль се(н)ь до роботы,
 съ лѣтомъ жары; сколько разъ (ни) брал-ся за работу,

pot lał mu się z czoła i przestawać musiał.
 потъ ляль му се(н)ь зъ чола и пшѣставаць мусяль.
 потъ лиль у него со лба и онъ перѣстать долженъ былъ

«Nadejdzie chłodna jesień, mówił sam do siebie, «to będzie
 «Надѣйдзе хлодна есень, мувиль самъ до себѣ, «то бѣндзе
 «Прийдеть холодная осень, говорилъ самъ себѣ, «это будетъ

pora najlepsza». Nadeszła jesień. Ale jednego dnia wiatr
пора наилучша». Надэшла есень. Але аднаго дня вятр
время самое лучшее». Пришла осень. Но одного дня вѣтеръ

zasypywał Jankowi oczy, drugiego — deszcz go kropił.
засыпывал Янкові очи, другого — дэщъ го кропилъ.
засыпал Ванѣ глаза, въ другой — дождь его мочилъ.

«Przyjdzie zima», mówił, «bywają dnie piękne
«Пшйдзи зима», мувиль, «бываю(н)ъ дне пенкнэ
«Прійдетъ зима», говорилъ (онъ), «бываютъ дни красивые
і jasne; ja to w mgnieniu oka zrobię». Przyszła zima.
и ясна; я то въ мгненію ока зроби(н)ъ». Пшшла зима.
и свѣтлые; я это вмгнѣ сдѣлаю». Пришла зима,

Janek do kamieni i do zeschniętych łąg... lecz cóż?
Янекъ до камени и до зэсхлѣхъ лодыгъ... лечь цужъ?
Ваня (взяся) за камни и за изсохшіе стебли... но что-же?
przymarły zupełnie i — nic zrobić nie mógł.
пшмарзлы зупэлне и — ницъ зробиць не муглъ.
(они) примерзли совершенно и — ничего сдѣлать (онъ) не могъ.

Jak niebaczny Janek błdził, tak błdzi
Якъ небачны Янекъ блондзилъ, такъ блондзи

Какъ легкомысленный Ваня заблуждался, такъ заблуждается
każdy, kto pracę na dalszy czas odkłada, a w
кажды, кто працѣ(н)ъ на дальшы часъ одклада, а въ
всякій, кто трудъ на будущее время откладываетъ, а въ
obesnej chwili próżnuje. Co masz do czynienia,
обэцнэй хвили пружнуе. Цо машъ до чыненя,
настоящую минуту ничего не дѣлаетъ. Что имѣешь сдѣлать,
dopekniej jak najprędzej: terazniejsza godzina
допэлнэй якъ найпрэндзэй: тэразнѣйша godzina
исполни какъ можно скорѣе; нынѣшній часъ
przyja twę pracy, lecz ktoś ci za dalsze
пшьяя твѣй працы, лечь ктоуць ци за дальшее
сприятствуетъ твоему труду, но кто тебѣ за будущее

zareczyć potrafi? Jeśli zawsze pomysłniejszój
зарѣчыць потрафи? Если завшэ помыслинѣйшей
poruczyć się w stosunku? Jeśli zawsze będzie bliższym

porę czekać będziesz, może cię śmierć zimna
поры чекаць бэндзешъ, може це(н)ъ смерць зимна
времени ожидать будешь, быть можетъ тебѣ смерть холодная
zaskoczyć nim ręce do dzieła przyłożysz.
заскочыць нимъ рѣнкэ(н)ъ до дѣла пшложишь.
воспрепятствуетъ раньше, чѣмъ руку къ работѣ приложишь.

Pewien bogacz pytał się ubogiego człowieka, z
Пэвенъ богачъ пыталъ се(н)ъ убогера чловѣка, съ
Какой-то богачъ спрашивалъ неимущаго чловѣка,

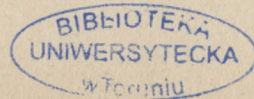
czego by żył? Ubogi mu odpowiedział: «Gdybyś mnie
чэго-бы жилъ? Убоги му одповѣдзлял: «Гдыбысь мнѣ
чѣмъ бы жилъ? Вѣднякъ ему отвѣтилъ: «Когда бы ты меня

się raczej pytał z czego umieram? wtenczasbym ci
се(н)ъ рачэй пыталъ съ чэго умерамъ? втѣнчасымъ ци
скорѣе спросилъ съ чэго умираю? тогда бы я тебѣ

odpowiedział, że z głodu». —
одповѣдзлял, же зъ голоду». —
отвѣтилъ, что съ голоду».

Wilk i żuraw.
Вилькъ и журавль.
Волкъ и журавль.

Wilk jeden tak żarłocznie pochłonał owcę, że
Вилькъ едэнъ такъ жарлоче похлоно(н)лъ овцэ(н)ъ, же
Волкъ какой-то такъ жадно пожралъ овцу, что
mu kość w gardle uwięzła. Szukał więc pomocy;
му косьць въ гардлѣ увензла. Шукаль вѣнць помощи;
у него кость въ глоткѣ засѣла. Искаль (онъ) поэтому помощи;

ale każdy pomysłał sobie: dobrze mu tak, temu
 але кажды помысляль собѣ: добжэ му такъ, тэму
 но всякій подумаль про себя: хорошо ему такъ, этому
 nienasyconemu żarłokowi! Sam tylko żuraw', ulitowawszy
 ненасыционэму жарлокови! Самъ только журавъ, улитовавши
 ненасытному обжорѣ! Одинъ только журавль, скалившись
 się nad nim, włożył swą długą szyję w gardło
 се(н)ъ надъ нимъ, вложилъ свонъ длугонъ шые(н)ъ въ гартло
 надъ нимъ, вложилъ свою длинную шею въ глотку
 wilka, a dobywszy kość, prosił o przyzwoitą nagro-
 вилька, а добывши косьць, просилъ о пшизвоито(н)ъ награ-
 волка, и, вынявши кость, просилъ соотвѣтственной награ-
 де. «Alboż nie masz dosyć tego, że uniosłeś
 де(н)ъ. «Альбожъ не машь досыць тэго, же унёслэсь
 ды. «Развѣ съ тебя не довольно (н) того, что ты унесъ
 łeb cały z mego gardła?» odrzekł wilk, zgrzytając
 лэбъ цалы зъ мэго гартла?» оджэклъ вилькъ, згжытаіонць
 голову цѣлоу изъ моеѣ глотки?» отвѣтилъ волкъ, скрежеща
 zębami.
 зэмбамн.
 зубами.

Bajka «Osieł».
 Байка «Осель».
 Васня «Осель».

Tak się raz osieł daśał,
 Такъ се(н)ъ разъ осель донсалъ,
 До того однажды осель дулся,
 Tak się też z innych natrząśał,
 Такъ се(н)ъ тэжъ зъ инныхъ натшонсалъ,
 До того также надъ другими глумилъ,

Taki był pyszny, zuchwały,
 Таки былъ пышны, зухвалы,
 Do tego (on) był nadmęnen, zanosił,
 До того (онъ) былъ надмѣненъ, заносчивъ,
 Że go zwierzęta nie poznały;
 Жэ го звѣжэнта не позналы;
 Что его звѣри не узнали;
 Pojąć nie można było,
 Поіонць не можна было,
 Pomyśleć nie można było,
 Поняць не возможно было,
 Co mu się zrobiło.
 Со му сіе zrobiло.
 Co mu się zrobiło.
 По му се(н)ъ zrobiло.
 Что съ нимъ сдѣлалось.
 Nakoniec wszystkim dowodził,
 Наконєць шысткимъ доводзилъ,
 Nakoniec wszystkim (on) dowodził,
 Наконєць всѣмъ (онъ) доказывалъ,
 Że się szlachcicem urodził;
 Жэ сіе шляхцицэмъ уродзилъ;
 Że się szlachcicem urodził;
 Жэ се(н)ъ шляхцицэмъ уродзилъ;
 Что (онъ) дворяниномъ родилъ;
 Dwie godziny o tem gadał,
 Двѣ годзины о тэмъ гадаль,
 Dwa часа оъ этомъ говорилъ,
 Powiadał,
 Повядалъ,
 Rozmawiał,
 Разсказывалъ
 Co to miał przodków a zwłaszcza jak sławnych,
 До то мялъ пшодкувъ, а злѣща якъ славныхъ,
 Jakich miał przodków, a w szczególności jak sławnych,
 Какихъ имѣлъ предковъ, а въ особенности какъ знаменитыхъ,
 Jak niezmiernie dawnych,
 Якъ незмѣрне давныхъ,
 Jak bezkonięcznie dawnych,
 Какъ безконечно древнихъ,
 Wliczał lata za lata,
 Выличалъ лѣта за лѣты,
 Wyliczał lata za lata,
 Выличалъ лѣта за лѣты,
 Podrobniej opowiadał o każdym z nich,
 Подробно разсказывалъ годъ за годомъ,

Jak się ciągnęły jego antenaty,
Якъ се(н)ъ цѣнган(н)лы его антѣнаты,
Какъ слѣдовали (другъ за другомъ) его предки,

Jak się wznosiły do góry,
Якъ се(н)ъ вносили до гурь,
Какъ возвышались вверхъ,

Coraz w większą sławę rosły,
Цоразъ въ веншо(н)ъ слава(н)ъ росли,
Все болѣе и болѣе становились славными

Jakie to były głowy i figury,
Яке то были головы и фигуры,
Какія это были головы и личности,

Co to były za osły!
Цо то были за ослы!
Какіе это были ослы!

A lis mu na to: jakżeś nierozsądny,
А лисъ му на то: якжѣсь неросондны,
А лисица ему на это: какъ ты неблагоразумень,

Zawsze twoich chwalisz przodków,
Завше твоихъ хвалишь пшодкувъ,
Постоянно твоихъ восхваляешь предковъ,

I ty nie jesteś z wyrodków,
И ты не естесь зъ выродкувъ,
И ты не (еси) выродокъ,

I z siebie osiek porządny!
И съ себѣ осель пожондны!
И ты осель настоящій!

Franciszek Morawski.
Францишекъ Моравски.
Францъ Моравскій.

Zachód słońca.
Захудъ слоньца.
Закать солнца.

Słońce już gasło, wieczor był ciepły i cichy,
Слоньца южъ гасло, вечеръ былъ теплый и тихъ,
Солнце уже погасало, вечеръ былъ теплый и тихій,

Okrag niebios gdzieniegdzie chmurkami zasłany,
Окронгъ небѣсь гдзенегдзе - хмурками засланы,
Горизонтъ кое гдѣ тучками засланъ,

U góry błękitnawy, na zachód róžany;
У гурь блѣнкитнавы, на захудъ ружаны;
Вверху синеватый, на западъ розовый,

Chmurki wróżą pogodę, lekkie i świecające,
Хмурки вружо(н)ъ погода(н)ъ, лѣкке и свѣцѣющѣ,
Тучки предсказываютъ вѣдро, легкія и свѣтящіяся,

Tam, jako trzody owiec na murawie spiące,
Тамъ, яко тшоды овецъ на муравѣ спіонца,
Тамъ, какъ стада овецъ на муравѣ спящія,

Owdzie nieco drobniejsze, jak stada cyranek.
Овдзе нецо дробнѣйше, якъ стада цыранекъ.
Тамъ немного болѣе мелкія, какъ стаи чирковъ.

Na zachód obłok, nakształt rąbkowych firanek,
На захудъ облокъ, накштатъ ромбовыхъ фиранекъ,
На западъ облако, въ видѣ креповыхъ занавѣсей,

Przejrzyste, sfałdowany, po wierzchu perłowy,
Пшѣйжысты, сфалдованы, по вешху перловы,
Прозрачное, въ складки, вверху жемчужное,

Po brzegach pozłocany, w głębi purpurowy.
По бжѣгахъ позлацаны, въ глѣмби пурпуровы.
По краямъ позолоченое, въ серединѣ пурпуровое,

Jeszcze blaskiem zachodu tlił się i rozżarzał,
Еще бляскемъ заходу тлилъ се(н)ъ и разжаржалъ,
Еще (отъ) сіянія заката тлѣло и разгоралось,

Aż powoli pozółkniał, zblednął i poszarzał.
 Ажь повולי пожулкнялъ, зблѣдно(н)лъ и пошаржалъ.
 Пока медленно (не) пожелтѣло, поблѣднѣло и посѣрѣло.
 Słońce spuściło głowę, obłok zasunęło,
 Слонце спусьцило головѣ(н)ъ, облокъ засунѣ(н)ло,
 Солнце опустило голову, облако закрыло
 I raz ciepłym powiewem westchnawszy, usnęło.
 И разъ цѣплымъ повевѣмъ вѣстхно(н)вши, уснѣ(н)ло.
 И, одинъ разъ теплымъ дуновеніемъ вздохнувши, заснуло.

Adam Mickiewicz.
 Адамъ Мицкевичъ.
 Адамъ Мицкевичъ.

Wiek młody.
 Вѣкъ млоды.
 Возрастъ юношескій.

Przez J. I. Kraszewskiego.
 Пшезь Ю. И. Крашевскаго.
 I. И. Крашевскаго,

O wieku młody, tyś wiosna człowieka!
 О вѣку млоды, тысь вѣсна чловѣка!
 О возрастъ юношескій, ты (еси) весна чловѣка!

Na tobie ziarno przyszłości on sieje,
 На тобе зарно пышплосьци онъ сѣе,
 Въ тебя зерно будущаго онъ сѣеть,

Twoim on ogniem resztę wieku żyje!
 Твоимъ онъ огнемъ рѣштѣ(н)ъ вѣку живе!
 Твоимъ онъ огнемъ остатокъ лѣтъ живетъ!

Biada kto młody na świat patrzy staro,
 Бяда кто млоды на свѣтъ патры старо,
 Горе кто молодой на свѣтъ смотритъ какъ старикъ,

Zimnemi piersi, obojętnem okiem,
 Зимнѣми перси, обогнтнѣмъ окемъ,
 Равнодушной грудью, безучастнымъ глазомъ,

I nic nie znając, nic poznać nie żąda,
 И ниць не знаіонць, ниць познаць не жонда,
 И, ничего не зная, ничего постигнуть не желаетъ,
 Nic nie uczuwszy, nic ucuć nie pragnie.
 Ниць не учуwszy. ниць учуць не прагне.
 Ничего не чувствовалъ, ничего ощущать не хочетъ.

Lecz błogo, błogo, gdy z duszą młodzieńca
 Лечь блого, блого, гды зъ душо(н)ь млодзеньца
 Но блаженно, блаженно, когда, обладая душою юноши,

Wynijdzie na świat chciwy świata człowiek,
 Вынійдзе на свѣтъ хцывы свѣта чловѣкъ,
 Родится жадный міра чловѣкъ,

Wszystkiego żąda, wszystko chciałby w chwili
 Всистького жонда, вшистко хцялбы въ хвили
 Всего желаетъ, все хотѣлъ-бы въ мигъ

Pożréc i objąć, pojąć i zrozumieć.
 Позрѣць и обіонць, поіонць и зрозумѣць.
 Поглотить и постичь, понять и уразумѣть.

O! wówczas życie to podróż wesola!
 О! вувчасъ жыце то подружь весола!
 О! тогда жизнь это путешествіе веселое!

Co chwila nowe objawia się kraje,
 По хвила новѣ обявіонь се(н)ъ крае,
 Каждый моментъ новыя открываются страны,

I coraz świeże wabia go obrazy,
 И поразъ свѣжѣ вабіонь го образы,
 И все новые манятъ его образы,

Świat rąk tysiącem serce mu oplata,
 Свѣтъ ронкъ тысионцемъ сѣрце му оплота,
 Міръ рукъ тысячью сердце его обвиваетъ,

Tysiącem myśli głowę mu uwieńcza,
 Тысионцемъ мысли головѣ(н)ъ му увѣнча,
 Тысячью думъ голову его вѣнчаеть,

Tysiącem żączy duszę mi kołyszę.
Тысяцѣмъ жонды душэ(н)ъ му колышэ,
Тысячю желаній душу его убаюкиваетъ.

O! wówczas młodość jest słodką godziną.
O! вувчасъ млдосць есть слодко(н)ъ godzino(н)ъ,
O! тогда молодость есть сладкимъ часомъ,

Człowiek się uczy, pragnie i spodziewa.
Чловѣкъ се(н)ъ учи, прагна и сподзева,
Чловѣкъ учится, желяетъ и надѣтся

A czegoż więcej do szczęścia potrzeba?
А чэгожь венцэй до щэнсьця потшэба?
А чего же больше для счастья нужно?

Pragnienia tylko, zapalu, nadziei.
Прагнаня тьлько, запалу, надзеи.
Желанія тьлько, пылкости, надежды.

ЧАСТИ РѢЧИ.

§ 5. Въ польскомъ языкѣ девять частей рѣчи (*części mowy*):

1. *rzeczowniki* (имена существительныя), напр. mąż (мужь), ojciec (отець), kamień (камень);
2. *przymiotniki* (имена прилагательныя), напр. dobry (добрый); twardy (твердый);
3. *zaimki* (мѣстоименія), напр. on (онъ), ten (этотъ), który (который);
4. *liczebniki* (имена числительныя), напр. jeden (одинъ), dwa (два), pierwszy (первый), drugi (второй);
5. *słowa* или *czasowniki* (глаголы), напр. chwalić (хвалить), kochać (любить);
6. *przysłówki* (нарѣчія), напр., zawsze (всегда); dawno (давно), na koniec (наконецъ);
7. *przymyki* (предлоги), напр. bez (безъ), do (къ), dla (для);
8. *spojniki* (союзы) напр. jeżeli (если), ale (но), już (уже);
9. *wykrzykniki* (междометія), напр. ach! (ахъ!), o! (о!).

§ 6. Первые пять частей рѣчи измѣняются по родамъ, числамъ, падежамъ, временамъ, наклоненіямъ и т. д. напр. ojciec, ojcie, ojcowie;—dobry, dobrzy;—który, która;—dwa, dwóch;—leżeć, leż, leżał, и поэтому называются *odmiennymi* (измѣняемыми), прочія же четыре части рѣчи никогда не измѣняются и потому называются *nieodmiennymi* (неизмѣняемыми).

I. Имена существительныя.

§ 7. Имена существительныя (*rzeczowniki*) въ польскомъ языкѣ раздѣляются на *żywotne* (одушевленные) напр. *człowiek* (человѣкъ), *ptak* (птица) и *nieżywotne* (неодушевленные), напр. *drzewo* (дерево), *stół* (столъ), *dom* (домъ).

Кромѣ того существительныя бываютъ *zmysłowe* (вещественныя), напр. *kamiień* (камень), *sukier* (сахаръ) и *umysłowe* или *oderwane* (отвлеченныя) напр. *środa* (добродѣтель), *wieczność* (вѣчность).

Сверхъ того еще бываютъ имена: *własne* (собственные), напр. *Piotr* (Петръ), *Mickiewicz* (Мицкевичъ), *Wisła* (Висла); *pospolite* (нарицательныя), напр. *człowiek* (человѣкъ), *poeta* (поэтъ), *rzeka* (рѣка), *miasto* (городъ); *zbirowe* (собрательныя), напр. *wojsko* (войско), *stado* (стадо), *pieniądze* (деньги); *zdrobniałe* (уменьшительныя), напр. *śószczka* (дочка), *konik* (лошадка); *zgrubiałe* (увеличительныя) напр. *chłopisko* (мужичище), *konisko* (лошадина) и, наконецъ, *stłowne* (отлагольныя), напр. *zebranie* (собрание), *pojęcie* (поняте).

§ 8. Въ польскомъ языкѣ имена существительныя бываютъ трехъ родовъ: мужскаго, женскаго и средняго (*męski*, *żeński*, *nijaki*).

§ 9. Къ мужескому роду принадлежатъ слова, обозначающія названіе мужчинъ, животныхъ самоцовъ, а также и существъ, которыя мы себѣ представляемъ подъ видомъ мужчинъ; напр. *rycerz* (рыцарь), *wilk* (волкъ), *anioł* (ангелъ), *sędzia* (судья), *śługa* (слуга); а также имена мѣсяцевъ: *styczeń*, *luty* и т. д. Кромѣ того мужскаго рода бываютъ имена, оканчивающіяся въ именит. падежѣ единств. числа на согласную, въ особенности на твердую, напр. *stół* (столъ), *włos* (волось), *głóg* (шиповникъ) и т. д.

§ 10. Къ женскому роду принадлежатъ слова, означающія женщинъ, животныхъ самокъ и такихъ существъ и вещей, ко-

торымъ, по нашимъ понятіямъ, присущи свойства женщинъ, напр. *Marya* (Марья), *matka* (мать), *kotka* (кошка), *duśza* (душа), а также и слова, оканчивающіяся къ именительномъ падежѣ един. числа на *i*, *a*, или мягкую согласную, напр. *mieź* (мѣзь), *kość* (кость).

§ 11. Къ среднему роду принадлежатъ слова, означающія существо недоросшее, неразвитое, новорожденное, напр. *dziecię* (дитя), *źrebię* (жеребенокъ), *kurczę* (цыпленокъ). Затѣмъ средняго рода названіе буквъ, а равно слова и цѣлыя предложенія, употребленныя какъ подлежащія, напр. *e miękkie* (*e* мягкое), *pięknę to tam twoje zarędz* (хорошо это твое *сейчасъ*); *moje widzi-mi-się* [мое *самоиміе* (соб. мое мнѣ кажется)]. Кромѣ того средняго рода бываютъ слова, оканчивающіяся на *o*, *e*, *ę*, напр. *złoto* (золото), *serce* (сердце), *imię* (имя).

§ 12. Нѣкоторыя имена существительныя бываютъ *общаго рода* (*dwurzęciowe*) т. е. мужскаго и женскаго, напр. *śługa* (служитель и служанка), *kaleka* (калѣка), *sierota* (сирота).

§ 13. Въ польскомъ языкѣ два числа: *единственное число* (*liczba pojedyncza*) и *множественное число* (*liczba mnoga*) и семь *падежей* (*przypadki* или *skłonniki*). Они обозначаются или *числами* или латинскими названіями (нѣкоторые употребляютъ и польское ихъ названіе):

Przyp.	I. — nominativus,	на вопросъ: <i>kto? co?</i>
»	II. — genitivus,	» <i>kogo? czego? czego?</i>
»	III. — dativus,	» <i>komu? czemu?</i>
»	IV. — accusativus.	» <i>kogo? co?</i>
»	V. — vocativus,	— —
»	VI. — instrumentalis,	» <i>kim? czem?</i>
»	VII. — locativus,	» <i>w kim? w czem?</i>

Измѣненіе имени существительнаго по падежамъ и числамъ называется *склоненіемъ* (*deklinacya*).

§ 14. Въ польскомъ языкѣ *пять* склоненій.

Къ 1-ому склоненію относятся имена существительныя мужскаго рода, оканчивающіяся въ именительномъ падеж. един. числа на *согласную*, напр. *chłop* (крестьянинъ), *pan* (господинъ), *orzeł* (орелъ), *koń* (конь), *kraj* (край).

Ко 2-ому склоненію относятся имена существительныя средняго рода, оканчивающіяся на *o* или *e*, напр. *dzieło* (произведение), *wiano* (приданое), *miasto* (городъ), *pole* (поле), *serce* (сердце).

Къ 3-му склоненію принадлежатъ имена существительныя женскаго рода, оканчивающіяся на *a* или *i*, напр. *woda* (вода), *bogini* (богиня), и мужскаго рода, оканчивающіяся на *a*, *o*, напр. *wojewoda* (воевода), *Fredro* (Фредро).

Къ 4-му склоненію относятся имена существительныя женскаго рода, оканчивающіяся на мягкую согласную напр. *miłość* (любовь), *wieś* (деревня), *noc* (ночь).

Наконецъ, къ 5-ому склоненію принадлежатъ имена существительныя средняго рода, оканчивающіяся на *e*, напр. *cięż* (теленокъ), *imię* (имя).

Кромѣ того имена существительныя, склоняющіяся по первымъ тремъ склоненіямъ, раздѣляются на двѣ группы, причемъ существительныя, принадлежащія къ первой группѣ, склоняются по 1-ому образцу, а принадлежащія ко второй группѣ по 2-ому образцу.

Къ первой группѣ принадлежатъ существительныя, имѣющія предъ окончаніемъ именит. пад. един. числа *твердья согласныя*, напр. *pan*, *dzieło*, *ryba*, а ко второй имѣющія на томъ же мѣстѣ *мягкую согласную*.

Первое склоненіе (*deklinacja pierwsza*).

§ 15. Сюда относятся имена существительныя мужскаго рода, оканчивающіяся на согласную, *уменьшительныя* имена

собственныя, оканчивающіяся на *o*, напр. *Tadzio*, *Stefcio*, а также имена уменьшительныя мужскаго рода, напр. *wujcio*, *ojcunio*.

Первая группа.

Вторая группа.

Единственное число.

Przyp.	I.	Anioł	Koń
»	II.	Anioła	Konia
»	III.	Aniołowi	Koniowi
»	IV.	Anioła	Konia
»	V.	Aniele	Koniu
»	VI.	Aniołem	Koniem
»	VII.	(w) Aniele.	(w) Koniu.

Множественное число.

Przyp.	I.	Anieli, Aniołowie	Konie
»	II.	Aniołów	Koni
»	III.	Aniołom	Koniom
»	IV.	Anioły	Konie
»	V.	какъ 1-ый	какъ 1-ый
»	VI.	Aniołami	Końmi (Kluczami),
»	VII.	(w) Aniołach	(w) Koniach.

ПРИМѢЧАНІЯ.

§ 16. Во *II-омъ* пад. един. числа имена собственныя и одушевленныя имѣютъ окончаніе *a*, напр. *aniola*, *konia*. Имена неодушевленныя имѣютъ одни *a*, другія *u*: *głogi*, *nowiu*, *drobiu*, *stolu* (также *woli*, несмотря на то, что это слово одушевленное). Нужно замѣтить формы *tańca* и *żywota* (а не *tańcu*, *żywotu*).

III-ий пад. един. числа имѣть окончаніе *owi* и *u*. Слова, имѣющія въ II-омъ падежѣ *u*, имѣть обязательно окончаніе *owi*.

IV-ый пад. един. числа именъ одушевленныхъ имѣть форму II-ого падежа, а именъ неодушевленныхъ схожъ съ I-ымъ падежемъ.

V-ый пад. един. числа въ первой группѣ оканчивается на *e*: *aniele, panie*; во второй группѣ на *u*: *koniu, wodzu*!

* Только *ksiądz* и имена собственные, а также одушевленные, оканчивающіяся на *es*, имѣютъ окончаніе *e*: *księże, ojcie, kuzecz, samcze, krogulcze*!

Имена растений и неодушевленные имѣютъ *u*: напр. *jałowcu! piecu!*

VII-ой пад. един. числа оканчивается въ первой группѣ на *e*, за исключеніемъ именъ, оканчивающихся на *k, g, ch, h*, которыя имѣютъ окончаніе *u*. Во второй группѣ окончаніе всегда *u*.

Въ I-омъ пад. множ. числа въ первой группѣ четыре окончанія: *owie, i, e, y*; напр. *panowie, aniołowie—chłopi, anieli—roganie, Dominikanie—chłopy, rogany, anioły*.

Во второй группѣ три окончанія: *owie, e, y*; напр. *stryjowie, ojcowie—goście, guscerze, liście—kurcy, chłorce, mówcy, obrońcy*.

IV-ый падежъ множ. числа именъ собст. сходенъ съ II-ымъ, а одушевленныхъ и неодушевленныхъ съ I-ымъ падеж. множ. числа.

ИСКЛЮЧЕНІЯ.

§ 17. *Bóg* (Богъ)—III и VII един. ч. *Bogu, V—o Boże!*
brat (братъ) образ. мн. числ. *bracia, braci* и т. д.
ksiądz (ксіондзь) » » » *księża*
szlachcic (дворянинъ) » » » *szlachta*

dech (дыханіе)—II един. чис. *tchu*.

Jezus Chrystus (Иисусъ Христосъ)—V един. чис. *o Jezu Chryste!*

czud (чудо)—V един. чис. *o cudzie* или *o cudo!*

przyjaciel (другъ)—образ. множ. чис. *przyjaciele, przyjaciół* и т. д.

miesiąc (мѣсяць)

tysiąc (тысяча)

zając (заяць)

II множ. чис. *miesiący, tysięcy, zajęcy.*

pieniądz (деньга) II множ. чис. *pieniędzy*, VII множ. чис. *pieniędzi*.

rok (годъ) образ. множ. чис. *lata, lat* и т. д., но образуетъ и *roki* (означающіе судебный срокъ).

człowiek (человѣкъ) образ. множ. чис. *ludzie*.

lud (народъ)

» » » *ludy*.

jęczmień (ячмень) имѣетъ множ. чис. *jęczmiona* (какъ будто средняго рода), хотя рѣже употребляется форма *jęczmienię*.

Отрывки для чтенія.

1. *Pytającemu sie, o której godzinie obiadować* на-
 Спрашивающему, въ которомъ часу обѣдать слѣ-
leży, rzekł Diogenes: «ieślis bogaty, jédz, kiedy ci
 дуеть, сказалъ Диогенъ: «Если ты богатъ, ѣшь когда тебѣ
duetъ, сказалъ Диогенъ: «Если ты богатъ, ѣшь когда тебѣ
się chce, jeślis ubogi — kiedy masz».
 желательно, если ты бѣденъ—когда имѣешь».

2. *Pewien skąpy i nieużyty człowiek, pokazując*
 Какой-то скупой и жестокий челоѣкъ, показывая
przyjacielowi swój posąg z marmuru wyrobiony, spytał
 другу свою статую, изъ мрамора сдѣланную, спросилъ
go się, czyli jest trafiony? Na co tenże: «Duszą i ciałem
 его, похожъ-ли? На что тотъ: «Душой и тѣломъ
jest do ciebie podobny».
 (есть) на тебя похожъ».

3. Pewien filozof podczas burzy morskiej, znajdując
 Какой-то философъ во время бури морской, находясь
 się na okręcie z bezbożnymi ludźmi, którzy bogów
 на корабль вмѣстѣ съ нечестивыми людьми, которые боговъ
 wzywali, ażeby ich z téj wyratowali toni, rzekł
 призывали, чтобы ихъ съ этой спасли пучины, сказалъ
 im: «Uciszcie się, żeby o was bogowie nie wiedzieli, iż
 имъ: «Уймьтесь, чтобы о васъ боги не знали, что
 tu jesteście».
 здѣсь вы находитесь».

Второе склонение (deklinacja druga).

18. Сюда относятся имена существительныя, оканчиваю-
 щияся въ I-омъ пад. един. числа на *o* (послѣ твердой соглас-
 ной, а, иногда, послѣ *c*): напр. *dzieło, gorąco*, и на *e* (послѣ
 мягкой согласной), напр. *pole, morze, oblicze, lice*.

Первая группа.

Вторая группа.

Единственное число.

Przyp. I.	Dzieło	Pole
» II.	Dzieła	Pola
» III.	Dzieła	Polu
» IV. }		какъ I-ый
» V. }		
» VI.	Dziełem	Polem
» VII.	(w) Dziele	(w) Polu.

Множественное число.

Przyp. I.	Dzieła	Polu
» II.	Dzieł	Pól
» III.	Dziełom	Polom
» IV. }		
» V. }		какъ I-й падежъ

Przyp. VI.	Dziękami	Polami
» VII.	(w) Dziękach.	(w) Polach.

Примѣчанія.

§ 19. Въ III пад. един. числа всегда окончание *u*, но ни-
 когда не бываетъ *owi*.

II-ой пад. множ. числа всегда оканчивается на согласную
 (никогда на *ów*). Поэтому *udo—ud, kolo—kól, proso—pros*
 и т. д. Во второй группѣ однако нѣкоторыя существит. имѣ-
 ютъ окончание *i*, напр. *narzędzi, nozdrzy*.

Неправильное множ. число образуютъ слова:

oko, глазъ	Nom. oczy,
ucho, ухо	» uszy,
ziele, зелье	» ziola,
narzędzie, орудіе	» narzędzia,
nozdrze, ноздря	» nozdrza,
niebo, небо	» nieba (niebios),
nasienie, сѣмя	» nasiona.

Склонение словъ *oko* (глазъ) и *niebo* (небо) въ множест-
 венномъ числѣ.

Przyp. I.	oczy и oka	— nieba и niebios
» II.	oczy, ów, ok	— niebios
» III.	oczom, okom	— niebiosom
» IV.	oczy, oka	— niebios
» V.	oczy! oka!	— niebios!
» VI.	oczami, oczyma, okami	— niebiosami
» VII.	(w) oczach, okach	— (w) niebiosach

Слова, заимствованныя изъ латинскаго языка, какъ, напр.,
kollegium, gimnazjum, gubernium, не склоняющіяся въ
 единст. числѣ, во множ. числѣ имѣютъ въ I-омъ пад. окон-
 чание *a*: *gimnazya, gubernia*, а во II-омъ пад. окончание
ów: *gimnazjów* и т. д. въ прочихъ падежахъ.

Третье склонение (deklinacya trzecia).

§ 20. По третьему склонению изменяются имена существительных женского рода, оканчивающихся на *a, i*. Сюда же относятся (но только в единственном числе) имена существительных мужского рода, оканчивающихся на *a*, напр., *sędzia, hrabia, wojewoda, Wydzga, Kmita*, и имена собственные, означающие фамилию, на *o*, как *Chodźko, Fredro, Tarło*.

В первой группѣ—слова (*ryba*) съ твердой согласной въ последнемъ слогѣ, а во второй—слово (*bania*) съ мягкой согласной (*ń*).

Первая группа.

Вторая группа.

Единственное число.

Przyp.	I.	Ryba	Bania	Pani
»	II.	Ryby	Bani	Pani
»	III.	Rybie	Bani	Pani
»	IV.	Rybe	Banie	Pania
»	V.	Rybo!	Banio!	Pani
»	VI.	Ryba	Bania	Pania
»	VII.	(w) какъ III-й падежъ.		

Множественное число.

Przyp.	I.	Ryby	Banie	Panie
»	II.	Ryb	Bani	Pani
»	III.	Rybot	Baniot	Paniot
»	IV. }			
»	V. }			
»	VI.	Rybami	Baniami	Paniami
»	VII.	(w) Rybach	Baniach	Paniach

Примѣчанія.

§ 21. Нѣкоторыя имена существительныхъ мужского рода, какъ *sędzia, hrabia* и *margabia*, имѣютъ въ II-омъ падежѣ един. числа, на ряду съ окончаніемъ *i*, еще окончаніе *ego*,

поэтому *sędzi, hrabi, margrabi* или *sędziego, hrabiego, margrabięgo*. Эти двойныя формы встрѣчаются во всѣхъ падежахъ за исключеніемъ V-го и VI, гдѣ употребляется только: *hrabio, hrabia; sędzio, sędzia, margrabis, margrabią*.

Другія же существит. мужского рода, какъ *cieśla, kaznodzieja, zbójca*, склоняются только правильно: *cieśli, zbójcy* и т. д.

Въ первой группѣ IV пад. един. чис. оканчивается на *e*, напр., *matkę, wodę, Fredrę*, а во второй группѣ оканчивается на *e* и на *a*, напр., *banię, wolę, panią, boginią*.

Имена существительныхъ мужского рода: *sędzia, kaznodzieja, starosta, sługa, Kmita, Fredro* и т. д. во множ. числѣ склоняются по первому склоненію, поэтому *sędziowie, kaznodzieje, starości, słudzy, Kmitowie, Fredrowie*. Во II-омъ пад. мн. чис. эти имена имѣютъ окончаніе *ów*: *sędziów, hrabiów, Fredrów*.

Только *mężczyźni* и *słudzy* имѣютъ *mężczyzn, sług*, а *cieśle* и *kaznodzieje*—*kaznodziei, cieśli*.

Четвертое склонение (deklinacya czwarta).

§ 22. Къ четвертому склоненію принадлежатъ имена существительныхъ женского рода, оканчивающихся на мягкую согласную, напр., *miłość* (любовь), *kość* (кость), *twarz* (лицо), *noc* (ночь): сюда же относятся и *krew* (кровь), *żagiew* (трутъ), *chorągiew* (хоругвь).

Единственное число.

Przyp.	I.	Kość,
»	II.	Kości,
»	III.	Kości,
»	IV.	какъ I-й пад.
»	V.	Kości!
»	VI.	Kością
»	VII.	(w) Kości.

Множественное число.

Przyp.	I.	Kości
»	II.	Kości
»	III.	Kościom
»	IV.	Kości
»	V.	какъ I падежъ.
»	VI.	Kościmi
»	VII.	(w) Kościach.

Примѣчанія.

§ 23. I и IV пад. множ. числа оканчиваются на *i*, а послѣ *c*, *dz*, *cz*, *sz*, *ż* и *rz* на *y*, напр., *brwi*, *wsi*, *nosy*, *przeraści*, *mysz*, *własności*.

Исключеніе представляетъ слово *macierz* и всѣ такія на *ew*, какъ *chorągiew*, *żagiew*, *kotew*, *cerkiew* и т. п., имѣющія въ I пад. множ. числа *macierze*, *chorągwie*, *żagwie*, *cerkwie*.

Также *straż*, *topól*, и т. п. имѣютъ *straże*, *topole*, *tecze*, *kapięle*, *pieczenie*, *kieszenie*, *odzieże*, *pościele*, *krtanie*, *sienie*, *dłonie*, *wonie*, *koleje*, *ciecze*, *słodyczne*, *zdobycze*, *poręcze*, *klacze*, *twarze*, *odwilże*, *kradzieże*, *rozkosze* и т. д.

Пятое склоненіе (deklinacja piąta).

Сюда относятся имена существ. среднего рода, оканчивающіяся на *e*, какъ *źrebię*, *imię*.

		Единств. число.	
Przyp.	I.	Żrebię	Imię
»	II.	Żrebięcia	Imienia
»	III.	Żrebięciu	Imieniu
»	IV. } V. }	какъ I-й падежъ.	
»	VI.	Żrebięciem	Imieniem
»	VII.	(w) Żrebięciu.	Imieniu.

Множеств. число.

Przyp.	I.	Żrebięta	Imiona
»	II.	Żrebiąt	Imion
»	III.	Żrebiętom	Imionom
»	IV. } V. }	какъ I-й падежъ	
»	VI.	Żrebiętami	Imionami
»	VII.	(w) Żrebiętach	Imionach

Примѣчанія.

§ 24. 1. Въсто *książęcia*, *książęcim*, *książęciem* употребляются сокращенныя формы: *księcia*, *księciem*, *księciem*. Во множ. числѣ этого сокращенія нѣтъ.

2. *Dziecię* во множ. числѣ имѣетъ не *dziecięta*, а *dzieci*, II пад. *dzieci*, III пад. *dzieciom* и т. д. то есть по 4-ому склоненію.

3. Въсто *imieniu*, *plemieniu* и т. д. въ III пад. нѣкоторые говорятъ *imieniowi*, *plemieniowi*, но это неправильно, чего и слѣдуетъ избѣгать.

Увеличительныя и уменьшительныя имена существительныя.

§ 25. Въ польскомъ языкѣ почти отъ каждаго имени существительнаго можетъ быть образовано *увеличительное имя* (*rzeczownik zgrubiały*), а также и *имя существительное уменьшительное* (*rzeczownik zdrobiały*).

Имена увеличительныя оканчиваются на *sko*, *isko*, а иногда (но только имена женскаго рода) на *ica*.

Имена уменьшительныя оканчиваются на *ina*, но чаще въ мужеск. родѣ на *k*, *ek*, *ik*; въ женскомъ *ka*, а въ среднемъ *ko* или *e*.

Напр., *chłopisko*, *księżysko*, *mężysko*, *biedaczysko*, *żołnierzysko*, *Janisko*, *Michalisko*, *konisko*, *psisko*, *kocisko*, *szczupaczysko*, *robaczysko*, *nożysko*, *bacisko*, *gwoździsko*, *stolisko*, *ka-*

peluszyko; эти имена существительныя всё среднего рода, несмотря на то, что происходят отъ именъ мужскаго рода (исключительно иногда мы слышимъ *ten chłopisko, ten biedaczysko*, что, однако, случается очень рѣдко);

babsko, pannisko, kobiecisko, matczysko, żonisko, suczysko, kurzysko, sukniisko, studniisko, łopacisko;—mieścisko, mrowisko, błocko вмѣсто *błocisko*, mięsisko, imienisko, uszysko и т. п.

pannica, przepierzyca, szablica, ziemica, szklenica, kocica и т. п.

Уменьшительныя имена суть, напр., слѣд. на *ina*: księżyna, chłopczyzna, dziadowina, dziadzina, szewczyzna, człowieczyzna (здѣсь остается мужской родъ);—deszczyna (deszczka), kobiecina, dziewczyna, drożyna, dziecina, głowina, bużyna, krowina, ptaszyna и т. д. (эти имена женскаго рода).

Чаще всего, однако, уменьшительныя имена образуются слѣдующимъ образомъ:

dołek, worek, Janek, gołabek—kamyk, rzemyk, płomyk, promyk—stolik, nożyk, bacik, sklepik;—panienka, robótka, łączka, nóżka;—jajko, jabłko, miasteczko, uszko, oczko.

Kocię, dziewczę, dziecię, orłę;—oczęta, póżęta, łączęta и т. д.

Кромѣ того есть еще другія окончанія, которыя выражаютъ еще болѣе уменьшительныя понятія:

iczek, eczek, yczek, yszek, iszek, uszek, iczuszek (напр. *paniczuszek*), *unio, ś, us.*—Въ женскомъ родѣ *iczka, eczka, uszka, iczuszka, ula, ulka, uleczka, uchna, usia, nia* (Марыня, ciotunia).—Въ среднемъ *atko, eczko, eńko, uszko*.

II. Предлоги (Przyimki).

§ 26. Въ польскомъ языкѣ имѣются слѣдующіе предлоги: *bez* (безъ), *do* (къ), *od* (отъ), *dla* (для), *u* (у), *ku* (къ), *przez* (чрезъ), *przy* (у), *z* (съ), *na* (на), *nad* (надъ), *po* (по), *pod* (подъ), *przed* (передъ), *o* (о), *w* (въ), *za* (за), *przeciw*, *naprzeciw* (противъ), *mięmo* (мимо), *pomimo* (несмотря на, вопреки), *między* (между), *pośród* (между). Эти слова употребляются только въ значеніи предлоговъ.

Однако много есть именъ существительныхъ, прилагательныхъ и нарѣчій, которыя употребляются въ видѣ предлоговъ:

koło, około, naokoło, (вокругъ, около): *krom, okrom* (кромѣ, безъ); *prócz, oprócz* (кромѣ, сверхъ, исключая); *mięso, zamiast* (вмѣсто); *wśród, pośród* (среди, посреди), *wzdłuż* (вдоль, въ длину); *wprost* (прямо, напротивъ); *podług* (по, смотря по тому какъ, согласно съ...); *wedle* (возлѣ, подлѣ, близъ), *według* (по, смотря по тому, по мѣрѣ, согласно); *względem* (относительно, въ отношеніи); *blisko* (вблизи); *powyż, powyżej* (выше); *wzwyż* (вышиною, въ вышину); *poniżej, poniż*, (ниже); *obok* (возлѣ, подлѣ); *poprzek* (поперекъ); *wewnątrz* (внутри); *zewnątrz* (внѣ, снаружи); *gwoli* (для, ради, въ угоду); *wbrew* (вопреки, напротивъ).

Кромѣ этихъ есть еще предлоги *нераздельные* (*nierozłączne przyimki*), то есть такіе, которые употребляются только въ словообразованіи, какъ приставки. Предлоги эти суть: *ob, prze, pro, roz, wy, wz* (*wez*).

Въ польскомъ языкѣ имя существительное всегда ставится *послѣ* предлога.

§ 27. Слѣдующіе предлоги управляютъ II-ымъ падежемъ: *bez, krom, okrom, prócz, oprócz, do, dla, od, u, koło, około, naokoło, mięmo, zamiast, podług, według, wedle, wzdłuż, wprost, naprost, powyżej, powyż, wzwyż, poniżej, poniż, blisko, bliżej, najbliżej, wśród, pośród, względem, obok, poprzez, wewnątrz, zewnątrz*;

III-имъ падежемъ: *ku, przeciw, wbrew, gwoli*;

IV-ымъ падежемъ только *przez* (прежнее *prze*, напр. *przebóg, przeto*);

VII-ымъ падежемъ только: *przy*.

Нѣкоторые предлоги соединяются съ двумя падежами такъ:

со II-ымъ или III-имъ: *naprzeciw, naprzeciwko*;

со II-ымъ или IV-ымъ: *mięmo, pomimo*;

со II-ымъ или VI-ымъ: *z* (*ze*);

съ IV-ымъ или VI-ымъ: *między, pomiędzy, pod, przed, nad*;

съ IV-ымъ или VII-ымъ: *w, na, o, po*;

съ II-ымъ, IV-ымъ или VI-ымъ: *za*.

Упражнения для перевода.

Слова, формы которых еще незнакомы учащимся, переведены въ выноскахъ подъ текстомъ. Сокращенія, употребленныя при словахъ, обозначаютъ: m. (=masculinum)—мужескій родъ; f. (=femininum)—женскій родъ; n. (=neutrum)—средній родъ; s. (=singularis)—един. число; pl. (=pluralis)—множественное число; gen. (=genitivus)—II-ой падежъ (родительный пад.).

Упражнение 1.

W (предъ двумя или нѣсколькими согласными *we*) въ dom, m., домъ
rodzice (gen.-ów), родители i, и
rodzeństwo, n., родня, семья, родственники
ojciec, m., отецъ
matka, f., мать
brat, m., братъ
siostra, f., сестра
dziecie, n. дитя
rodzina, f., семья, семейство

krewny (i), m. родственникъ
dziadek, m. дѣдушка
babka, f., бабушка
stryj, m., дядя (братъ отца)
wuj, m., дядя (братъ матери)
ciotka, f., тетка
również, также
do, къ (съ II. падеж.)
lenistwo, n., лѣность
a, a
głupstwo, n. глупость
ciało, n., тѣло, плоть
dusza, f., душа

Перевести на русскій языкъ:

1) W domu mam ¹⁾ rodziców i rodzinę: ojca, matkę, braci i siostry. Ojciec, matka i dzieci składają ²⁾ rodzinę. Inni ³⁾ krewni, jak ⁴⁾: dziadek, babka, stryj, wuj, ciotka, również należą ⁵⁾ do rodziny. — Lenistwo jest ⁶⁾ ciałem głupstwa, a głupstwo duszą lenistwa.

¹⁾ имѣю, у меня есть; ²⁾ составляютъ; ³⁾ другіе; ⁴⁾ какъ; ⁵⁾ принадлежатъ; ⁶⁾ есть.

Упражнение 2.

Na, на
powierzchnia, f. поверхность
ziemia, f. земля
góra, góra, f. гора
dolina, dolina, f. долина
gdź, gdzie
naоборотъ, natomiast, zaś
ни... ни, ani... ani
plosкая поверхность, равнина, płaszczyzna, równina, f.
или, czyli
выпуклость, wypukłość, f.
холмъ, podgórek, pagórek, m.
внутри, wewnątrz
металлъ, kruszec, m.
золото, złoto, n.
серебро, srebro, n.
жельзо, żelazo, n.
мѣдь, miedź, f.
свинець, ołów, m.
также, także
алмазь, diament, m.
изумрудъ, szmaragd, m.
рубинъ, rubin, m.

камень, kamień, m.
название, nazwisko, n.
мѣсяць, miesiąc, m.
январь, styczeń, m.
февраль, luty, m.
мартъ, marzec, m.
апрѣль, kwiecień, m.
май, maj, m.
іюнь, czerwiec, m.
іюль, lipiec, m.
августъ, sierpień, m.
сентябрь, wrzesień, m.
октябрь, październik, m.
ноябрь, listopad, m.
декабрь, grudzień, m.
день, dzień, m.
понедѣльникъ, poniedziałek, m.
вторникъ, wtorek, m.
среда, środa, f.
четвергъ, czwartek, m.
пятница, piątek, m.
суббота, sobota, f.
воскресенье, niedziela, f.

Перевести на польскій языкъ.

2. На поверхности земли находятся ¹⁾ горы и долины; гдѣ же нѣтъ ²⁾ ни горъ, ни долинъ, (тамъ) находится ³⁾ плоская поверхность или равнина. Небольшая ⁴⁾ выпуклость земли называется ⁵⁾ холмомъ, большая ⁶⁾—горою. Внутри горъ находятся ⁷⁾ различные ⁸⁾ металлы, какъ золота, серебра, жельзо, мѣдь, свинець; бываютъ ⁹⁾ также алмазы, изумруды, рубины и другіе ¹⁰⁾ драгоценныя ¹¹⁾ камни.—Названія мѣсяцевъ (суть) слѣдующіе ¹²⁾: январь, февраль, мартъ, апрѣль, май, іюнь,

іюль, августъ, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь.—Дни (суть): понедѣльникъ, вторникъ, среда, четвергъ, пятница суббота и воскресенье.

1) są; 2) niema; 3) jest; 4) mała; 5) nazywa się; 6) wielka; 7) znajdują się; 8) rozmaite; 9) bywają; 10) inne; 11) drogie; 12) są następujące.

Упражнение 3.

Zawsze, всегда
kilka, нѣскольکو
izba, f., комната
kuchnia, f., кухня
sien, f., сѣни
miasto, n., городъ
wiele, много
kościół, m., церковь
klasztór, m. монастырь
ratusz, m., ратуша, город-
ская дума.
środek m., середина
rynek, m., площадь, базаръ
szpital, m., госпиталь
szkoła, f., училище
teatr, m., театръ
miasteczko, n., мѣстечко
kupiec, m., купецъ
handel, m., торговля
mieszczanin, m., мѣщанинъ
rolnictwo, n., земледѣліе

lub, или
rzemiosło, n., ремесло
fabrykant, m., фабрикантъ
artysta, m., художникъ
rodzaj, m., родъ, сортъ
rzemieślnik, m., ремесленникъ
zegarmistrz, m., часовщикъ
stelmach, m., каретникъ
farbiarz, m., красильщикъ
ślusarz, m., слесарь
kotlarz, m., мѣдникъ
tokarz, m., токарь
kapelusznik, m., шляпочникъ
drukarz, m., типографъ
kuśnierz, m., скорнякъ
aptekarz, m., аптекаръ
piwowar, m., пивоваръ
cukiernik, m., кондитеръ
piekarz, m., булочникъ
rzeźnik, m., мясникъ

Перевести на русскій языкъ:

3. W domu jest 1) zawsze kilka izb, kuchnia i sien. — W miastach widać 2) wiele kościołow, klasztorów, ratusz na środku rynku, domu zajezdne 3), szpitale, szkoły i teatry. W miastach i miasteczkach mieszka 4) wielu kupców, trudniących

się 5) handlem, i mieszczan — rolnictwem lub rzemiosłami. W większych 6) miastach są 7) fabrykańci, kupcy, artyści i wszelkiego 8) rodzaju rzemieślnicy, jak: zegarmistrze, stelmachy, farbiarze, ślusarze, kotlarze, tokarze, kapelusznicy, drukarze, kuśnierze i t. d. 9) W mieście są także aptekarze, piwowarzy, cukiernicy, piekarze, rzeźnicy i t. p. 10)

1) находится, есть; 2) видно; 3) заѣзжіе дома, гостиницы; 4) живетъ; 5) занимающихся; 6) большихъ; 7) суть, живутъ; 8) всякаго; 9) i t. d. = i tak dalej, и такъ дальше; 10) i t. p. = i temu podobne, или: i tym podobne, и тому подобные.

Упражнение 4.

Область, kraj, m.
Европа, Europa, f.
Франція, Francya, f.
Австрія, Austria, f.
Германія, Niemcy, f. pl.
Россия, Rosya, f.
съ, z
Польша, Polska, f.
Англія, Anglia, f., Wielka
Brytania
Италія, Włochy, f. pl.
Испанія, Hiszpania, f.
Португалія, Portugalia, f.
Швеція, Szwecya, f.
Норвегія, Norwegia, f.
Данія, Dania, f.
Голландія, Hollandya, f.
Греція, Grecya, f.
Бельгія, Belgia, f.
Швейцарія, Szwajcarya, f.
материкъ, ląd stały, m.
Азія, Azya, f.
Африка, Afryka, f.

Америка, Ameryka, f.
Австралія, Oceania, f., Australia, f.
музыкантъ, muzyk, m.
инструментъ, instrument, m.
скрипка, skrzypce, f. pl.
флейта, flet, m.
гитара, gitara, f.
арфа, harfa, f.
фаготъ, fagot, m.
клавикорды, klawikord, m.
фортепіано, fortepian, m.
органъ, organ, m.
божество, bożyszcze, n.
у, u
язычникъ, poganin, m.
Юпитеръ, Jowisz
богъ, bóg, m.
небо, niebo, n.
Нептунъ, Neptun
море, morze, n.
Плутонъ, Pluto
адъ, piekło, n.

Марсъ, Mars
война, wojna, f.
Аполлонъ, Apollo
искусство, kunszt, m., sztuka f.
Меркурій, Merkuryusz
краснорѣчіе, wymowa, f.
воръ, złodziej, m.
Вулканъ, Wulkan
огонь, ogień, m.
кузнецъ, kowal, m.
Эоль, Eol
вѣтеръ, wiatr, m.
Венера, Wenus
богиня, bogini, f.

любовь, miłość, f.
красота, wdzięk, m.
наслаждение, rozkosz, f.
Купидонъ, Kupido
Минерва, Minerwa
муза, muza, f.
Юнона, Juno
богатство, bogactwo, n.
бракъ, wesele n.
Веста, Westa
цѣломудріе, czystość f.
Церепа, Ceres
хлѣбное растеніе, zboże, n.
Діана, Dyana
охота, polowanie n.

Перевести на польскій языкъ:

4. Замѣчательнѣйшія ¹⁾ области Европы суть ²⁾: Франція, Австрія, Германія, Россія съ Польшей, Англія или Великобританія, Италия, Испанія, Португалія, Швеція съ Норвегіей, Данія, Голландія, Греція, Бельгія, Швейцарія.—Материкъ раздѣляется ³⁾ на пять ⁴⁾ частей, а именно ⁵⁾: Европа, Азія, Африка, Америка и Австралія.—Музыканты настраиваютъ ⁶⁾ инструменты и играютъ ⁷⁾ на скрипкѣ, на флейтѣ, на гитарѣ, на арфѣ, на фаготѣ, на клавикордахъ, на фортепіано, на органѣ.—Главныя ⁸⁾ божество у язычниковъ были ⁹⁾ Юпитеръ, богъ неба, Нептунъ—моря, Плутонъ—ада, Марсъ—войны, Аполлонъ—искусствъ, Меркурій—краснорѣчія, купцовъ и воровъ, Вулканъ—огня и кузнецовъ, Эоль—вѣтровъ, Венера—богиня любви, красоты и наслажденія съ ¹⁰⁾ сыномъ своимъ ¹⁰⁾ Купидономъ, Минерва съ девятью ¹¹⁾ музами; Юнона была ¹²⁾ богиней богатства и браковъ, Веста—цѣломудрія, Церера—хлѣбныхъ растеній, Діана—охоты.

¹⁾ Znakomitsze; ²⁾ są; ³⁾ dzieli się; ⁴⁾ pięć; ⁵⁾ a mianowicie; ⁶⁾ stroją; ⁷⁾ grają; ⁸⁾ główne; ⁹⁾ były; ¹⁰⁾ z swoimi; ¹¹⁾ z dziewięciu; ¹²⁾ była.

Переводъ упражненій.

1. Въ домѣ (дома) я имѣю родителей и родню: отца, мать, братьевъ и сестеръ. Отецъ, мать и дѣти составляютъ семью. Другіе родственники, какъ дѣдушка, бабушка, дядя (по отцѣ), дядя (по матери), тетушка, также принадлежатъ къ семьѣ.—Лѣньность (есть) тѣломъ глупости, а глупость—душою лѣньности.

2. Na powierzchni ziemi są góry i doliny; gdzie zaś niema ani gór, ani dolin, jest płaszczyna czyli równina.—Mała wypukłość ziemi nazywa się pagórkami, wielka—górami.—Wewnątrz gór znajdują się rozmaite kruszce, jak: złoto, srebro, żelazo, miedź, ołów; bywają także diamenty, szmaragdy, rubiny i inne drogie kamienie.—Nazwiska miesięcy są następujące: styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień.—Dni są: poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota i niedziela.

3. Въ домѣ всегда находится нѣсколько комнатъ, кухня и сѣни.—Въ городахъ видно много церквей, монастырей, ратушу въ серединѣ (посерединѣ) площади, гостиницы, госпитали, училища и театры. Въ городахъ и мѣстечкахъ живетъ много купцовъ, занимающихся торговлею, и мѣщанъ (горожанъ)—земледѣльцевъ и ремеслами. Въ большихъ городахъ живутъ фабриканты, купцы, художники и всякаго рода ремесленники, какъ: часовщики, каретники, красильщики, слесари, мѣдники, токари, шляпочники, типографы, скорняки и такъ дальше. Въ городѣ также живутъ (находятся) аптекаря, пивовары, кондитеры, булочники, мясники и тому подобные.

4. Znakomitsze kraje Europy są: Francya, Austrya, Niemcy, Rosya z Polską, Anglia czyli Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania, Portugalia, Szwecya z Norwegią, Dania, Holandia, Grecya, Belgia, Szwajcarja.—Łąd stały dzieli się na pięć części, a mianowicie: Europa, Azya, Afryka, Ameryka i Oceania.—Muzycy stroją instrumenta i grają na skrzypcach, na flecie, na gitarze, na harfie, na fagocie, na klawikordzie, na fortepianie, na organach.—Główne bożyszcza u pogan były: Jowisz, bóg nieba, Neptun—morza, Pluto—piekła, Mars—wojny, Apollo—kunsztów.

Merkuryusz—wymowy, kupców i złodziei, Wulkan—ognia i kowalów, Eol—wiatrów. Wenus, bogini miłości, wdzięków i rozkoszy, z swoim synem Kupidyнем, Minerwa z dziewięciu muzami; Juno była boginią bogactw i wesel, Westa—czystości, Ceres—zboża, Diana—polowania.

III. Глаголь (Słowo).

§ 28. Въ польскомъ языкѣ глаголы раздѣляются на *переходящие* (*słowa przechodnie*), т. е. такіе, которые выражаютъ *дѣйствие переходящее* (*czynność przechodnią*) на другой предметъ, напр. *zabici* (убить), *czynić* (дѣлать), и на *непереходящие* или *средніе* (*czasowniki nieprzechodnie czyli nijakie*), т. е. такіе, которые выражаютъ дѣйствие, *непереходящее* на другой предметъ, напр. *wiać* (вѣять), *snać* (спать), *siedzieć* (сидѣть).

Переходящіе глаголы имѣютъ два залога: дѣйствительный (*strona czynna*) и страдательный (*strona bierna*), *непереходящие* же глаголы имѣютъ только одинъ дѣйствительный залогъ.

Кромѣ этого раздѣленія глаголы раздѣляются на глаголы *вида совершеннаго* (*słowa dokonane*), выражающіе дѣйствие уже совершившееся, напр. *wziąć* (взять), *sieść* (сѣсть), *krzyknąć* (крикнуть), и на глаголы *вида несовершеннаго* (*słowa niedokonane*), выражающіе дѣйствие неоконченное, еще продолжающееся, напр. *brać* (брать), *siedzieć* (сидѣть), *krzyczeć* (кричать).

Необходимо замѣтить, что глаголы *вида совершеннаго* и *несовершеннаго* въ спряженіи друга друга взаимно дополняютъ, напр. *siedzieć* дополняется черезъ *sieść*, *krzyczeć*—черезъ *krzyknąć*, *gnieść*—черезъ *zgnieść*, *brać*—черезъ *wziąć*. Нѣкоторыя формы, однако, бываютъ въ глаголахъ обоого вида, напр. *siedzę* и *siedę*, *gnieć* и *zgnieć*, но многія формы образуются только отъ одного вида глагола, напр. *siedząc*, но не *siedąc*, *będę gniotł*, но не *będę zgniotł*.

§ 29. Для примѣра возьмемъ спряженіе глагола *вида совершеннаго* *brać* и *вида совершеннаго* *wziąć*, которые другъ друга дополняютъ. Эти глаголы *переходящие*, а потому у нихъ есть *страдательный* залогъ.

Дѣйствительный залогъ.		Страдательный залогъ.	
Совершенный видъ.		Совершенный видъ.	
Несовершенный видъ.		Несовершенный видъ.	
Неопред. накл.	brać	być brany	{ być wziętym { zostać wziętym. będąc wzięty. wzięty, a, e. zostawszy wziętym. mający być wziętym.
Причас. наст.	biorący, a, e;	bywam } brany, jestem } byłem brany, — będę brany, — byłbym brany, — bylibym } wzięty. zostanę }	
Дѣеприч. наст.	biorąc,		
Причас. пром.	brak, a, o,		
Дѣеприч. пром.	—		
Причас. будуч.	mający brać,		
Время наст.	biore,	Иъзвительное наклоненіе.	
Промежное Давнопрош.	brałem, brałem był,	Условное наклоненіе.	
Будущее	będę brał,	wziąbym, wziąbym, bylibym wziął,	
Настоящее Промежное	brałbym, bylibym brał,	Повелительное наклоненіе.	
—	—	weź, bądź brany, bądź } wzięty. zostań }	

Дѣйствительный залогъ (strona czynna).

§ 30. Прежде всего въ глаголъ отмѣчаемъ неопредѣленное наклоненіе (*bezokolicznik*): *brać, gnieść, dźwigać, siedzieć, czytać* (несовершенный видъ); и *wziąć, zgnieść, dźwignąć, sieść, przeczytać* (совершенный видъ).

Затѣмъ причастія и дѣепричастія (*imiesłowcy*), которыхъ въ польскомъ языкѣ четыре:

1. Настоящаго времени:

- а) причастіе: *biorący, a, e, gniotący, a, e;*
б) дѣепричастіе: *biorąc, gniotąc.*

2. Прошедшаго времени

причастіе: *brał, gniótł, dźwigał, siedział, czytał* (несовершенный видъ) и *wziął, zgniótł, dźwignął, siadł, przeczytał* (совершенный видъ).

3. Давнопрошедшаго времени

дѣепричастіе: *wziawszy zgniótłszy, dźwignawszy, siadłszy, przeczytawszy.*

Это дѣепричастіе образуется почти только отъ глаголовъ совершеннаго вида.

4. Будущаго времени:

а) причастіе: *mający, a, e, brać, gnieść, siedzieć, dźwigać, czytać* (несовершенный видъ), и *mający, a, e, wziąć, zgnieść, dźwignąć, sieść, przeczytać* (совершенный видъ);

б) дѣепричастіе: *mając brać, gnieść, siedzieć, dźwigać, czytać* (несовершенный видъ); и *mając wziąć, zgnieść, dźwignąć, sieść, przeczytać* (совершенный видъ).

Дальнѣйшія формы суть: наклоненія (*tryby*) и времена (*czas*).

§ 31. Въ польскомъ языкѣ три наклоненія: изъявительное (*tryb oznajmiający*), условное (*t. warunkowy*) и повелительное (*t. rozkazujący*).

I. Изъявительное накл. (*tryb oznajmiający*) имѣетъ 4 времени (*czas*), а именно:

1. Настоящее время (*czas terażniejszy*): *biorę, gniotę, dźwigam, siedzę, czytam.*

Онъ образуется только отъ глаголовъ несовершеннаго вида.

2. Прошедшее время (*czas przeszły*): *brałem, gniotłem,* (несовершенный видъ), *wziąłem, zgniotłem* (совершен. видъ).

3. Давнопрошедшее время (*czas zaprzeszły*): *brałem był, gniotłem był* (несоверш. видъ) и *wziąłem był, zgniotłem był* (совершен. видъ).

4. Будущее время (*czas przyszedły*) образуется двумя способами, но только отъ глаголовъ вида несовершеннаго: *będę brał, będę gniotł* или же *brać będę, gnieść będę.*

II. Условное наклоненіе (*tryb warunkowy*) имѣетъ два времена: настоящее и прошедшее.

1. Настоящее вр. условнаго накл. образуется посредствомъ прибавленія частицы *bym* къ причаст. прошед. времени: *brałbym, gniotłbym* (несовер. видъ) и *wziąłbym, zgniótłbym* (совершен. видъ)

2. Прошед. время: *byłbym brał* или *brałbym był, gniotłbym był* или *byłbym gniótł* (несоверш. видъ) и *byłbym wziął, zgniótł* (совершен. видъ).

III. Повелительное накл. (*tryb rozkazujący*) не имѣетъ времени. Образуется отъ глаголовъ несоверш. и соверш. вида: *bierz, gnieć* и *weź, zgnieć.*

1-го лица един. числа въ повелит. накл. нѣтъ, а 3-ье лицо един. и множ. числа выражается только описательно: *niech bierz, weźmie*; во множ. числѣ *niech biora, weźma.*

§ 32. Въ польскомъ языкѣ въ спряженіи 3 лица: первое лицо (*osoba pierwsza*), означающее то лицо, которое говорить, напр. *ja idę*; второе лицо (*osoba druga*)—то лицо, къ которому говорится: *ty idziesz*, и третье лицо (*osoba trzecia*)—то лицо, о которомъ говорится: *on idzie.*

Кромѣ того еще есть 2 числа, а во временахъ, которыхъ образуются изъ причастія на *ł, ła, ło*, съ глаголомъ *być*, и три рода мужской, женскій и средній: *brałem był, brałam był, brałom był.*

Страдательный залог (Strona bierna).

§ 33. Страдательный залог, за исключеніем причастія страдательнаго залога (*imiesłow bierny*), которое совсѣмъ отдѣльно образуется (*brany, wzięty, gniesiony* и т. д.), образуется двойкимъ образомъ: или къ формамъ дѣйствительнаго залога прибавляется мѣстоименіе *się*, или же соединяется соотвѣтственная форма вспомогательнаго глагола *być* или *zostać* съ причастіемъ страдательнаго залога спрягаемаго глагола. Такъ образуются всѣ наклоненія, времена и причастія.

Причастіе страд. залога оканчивается на *ny* или *ty* и образуется какъ въ глаголахъ видъ несовершеннаго, такъ и совершеннаго, но только въ глаголахъ переходящихъ: *brany, wzięty, zgniesiony; kuty, okuty*.

Образованіе формъ спряженія.

§ 34. Въ спряженіи мы отличаемъ формы простыя (*jednolite*) напр. *biore, wezmę, brał, wziął* и сложныя (*złożone*) напр. *będę brał, mając wziąć*.

Такъ какъ сложныя формы образуются при помощи вспомогательнаго глагола *być*, который спрягается не совсѣмъ правильно, то мы познакомимся съ его спряженіемъ.

Спряженіе вспомогательнаго глагола

(*słowa posilkowego*) *być*.

Неопредѣленное наклоненіе *być*.

Прич. и дѣеприч. наст. вр. *będący, a, e; będąc*.

Причастіе прошедшаго вр. *był, była, było*.
(*były, były, były*).

Дѣепричастіе прошед. вр. *bywszy*.

Причастіе страдат. залога (*prze-, od-*) *byty, a, e*.

Причастіе будущаго времени *mający, a, e, być; mając być*.

Изъявительное наклоненіе

Настоящее время I.

(Несовершенное)

Един. чис., лицо I.	<i>jestem</i> ,	Множ. чис., лицо I.	<i>jestemy</i> ,
»	II. <i>jestes</i> ,	»	II. <i> jesteście</i> ,
»	III. <i>jest</i> ,	»	III. <i>są</i> .

Настоящее время II.

(Совершенное, имѣющее значеніе будущаго)

Единственное число		Множественное число	
Лицо I.	<i>będę</i> ,	Лицо I.	<i>będziemy</i> ,
»	II. <i>będziesz</i> ,	»	II. <i>będziecie</i> ,
»	III. <i>będzie</i> ,	»	III. <i>będą</i> .

Прошедшее время.

Единственное число		Множественное число	
Лицо I.	<i>byłem, byłam, byłem</i> ,	Лицо I.	<i>byliśmy, byłyśmy</i> ,
»	II. <i>byłeś, byłaś, byłoś</i> ,	»	II. <i>byliście, byłyście</i> .
»	III. <i>był, była, było</i> ,	»	III. <i>byli, były</i> .

Старинный аористъ.

Единственное число		Множественное число	
Лицо I.	<i>bym</i> ,	Лицо I.	<i>byśmy</i> ,
»	II. <i>byś</i> ,	»	II. <i>byście</i> ,
»	III. <i>by</i> ,	»	III. <i>by</i> .

Повелительное наклоненіе

Единственное число		Множественное число	
Лицо I.	—	Лицо I.	<i> bądźmy</i> ,
»	II. <i> bądź</i> ,	»	II. <i> bądźcie</i> ,
»	III. — (<i>niech będzie</i>),	»	III. — (<i>niech będą</i>).

Условное наклонение.

Единственное число

Лицо	I.	<i>bylbym,</i>	<i>bylabym, bylobym,</i>
»	II.	<i>bylbys,</i>	<i>bylabys, bylobys,</i>
»	III.	<i>bylby,</i>	<i>bylaby, byloby.</i>

Множественное число

Лицо	I.	<i>bylibyśmy,</i>	<i>bylybyśmy,</i>
»	II.	<i>bylibyście,</i>	<i>bylybyście,</i>
»	III.	<i>byliby.</i>	<i>bylyby.</i>

§ 35. При посредствѣ формъ этихъ глагола *być*, въ соединеніи съ причастіемъ страдательнаго залога другихъ глаголовъ, образуются сложные формы спрягаемыхъ глаголовъ, а именно:

- 1) весь страдательный залогъ;
- 2) прошедшее и давнопрошедшее время: *robilem* (= *robił-jestem*); *robilem był* (= *robił-był-jestem*);
- 3) будущее время: *będę robił* или *robić będę*;
- 4) условное наклонение образуется изъ причастія на *l* и формы *był* т. е. аориста глагола *być*.

Образование простыхъ формъ (*jednolitych*).

§ 36. Въ польскомъ спряженіи простыхъ формъ семь, а именно:

I.	1. Наст. время	<i>wita - m,</i>	<i>kupe - je,</i>
		<i>wita - jący,</i>	<i>kupe - jący,</i>
		<i>wita - j.</i>	<i>kupe - j.</i>
II.	4. Прич. прош. вр. дѣйств. з.	<i>wita - ł,</i>	<i>kurowa - ł,</i>
	5. Дѣеприч. прошед. врем.	<i>wita - wszy,</i>	<i>(kurowa - wszy),</i>
	6. Причаст. страд. залога	<i>wita - ny,</i>	<i>kurowa - ny,</i>
	7. Неопредѣл. наклон.	<i>wita - ć,</i>	<i>kurowa - ć.</i>

Формы эти образуются изъ корня глагола (*temat*) и окончаній (*końcówki koniugacyjne*).

Въ настоящемъ времени окончанія слѣдующія:

един. число	лицо	I.	<i>m</i>	или <i>e</i>
	»	II.	<i>sz</i>	» <i>esz</i>
	»	III.	—	» <i>e</i>
множ. число	»	I.	<i>my</i>	» <i>emy</i>
	»	II.	<i>cie</i>	» <i>ecie</i>
	»	III.		<i>a</i>

Предъ окончаніями *e, esz, e, emy, ecie, a* ставится *j*, когда корень глагола оканчивается на гласную, для того чтобы избѣжать зіянія (*je, jesz, je, jemy, jeste, ja*), напр. *kupeje, kupujesz*.

Въ первомъ лицѣ множ. числа вмѣсто *emy, jemy* (*купе-emy, купе-emy*) бываетъ окончаніемъ и одно *m* (*купе-м*).

Въ повелительномъ наклоненіи

един. число	лицо	I.	—
	»	II.	<i>j</i> или <i>ij</i> или —,
	»	III.	(нѣтъ)
множ. число	лицо	I.	<i>my</i> или <i>jmy</i> или <i>ijmy</i>
	»	II.	<i>cie</i> » <i>jcie</i> » <i>ijcie</i>
	»	III.	(нѣтъ).

Напр. *Wita-j, dźwign-ij, pływ, rób*.

З лица един. и множ. числа отдѣльной формы нѣту, эти формы замѣняются описательно: *niech wita, niech witają*, т. е. словомъ *niech* съ настоящимъ временемъ.

Причастіе настоящего времени имѣетъ окончаніе *ący* (послѣ гласной *jący*), дѣепричастіе настоящего времени — окончаніе *ąc* (*jąc*).

Прич. прошед. времени дѣйствит. зал. имѣть окончаніе *t*: witał, kupował (witała, witało и т. д.).

Днепричастіе прошед. времени имѣть окончаніе *szu*, а послѣ гласной *wszy*: witawszy. Послѣ согласной ставится *szu*: spad-szu, piek-szu, вмѣсто чего нынѣ пишутъ spadłszy, piekłszy.

Причастіе страд. залога имѣть одно изъ окончаній: *ty* или *ny* или *ony* (во множ. числѣ *eni*): bity, bita, bite; witalny, pieczony, pieczeni.

Неопредѣленное наклоніе—окончаніе *ć*: wita-ć, kupowa-ć, bi-ć

Раздѣленіе глаголовъ на классы (*klasy*).

37. Всѣ глаголы раздѣляются на два класса (*dwie klasy*). Къ первому классу относятся глаголы простые (*pierwotne*), а ко второму—производные (*pochodne*).

Простыми называются такіе глаголы, у которыхъ окончанія непосредственно присоединяются къ корню глагола, напр. *bi-ć, bi-l*.

Производными называются такіе глаголы, у которыхъ основа является соединеніемъ корня съ приставкою, напр. *dźwiga-ć*.

Первый классъ (*I klasa*).

38. Къ первому классу относятся глаголы простые, основой которыхъ является ихъ корень, всегда односложный.

Корень глаголовъ перваго класса оканчивается на согласную, напр. *nieś* въ *nieść*, или на гласную, напр. *bi* въ *bić*.

Глаголы, оканчивающіеся на *согласную*, образуютъ первую группу, а оканчивающіеся на *гласную*—вторую группу.

I группа глаголовъ, оканчивающихся на согласныя.

(*Grupa spółgłoskowa*).

§ 39. Вотъ перечень глаголовъ I-го класса, которыхъ корень оканчивается на согласную.

А. На зубную согласную *t, d*.

<i>gnieść (gniet)</i> , жать	<i>jadę (jad)</i> , неполный бѣду
<i>kwiść (kwit)</i> , устарѣлое = kwitnąć, цвѣсти	<i>kłaść (kład)</i> , класть
<i>mieść (miet)</i> , мести	<i>kraść (krad)</i> , красть
<i>pleść (plet)</i> , плести	<i>paść (pad)</i> , неполный падать
<i>rość (rost)</i> , неполный расти	<i>prząść (przęd)</i> , прясти
<i>bóść (bod)</i> , бодать	<i>sieść</i> и <i>siąść (sied)</i> , сѣсть
<i>bęść (będ)</i> неполный буду	<i>szedł (szed)</i> , неполный шель
<i>iść (id)</i> , неполный идти	<i>wieść (wied)</i> , вести.

Б. На свистящую согласную *s, z*.

<i>nieść (nies)</i> , нести	<i>gryść (gryz)</i> , грызть
<i>paść (pas)</i> , пасти	<i>leść (lez)</i> , лѣзть
<i>trząść (trzes)</i> , трясти	<i>wieść (wiesz)</i> , вести.
<i>grząść (grzez)</i> , вязнуть	

В. На гортанную согласную *k, g*.

<i>cieć (ciek)</i> , течь	<i>lec (leg)</i> , лечь
<i>z-ląć się (lęk)</i> , непол. пугаться	<i>móc (mog)</i> , мочь
<i>pieć (piek)</i> печь	<i>siąć (sięg) napr. dosiąć</i> , ка-
<i>rzec (rzek)</i> , говорить	саться
<i>sieć (siek)</i> , сѣчь	<i>strzec (strzeg)</i> , стеречь
<i>thuc (thuk)</i> , разбивать	<i>strzyc (strzyg)</i> , стричь
<i>wlec (wlek)</i> , влечь	<i>żec (żeg) napr. zażec</i> , зажигать.
<i>bieć (bieg)</i> , бѣжать	

Глаголы I группы, образующие формы отъ двухъ корней.

Г. На носовую согласную, *т, н*:

dać (корень *dm* и *da*), дуть *miać* (*mi* и *mią*)=gniść,
jać (*im* и *ja*), взять мять
 и сложные *wziąć, zdjąć...* *piąć* (*pi* и *pią*), пилить
za-cząć (*czn* и *cza*), начать *ciąć* (*tn* и *cią*), рубить
klnąć (*kln* и *kla*), проклинать *źąć* (*źn* и *źą*), жать.

Неправильный *ro-mię* имѣть *romnieć, romniał*.

Д. На различные согласныя:

lgać (*lg* и *lga*), лгать *prać* (*pier* и *pra*), стирать
gnać (*žen* и *gna*), гнать *rwąć* (*rw* и *rwa*), рвать
ssać (*ss* и *ssa*), сосать *zwać* (*zw*, *zow* и *zwa*), звать.
brać (*bier* и *bra*), брать

§ 40. Глаголы эти образуютъ свои формы по правиламъ, нами выше приведеннымъ, но для большей наглядности мы приводимъ здѣсь спряженіе 5 глаголовъ, взятыхъ изъ каждой изъ 5 группъ А, В, В, Г и Д.

ss, ssa,
ssa-ć.
ssa-ł.
ssa-wszy.
ssa-ny.
ss-ąc.

tn, cią,
cią-ć,
cią-ł,
cią-wszy,
cią-ty,
tn-ąc,

piek, *pieć* (=piekć),
piek-ł,
pieklszy,
pieczony,
piek-ąc,

pas, *paś-ć,*
paś-ł,
paślszy,
paśiony,
paś-ąc,

plot, *plot-ć,*
plot-ł,
plotlszy,
plotiony,
plot-ąc,

Корень,
 Неопр. накл.
 Прич. прош. врем.
 Дѣспр. прош. вр.
 Прич. страд. зал.
 Дѣспр. наст. вр.

ss-ć.
ssiesz.
ssie.
ssiemy.
ssiecie.
ssa.

tn-ć,
tniesz,
tnie.
tniemy,
tniecie,
tn-ąc,

piek-ć,
piecz-esz,
piecz-e,
piecz-emy,
piecz-ecie,
piek-ąc,

paś-ć,
paśiesz,
paśie,
paśiemy,
paśiecie,
paś-ąc,

plot-ć,
plot-esz,
plot-e,
plot-emy,
plot-ecie,
plot-ąc,

Един. чис. I лицо
 II »
 III »
 Мн. чис. I »
 II »
 III »

Настоящее время.

Повелительное наклоненіе.

ssa-j.
(niech ssie).
ssa-jmy.
 II. Т. Д.

tn-łj.
(niech tnie),
tn-łjmy,
tn-łjcie.
(niech tna),

piecz,
(niech piecze),
piecz-my,
piecz-cie,
(niech pieka),

paś,
(niech paśie),
paś-my,
paś-cie,
(niech paśa).

plot,
(niech plotcie),
plot-my,
plot-cie,
(niech plotaj),

Един. чис. II лицо
 III »
 Мн. чис. I »
 II »
 III »

II группа, оканчивающаяся на гласную.

§ 41. Перечень глаголов I-го класса, корень которых оканчивается на *масную*.

dać (корень *da*), дать
stać, stać się (sta), стать
znać (zna), знать

ryć (ry), рыть
szyć (szy), шить
tyć (ty), толстеть
wycić (wy), выть

przeć (prze), переть
śmiać (śmie), осмѣшиваться
wrzeć (wrze), кипѣть
źrzeć (źrze) = dojrzewać, зрѣть

czuć (czu), ощущать
kłuć (kłu), клевать
kłuć (kłu), колоть
knuć (knu), замышлять
kuć (ku), ковать

bić (bi), бить
gnić (gni), гнить
pić (pi), пить
wić (wi), вить

pluć (plu), плевать
pruć (pru), пороть
psuć (psu), портить
szczuć (szczu), натравлять
snuć (snu), сновать

żyć (ży), жить
być (by), неполный быть
kryć (kry), крыть
myć (my), мыть

truć (tru), отравлять
-ć, напр. *obić* (корень *u*), обуть
żuć (żu), жевать

Глаголы, образующие свои формы от двух корней.

bajać (корень *ba* и *baja*), рассказывать
krajać (kra и *kraja*), кроить
łajać (ła и *łaja*), ругать
tajać (ta и *taja*), таять
kuć (ku и *kowa*), ковать

knuć (knu и *knowa*), замышлять
psuć (psu и *psowa*), портить
snuć (snu и *snowa*), сновать

chwiać (chwicie и *chwia*, сокращенное из *chwieja*), колебать
dziać się (dzie и *dzia*, » *dzieja*), дѣлать

<i>grzać (grze</i> и <i>grza</i> , <i>łać (le</i> и <i>ła</i>	сокращ. изъ	<i>grzeja</i>), грѣть
<i>piąć (pie</i> и <i>pia</i>	»	<i>leja</i>), лить
<i>siać (sie</i> и <i>sia</i>	»	<i>pieja</i>), пѣть
<i>śmiać się (śmie</i> и <i>śmia</i>	»	<i>sieja</i>), сѣять
<i>wiać (wie</i> и <i>wia</i>	»	<i>śmieja</i>), смѣяться
<i>ziać (zie</i> и <i>zia</i>	»	<i>wieja</i>), вѣять
	»	<i>zieja</i>), зѣвать

Образецъ спряженія глаголовъ этой группы помѣщенъ на стр. 60.

III группа 1-го класса, неправильные глаголы.

§ 42. Слѣдующіе глаголы, принадлежащіе къ I-му классу, неправильно образуютъ свои формы, а именно отъ трехъ корней.

<i>dre</i> ,	<i>darł</i> ,	<i>drzeć</i> ,	драть
<i>mre</i> ,	<i>marł</i> ,	<i>mrzeć</i> ,	умирать
<i>pre</i> ,	<i>parł</i> ,	<i>przeć</i> ,	переть
<i>tre</i> ,	<i>tarł</i> ,	<i>trzeć</i> ,	тереть
(rozpo), <i>stre</i> ,	<i>-starł</i> ,	<i>-strzeć</i> ,	простирать
<i>wre</i> ,	<i>warł</i> ,	<i>wrzeć</i> ,	кипѣть
<i>zre</i> ,	<i>zarł</i> ,	<i>zreć</i> ,	жрать
<i>gorę</i> ,	<i>gorzał</i> ,	<i>gorzeć</i> ,	горѣть
<i>mieł</i> ,	<i>mełł</i> ,	<i>mleć</i> ,	молоть
<i>pieł</i> ,	<i>pełł</i> ,	<i>pleć</i> ,	полоть
<i>koł</i> ,	<i>kłuł</i> ,	<i>kłuć</i> ,	колоть
<i>porę</i> ,	<i>pruł</i> ,	<i>pruć</i> ,	пороть

II-ой Классъ.

§ 43. Ко второму классу относятся глаголы производные. Они раздѣляются на семь группъ.

I группа.

Къ I-ой группѣ производныхъ глаголовъ относятся глаголы, которыхъ корень оканчивается въ формахъ настоящаго времени на *n*, а въ неопр. накл., причаст. прошед. вр. и дѣеприч. пр. вр. на *ne* и *na*, напр. (см. стран. 61).

Спряжение глаголовъ II-ой группы.

корень:	<i>zna</i> ,	<i>śmie</i> ,	<i>bi</i> ,	<i>czu</i> ,	<i>le, la</i> ,
Неопр. накл.	zna-ć,	śmie-ć,	bi-ć,	czu-ć.	la-ć.
Прич. прош. вр.	znał,	śmiał,	bił,	czuł,	lał.
Дѣеприч. прош. вр.	zna-wszy,	śmia-wszy,	bi-wszy,	czu-wszy,	la-wszy.
Прич. страд. зал.	znany,	(śmia-no),	bi-ty,	czu-ty,	la-ny.
Дѣеприч. наст.	znając,	śmiejąc,	bijąc,	czując,	lając.

Настоящее время:

Едн. чис. I лицо	<i>zna-m</i> , (sta-ję),	<i>śmie-m</i> , (prze-ję),	<i>bi-ję</i> ,	<i>czu-ję</i> ,	<i>le-ję</i> .
II »	<i>zna-sz</i> , (sta-jesz),	<i>śmie-sz</i> , (prze-jesz),	<i>bi-jesz</i> ,	<i>czu-jesz</i> ,	<i>le-jesz</i> .
III »	<i>zna</i> , (sta-ję),	<i>śmie</i> , (prze-ję),	<i>bi-ję</i> ,	<i>czu-ję</i> ,	<i>le-ję</i> .
Множ. чис. I лицо	<i>zna-my</i> , (sta-jemy),	<i>śmie-my</i> , (prze-jemy),	<i>bi-jemy</i> ,	<i>czu-jemy</i> ,	<i>le-jemy</i> .
II »	<i>zna-cie</i> , (sta-jecie),	<i>śmie-cie</i> , (prze-jecie),	<i>bi-jecie</i> ,	<i>czu-jecie</i> ,	<i>le-jecie</i> .
III »	<i>zna-ją</i> , (sta-ją),	<i>śmie-ją</i> , (prze-ją),	<i>bi-ją</i> ,	<i>czu-ją</i> ,	<i>le-ją</i> .
Едн. чис. II лицо	<i>zna-j</i> ,	<i>śmie-j</i> ,	<i>bi-j</i> ,	<i>czu-j</i> ,	<i>le-j</i> .
III »	(niech zna),	(niech śmie),	(niech bije),	(niech czuje),	(niech leje).
Множ. чис. I лицо	<i>zna-jmy</i> ,	<i>śmie-jmy</i> ,	<i>bi-jmy</i> ,	<i>czu-jmy</i> ,	<i>le-jmy</i> .
II »	<i>zna-jcie</i> ,	<i>śmie-jcie</i> ,	<i>bi-jcie</i> ,	<i>czu-jcie</i> ,	<i>le-jcie</i> .
III »	(niech znaj),	(niech śmieją),	(niech biją),	(niech czują),	(niech leją).

Повелительное наклонение:

Едн. чис. II лицо	<i>zna-j</i> ,	<i>śmie-j</i> ,	<i>bi-j</i> ,	<i>czu-j</i> ,	<i>le-j</i> .
III »	(niech zna),	(niech śmie),	(niech bije),	(niech czuje),	(niech leje).
Множ. чис. I лицо	<i>zna-jmy</i> ,	<i>śmie-jmy</i> ,	<i>bi-jmy</i> ,	<i>czu-jmy</i> ,	<i>le-jmy</i> .
II »	<i>zna-jcie</i> ,	<i>śmie-jcie</i> ,	<i>bi-jcie</i> ,	<i>czu-jcie</i> ,	<i>le-jcie</i> .
III »	(niech znaj),	(niech śmieją),	(niech biją),	(niech czują),	(niech leją).

kwitnąć, zleknąć się, legnąć, grzęznąć, stanąć, płynąć, sły-
nać, zwyknąć, zwinąć, targnąć, brnąć, schnąć, kiwnąć, ziewnąć,
grzmotnąć, dźwignąć, rznąć и т. д.

Эти глаголы образуютъ формы отъ двухъ корней.

§ 44. Образецъ спряжения этой группы.

Корень: *dźwign* — *dźwignę*.

Неопр. накл. *dźwigną-ć*.

Прич. прош. вр. *dźwigną-l, ła, ły*.

Дѣеприч. пр. вр. *dźwigną-wszy*.

Дѣепр. наст. вр. (*płyn-ąc*).

Прич. страд. зал. *dźwign-ęny* (*dźwigniony*), а также *dźwig-
nięty*, а, е.

	Настоящ. время.	Повелит. накл.
Един. чис.	I <i>dźwign-ę</i>	—
	II <i>dźwign-ęsz</i> ,	<i>dźwign-ij</i> ,
	III <i>dźwignię</i> ;	—
Мн. число	I <i>dźwigniemy</i> ,	<i>dźwign-ijmy</i> ,
	II <i>dźwigniecie</i> ,	<i>dźwign-ijcie</i> .
	III <i>dźwign-ą</i> .	—

II группа производныхъ глаголовъ.

§ 45. Сюда относятся глаголы, образующіе формы отъ
двухъ корней, вида *placę—plakać*, *писаć—piszę*. Ихъ корень
въ неопредѣл. наклон. оканчивается на *a*, а въ формахъ насто-
ящаго времени на смягченную согласную: *plaka*, *писа*—*placz*, *pisz*.

Сюда относятся, напр. *ogać*, *karać*, *ślać—śle*, (стлать) *ślać*
(вмѣсто *stlać*)—*ściele* (посылать), *wikłać*, *paplać*, *łamać*, *kła-
mać*, *dybać*, *chrapać*, *sapać*, *drapać*, *skubać*, *klekotać*, *deptać*,
chłostać, *głodać* (=огрыzać, gryść, *устар. лое*), *gwizdać*, *gwazdać*,
plakać, *skakać*, *strugać*, (*łgać*), *krzesać*, *писаć*, *kazać*, *mazać* и т. д.

§ 46. Образецъ спряженія II-ой группы.

Корень: *pisz* — *pisa*.

Неопр. накл. *pisa-ć*.
 Причаст. пр. вр. *pisa-ł*.
 Дѣпричаст. пр. вр. *pisa-wszy*.
 Причаст. страд. зал. *pisa-ny*.
 Причаст. настоящ. вр. *pisz-ący*.

Настоящее время.		Повелит. накл.	
Един. число	I <i>pisz-e</i> ,	—	
	II <i>pisz-esz</i> ,	<i>pisz</i> ,	
	III <i>pisz-e</i> ,	— (<i>niech pisze</i>),	
Множ. чис.	I <i>pisz-emy</i> ,	<i>pisz-my</i> ,	
	II <i>pisz-ecie</i> ,	<i>pisz-cie</i> ,	
	III <i>pisz-ą</i> .	— (<i>niech piszą</i>).	

Неправильный *spać* имѣетъ *spie*, *spietu*, но *spisz*, *spi*, *spicie* и *spij*.

III группа производныхъ глаголовъ.

§ 47. Сюда относятся глаголы, корень которыхъ оканчивается на *a*, которое сохраняется во всемъ спряженіи, а также глаголы на *am*, *ac*, какъ:

1. *drgać*, *dbać*, *trwać*, *pchać*, *łkać*, *tkać*, *zgać*, *ufać*, *szczać*; *działać*, *konać*, *jechać*, *dmuchać*, *kochać*, *igrać*, *grać*, *wachać*, *bratać się*, *pląsać*, *gniewać się*, *strachać się*, *witać*, *uragać*, *wieczerać*, *korzystać*, *pamiętać*, *uśmiechać się* и т. д.

2. (множественные) *śpiewać*, *po-drygać*, *spychać*, *połykać*, *zatykać*, *podzegać*, *spluwać*, *wysysać*, *wzrastać*, *czytać*, *bywać*, *ubolewać*, *wracać*, *dźwigać*, *jadać*, *badać*, *czekać*, *wygrywać*, *zmuszać*—*неполные* *wiadać*, *słuchać* и т. д.

§ 48. Образецъ спряженія III-ой группы.

Корень: *kocha*.

Неопредѣл. накл. *kocha-ć*.
 Дѣприч. наст. вр. *kocha-jąc*.
 Прич. прош. вр. *kocha-ł*, *ła*, *ło*.
 Дѣприч. прош. вр. *kocha-wszy*.
 Прич. страд. зал. *kocha-ny*, *a*, *e*.

Настоящее время		Повел. накл.	
Един. чис.	I <i>kocha-m</i> ,	—	
	II <i>kocha-sz</i> ,	<i>kocha-j</i> ,	
	III <i>kocha</i> ,	—	
Множ. чис.	I <i>kocha-my</i> ,	<i>kocha-jmy</i> ,	
	II <i>kocha-cie</i> ,	<i>kocha-jcie</i> .	
	III <i>kocha-ją</i> .	—	

IV группа производныхъ глаголовъ.

§ 49. Четвертую группу составляютъ глаголы, образующіе формы отъ двухъ корней, корень формъ настоящаго времени которыхъ оканчивается на *u*, въ неопредѣлен. накл. на *owa* (или *uwa*), какъ, напр.

bied|u-ję, *bied|owa-ć*; *wojować*, *królować*, *nocować*, *pieczętować*, *chorować*, *kupować*, *nicować*, *rysować*, *malować*, *obcować*, *miłować*, *panować*, *ofiarować* и т. д.—*wygadu-ję*, *wygadywa-ć*; *wykopywać*, *spisywać*, *przysłuchiwać się*, *poszukiwać*, *wylegiwać*, *zwoływać*, *czytywać* и т. д.

§ 50. Образецъ спряженія.

Корень: *kipi*—*kipowa*.

Неопред. накл. *kipowa-ć*.
 Прич. прош. вр. *kipowa-ł*, *ła*, *ło*.

Дѣпр. пр. вр. (kurowa-wszy).
Прич. стр. зал. kurowa-ny, а, е.
Дѣпр. нас. вр. kuru-jaс.

Настоящ. время		Повел. накл.
Един. чис.	I kuru-je,	—
	II kuru-jesz,	kuru-j,
	III kuru-je,	—
Множ. чис.	I kuru-jemy,	kuru-jmy,
	II kuru-jecie,	kuru-jecie.
	III kuru-ja.	—

V группа производных глаголовъ.

§ 51. Сюда относятся глаголы, корень которыхъ оканчивается на *i* (во всемъ спряженіи), напр.

palić, chwalić, warzyć, burzyć, ganić, ranić, plamić, wabić, łupić, (*u*)tkwić, bawić, trafić, wrócić, czcić, puścić, odwiedzić, wodzić, słodzić, bogacić, skamienić, potroić, przyswoić, zawiesić, jeździć, uczyć, tyczyć się, skarżyć, srożyć się, straszyć, wozić, kosić, taić и т. д.

§ 52. Образецъ спряженія.

Корень: *bawi* — *wróci*.

Неопред. накл. *bawi-ć, wróci-ć*.
Прич. прош. вр. *bawi-ł, wróci-ł, а, о*.
Дѣпр. пр. вр. *bawi-wszy, wróci-wszy*.
Прич. страд. зал. *bawi-ony, wróci-ony, а, е*.
Дѣпр. нас. вр. *bawi-aс, wróci-aс*.

Настоящее время.		Повел. накл.	
Един. чис.	I <i>bawi-ę, wróce,</i>	—	—
	II <i>bawi-sz, wróci-sz,</i>	<i>baw,</i>	<i>wróć,</i>
	III <i>bawi, wróci,</i>	—	—
Множ. чис.	I <i>bawi-my, wróci-my,</i>	<i>baw-my,</i>	<i>wróć-my,</i>
	II <i>bawi-cie, wróci-cie,</i>	<i>baw-cie,</i>	<i>wróć-cie.</i>
	III <i>bawi-a, wróca.</i>	—	—

VI группа производныхъ глаголовъ.

§ 53. Глаголы шестой группы образуютъ формы отъ двухъ корней, при чемъ корень въ формахъ настоящаго времени оканчивается на *i*, а въ неопредѣленномъ на *e*, напр.

cierpieć, wisieć, widzieć, świerzbieć, skrzypieć, lecieć, siedzieć, kłęczeć, słyszeć, musieć, myśleć, leżeć, dojrzeć, wejrzeć и т. д., *tleć, grzmieć, tkwieć, drzeć; bać się* (= боeć się), *stać* (= стоjeć); неполный *boli mię*; неправильные *wiedzieć, wspomnieć, chcieć* и *mieć*.

§ 54. Образецъ спряженія VI группы

Корень: *cierpi, siedzi* — *cierpie, siedzie*.

Неопр. накл. *cierpie-ć, siedzie-ć*.
Прич. пр. вр. *cierpia-ł, siedzia-ł*.
Дѣпр. пр. вр. *cierpia-wszy, siedzia-wszy*.
Прич. страд. залога *cierpia-ny, (siedzia-ny) а, е*.
Дѣпр. наст. вр. *cierpi-aс, siedzaс*.

	Настоящее время		Повел. накл.	
Един. чис.	I	<i>cierpi-e, siedzę,</i>	—	—
	II	<i>cierpi-sz, siedzi-sz,</i>	<i>cierp,</i>	<i>siedz,</i>
	III	<i>cierpi, siedzi,</i>	—	—
Множ. чис.	I	<i>cierpi-my, siedzi-my,</i>	<i>cierp-my,</i>	<i>siedz-my,</i>
	II	<i>cierpi-cie, siedzi-cie,</i>	<i>cierp-cie,</i>	<i>siedz-cie,</i>
	III	<i>cierpi-a, siedzą.</i>	—	—

Неправильности и архаизмы.

§ 55. *Wiedzieć* (знать) образуетъ настоящ. время *wiem* и повелит. накл. *wiedz*, прочія формы по образцу этой группы. — *Chcieć* (хотѣть) имѣетъ настоящ. вр. *chcę, chcesz, chce* и т. д. *chcę*; пов. накл. *chciej*; въ прочихъ формахъ правильно: *chcieć, chciał, chciałny* и т. д. — *Bać się* (бояться) и *stać* (стоять) имѣютъ въ неопредѣл. накл. и причаст. пр. времени: *bał się, stał, bać się, stać, bałem się, stałem*, вмѣсто *bojęć się, stojęć, bojał, stojal* и т. д. (формы эти еще существуютъ въ простонародіи), напротивъ, въ настоящ. вр. *bojąc, stojąc, boję, stoję*, не сокращаются. — *Mieć* (имѣть) совсѣмъ неправильный; только *mieć, miał, miałszy* и *mianu* принадлежатъ къ этой группѣ. Повел. накл. *miej* (какъ и *chciej* отъ *chcieć*) образуется по образцу VII группы (какъ *umieć*), а все наст. время (*mał, masz* и т. д. *mają, mając*) образуется по образцу глаголовъ III-ей группы (*kochać*), какъ будто отъ корня *ma*.

VII группа глаголовъ производныхъ.

§ 56. Сюда принадлежатъ глаголы, которыхъ корень, во всемъ спряженіи, оканчивается на *e*, какъ:

bole-ć, kamienieć, dnieć, okaleczeć, pęcznieć, wypsieć, niszczyć, siwieć, ubożeć, starzeć się, istnieć, czerwienieć, mdleć, onienieć, wilgnieć и т. д.

Сюда относятся: *umieć, rozumieć*.

§ 57 Образецъ спряженія группы VII.

Корень: *kamienie*.

Неопред. накл. *kamienie-ć*.

Причаст. прош. вр. *kamienia-ł, a, o*.

Дѣеприч. прош. вр. *kamienia-wszy*,

Причаст. стр. зал. (*umiany, a, e*).

Дѣеприч. наст. вр. *kamienie-jąc*.

	Настоящее время	Повел. наклон.	
Един. чис.	I	<i>kamienie-ję,</i>	—
	II	<i>kamienie-jesz,</i>	<i>kamienie-j,</i>
	III	<i>kamienie-je,</i>	—
Множ. чис.	I	<i>kamienie-jemy,</i>	<i>kamienie-jmy,</i>
	II	<i>kamienie-jecie,</i>	<i>kamienie-jcie,</i>
	III	<i>kamienie-ją,</i>	—

Глаголы *umieć, rozumieć*, образуютъ сокращенныя формы: *umie-m, umie-sz, umie, umie-my, umie-cie*. Однако въ 3 лицѣ множ. числа *umieją*.

Статьи для упражненія въ чтеніи.

5. Filip, król macedoński, zastawszy Diogenesa
Филиппъ, король македонскій, встрѣтивши Диогена

na cmentarzu, spytał się, coby tam robił? On rzekł:
на кладбищѣ, спросилъ, что тамъ онъ дѣлалъ? Онъ сказалъ:

«Szukam kości twego ojca ale ich rozeznąć nie mogę,
«Ищу костей твоего отца, но ихъ узнать не могу,

gdyż wszystkie, które tu znajduję, są jednakowe».
такъ какъ всѣ, которыя здѣсь нахожу, суть одинаковы».

6. Koń i Osieł.

Конь и Осель.

Dumny koń szedł, pyszniąc się bogatym rzędem, który
Гордая лошадь шла, кичась богатой збруей, которую
miał na sobie. «Precz z drogi, trutniu!» krzyknie,
имѣла на себѣ. «Прочь съ дороги, трутень», кричить она
zuchwale na osła, co zaledwie zdażył umknąć na
нахально на осла, который еле успѣлъ отступить въ
bok i ująć groźnego kopyta. Wkrótce potem
сторону и избѣжать грознаго копыта. Вскорѣ послѣ того
postrzelony w bitwie rumak, sprzedany był rolnikowi,
раненый въ битвѣ боевой конь проданъ былъ земледѣльцу,
od którego zaprzężony do wozu z gnojem, postę-
которымъ запряженный въ телегу съ навозомъ, шелъ впе-
rował spokojnie tą samą drogą. Poznał go osieł i
редъ смирно по той самой дорогѣ. Узналъ его осель и

choćby był mógł oddać mu wet za wet litował się
хотя-бы могъ отплатить ему тѣмъ-же сожалѣлъ

raczej nad jego nieszczęsną, dola,
скорѣе объ его несчастной судьбѣ.

7. Wdzięczność.

Благодарность.

Aleksander Wielki z osobliwszem był zawsze uszano-
Александръ Великій съ чрезвычайнымъ былъ всегда почте-
waniem dla Arystotelesa, nauczyciela swego, i mawiał, iż
ваніемъ для Аристотелю, учителю своему, и говаривалъ, что
mu większą był winien wdzięczność, niż ojcu
ему большею обязанъ былъ благодарностью, чѣмъ отцу
własnemu, dla tego, iż mu ojciec samo tylko dał życie,
своему, потому что ему отецъ одну только далъ жизнь,
ten zaś nauczył go, jak żyć należy.
тотъ же научилъ его, какъ жить слѣдуетъ.

8. Dobra rada.

Хорошій совѣтъ.

Sokrates zwykł był radzić młodzieńcom.
Сократъ имѣлъ обыкновение совѣтовать юношамъ,

ażebym się przeglądali w zwierciadle dla tego, aby,
чтобы (они) смотрѣлись въ зеркалѣ для того, чтобы,

gdyby byli piękni i urodziwi, strzegli się coś
если-бы были (они) красивы и стройны, остерегались что нибудь

takiego uczynić, coby ich urodę szpeciło; gdyby zaś takiego sđłать, чтобы ихъ красоту обезобразило; если бы же были szpetnymi, aby się starali przywary ciała были bezобразными, чтобы старались недостатки тѣла nagradzać zaletami umysłu. вознаграждать качествами ума.

9. Członki i żołądek.
Члены и желудокъ.

Członki w ciele jednym zbuntowały się przeciw Члены въ тѣлѣ какомъ-то возмутились противъ żołądkowi. «Po co mamy, mówily, pracować na желудка. «Зачѣмъ мы должны, говорили (они), работать на tego zarłoka, gdy on, nie przykładając się do niczego, этого обжору, когда онъ, не принимая участія ни въ чемъ, trawie owoce naszych trudów! Nic mu odtąd поѣдаетъ плоды нашихъ трудовъ! Ничего ему съ этого времени nie damy. Tyle się już dla niego nachodziłyśmy, mówily не дадимъ. Столько уже для него мы шагали, говорили nogi, już się teraz nie ruszamy». Żołądek tym sposobem ноги, уже теперь не движемся». Желудокъ, такимъ образомъ od wszystkich opuszczony, wkrótce zestał niezmiernie; ale всіми оставленный, вскорѣ ослабѣлъ чрезвычайно; но wnet i wszystkie członki uczyły niemoc; nie- вскорѣ и все члены почувствовали слабость; тот-

zwłocznie więc dla własnego dobra do posłuszeństwa część поэтому въ виду своего благополучія къ повиновению powróciły. они возвратились.

10. Osieł i piesek.
Осель и собачка.

Gdy osieł widział pieska panu się łasczącego, Когда осель увидѣлъ собачку къ хозяину ласкающуюся, pozazdrościł mu jego szczęśliwej doli i rzekł: «I jabym позавидовалъ ей ея счастливой судьбы и сказалъ: «И я бы to potrafił! Niewielka to rzecz podawać łapkę panu, a это сумѣлъ! Не великое это дѣло давать лапку хозяину, a tak czule za to odbierać pieszczoty». Skończywszy настолько нѣжныя за это получать ласки». Сказавши te słowa, podniósł się, usiadł na tylnych nogach, a przednie эти слова, онъ поднялся, сѣлъ на заднія ноги, a przednie z oślim wdziękiem położył na ramionach pańskich. Zdzi- съ ослиной граціей положилъ на плечахъ хозяйскихъ. Удив- wiony pan tak osobliwszem przymilaniem, zawołał ленный хозяинъ столь необыкновеннымъ заискиваниемъ, позвалъ parobków, aby oślowi porządnie wytrzepali skórę i работниковъ, чтобы осла какъ слѣдуетъ отдули и nauczylі go (dobrych) manier. выучили его хорошему обращению.

Упражнения для перевода.

Упражнение 5.

Spojrzeć, посмотреть
gdy, когда
na dworze, на дворѣ
a, а
zobaczyć, увидѣть
sklepienie, п., сводъ
nazywać się, звать się, назы-
ваться
firmament, м., небесная
твердь

jeżeli, если
nie, не
widzieć, видѣть
słońce, п., солнце
noc, f., ночь
zaś, же
księżyc, м., луна
mnóstwo, п., множество
gwiazda, f., звезда

Перевести на русскій языкъ:

5. Spójrzj w górę, gdy jesteś na dworze, a zobaczysz piękne ¹⁾, błękitne ²⁾ sklepienie, nazywające się niebem lub firmamentem. — Jeżeli niebo nie jest mgliste ³⁾ lub zachmurzone ⁴⁾, widzimy we dnie słońce, w nocy zaś księżyc i niezliczone ⁵⁾ mnóstwo gwiazd. — Słońce, miesiąc i gwiazdy zowią się ciałami niebieskimi ⁶⁾.

¹⁾ Красивый; ²⁾ голубой, лазуревый; ³⁾ туманное; ⁴⁾ пасмурное; ⁵⁾ неисчислимое; ⁶⁾ небесными.

Упражнение 6.

Rok, м., годъ
dzielić się, раздѣляться
pora, f., время; cztery pory,
четыре времени года
wiosna, f., весна
lato, п., лѣто
jesień, f., осень

zima, f., зима
podług, сообразно
rolnik, м., хлѣбопашецъ
rozkładać, распредѣлять
praca, f., трудъ
siać, сѣять
zbierać, zebrać, собирать

zboże, п., хлѣбъ
chować, собирать
aby, чтобы
wyżywić, wyżywiać, кормить
pracować, трудиться
przez, въ течение
głód, м., голодь

umierać, umrzeć, умирать
z (ze) iż
wydobywać, wydobyć, добывать
sól, f., соль
bez, безъ
obejść się, обойтись
móc, móz, мочь

Перевести на русскій языкъ:

6. Rok dzieli się na cztery ¹⁾ pory, które ²⁾ są: wiosna, lato, jesień i zima. — Podług pór roku rolnik rozkłada swoją ³⁾ pracę: w jesieni i na wiosnę sieje, a zbiera zboże w lecie, które chowa na zimę, aby miał z czego ⁴⁾ siebie ⁵⁾ i swoją rodzinę wyżywić. — Kto ⁶⁾ nie pracuje przez wiosnę i jesień, ten ⁷⁾ w zimie z głodu umiera. — Z ziemi wydobywa się sól, bez której ⁸⁾ ludzie obejść się nie mogą.

¹⁾ Четыре; ²⁾ которыя; ³⁾ своей; ⁴⁾ чѣмъ; ⁵⁾ себя; ⁶⁾ кто; ⁷⁾ тотъ; ⁸⁾ которой.

Упражнение 7.

Choć, хотя
naglic, торопиль
czas, м., время
już, уже
wtedy, тогда
kieby, когда
choroba, f., болѣзнь
albo, или
potrzeba, f., нужда
zakołatać, застучать
pochwała, f., похвала
zaledwie, едва
połowa, f., половина
prawda, f., правда
reszta, f., остальное

dodatek, м., прибавление
sprawiedliwość, f., справед-
ливость
cnota, f., добродѣтель
bo, но
wypływać, вытекать
pragnąć, жаждать
tylko, только
pieniądze, pl., деньги
posiadać, имѣть
ale, но
używać, użyć, употреблять
dać, дать
kupić, купить
rzecz, f., вещь

Перевести на рускій языкъ.

7. Choć cię ¹⁾ nie ²⁾ nie nagli, pracuj, nie czas już wtedy, kiedy choroba albo potrzeba zakolacze. — W każdej ³⁾ pochvale zaledwie połowa jest prawdy, reszta grzecznym ⁴⁾ a czasem ⁵⁾ złośliwym ⁶⁾ dodatkiem. — Sprawiedliwość jest cnotą fundamentalną (zasadniczą) ⁷⁾ bo z niej ⁸⁾ wszystkie ⁹⁾ inne ¹⁰⁾ wypływają. — Ludźmi będąc, bądźmy ludzkimi ¹¹⁾. — Łakomy ¹²⁾ pragnie tylko pieniędzy, aby je ¹³⁾ posiadał, ale ani ich sam nie używa, ani drugim ¹⁴⁾ nie daje: skąpy ¹⁵⁾ nie kupi sobie ¹⁶⁾ potrzebnych ¹⁷⁾ rzeczy, — jest niechlujny ¹⁸⁾ i obrzydliwy ¹⁹⁾

1) Тебя; 2) ничто; 3) всякой; 4) вѣжливымъ; 5) иногда; 6) злой, злобный; 7) фундаментальной (главной); 8) нея; 9) все; 10) други; 11) человекѣлюбивы; 12) жадный; 13) ихъ; 14) другимъ; 15) скупой; 16) себѣ; 17) нужныхъ; 18) неопрятный; 19) омерзительный.

Упражнение 8.

Roześmiać się, rozśmiać się
słyszeć, слышать
śmiech, м., смѣхъ
zanosić się, задыхаться (отъ смѣха)
od, отъ
pekać, лопать (надрывать się отъ смѣха)
nie znać, не знать
umiarkowanie, п., умѣренность
dowód, м., доказательство
dowodzić, доказываетъ
nierozsądek, м., неблагоразуміе
brak, м., отсутствіе

stateczność, f., степенность
prostactwo, п., простоватость
gdymy, если бы
iść, идти
wybór, м., выборъ, избраніе
drzewo, п., дерево
dąb, м., дубъ
różnica, f., различіе
zdanie, п., мнѣніе
otrzymać, получить, одержать
pierwszeństwo, п., первенство, преимущество
przodkowie, м., pl., предки
uszanowanie, п., почтене
dla, для; къ

Перевести на рускій языкъ.

8. Niepodobna jest ¹⁾ nie roześmiać się, gdy się coś ²⁾ wesołego ³⁾ lub dowcipnego ⁴⁾ słyszy; śmiech umiarkowany ⁵⁾ nie jest naganny ⁶⁾, ale zanosić się od śmiechu, pekać od śmiechu i nie znać w nim ⁷⁾ umiarkowania, dowodzi to nierozsądku, braku stateczności i prostactwa. — Gdyby szło o wybór najpiękniejszego ⁸⁾ z drzew naszych ⁹⁾, dąb, bez różnicy w zdaniach, otrzymałby pierwszeństwo. — Przodkowie nasi ¹⁰⁾ mieli uszanowanie dla dębu.

1) Нельзя; 2) что нибудь; 3) веселое; 4) остроумное; 5) умѣренный; 6) предосудительный; 7) въ немъ; 8) красивѣйшаго; 9) нашихъ; 10) наши.

Упражнение 9.

Położenie, п., мѣстоположеніе
miasto, п., городъ
rzeka, f., рѣка
wpadać, wpaść, вливаться, впадать
światło, п., свѣтъ
nie tylko, не только
pozbawiać, лишать
widok, м., видъ
kolor, м., цвѣтъ
piękność, f., красота
przedsięwziąć, предпринять
robotą, f., трудъ
przejsć, пройти

bezpiecznie, безопасно
krok, м., шагъ
życie, п., жизнь
zamrzeć, угасать, угаснуть
pomoc, f., помощь
wśród, среди
noc, f., почъ
wzrok, м., зрѣніе
rozpoznać, распознать, различить
chociaż, хотя
przecież, вѣдь
zupełnie, совсѣмъ

Перевести на рускій языкъ.

9. Najkorzystniejsze ¹⁾ położenie miasta jest to ²⁾, gdzie wielka ³⁾ rzeka do morza wpada. — W braku światła nietylko

pozbawieni bylibyśmy widoku wszelkich ⁴⁾ kolorów, wszelkich piękności ziemskich ⁵⁾; nietylko nie moglibyśmy przedsięwziąć żadnej ⁶⁾ roboty, przejść bezpiecznie kilka ⁷⁾ kroków, ale wszelkie ⁸⁾ życie zamarłoby na ziemi. — Widzimy tylko z pomocą światła, bo wśród nocy ciemnej ⁹⁾ nic wzrok rozpoznać nie może, chociaż najciemniejsza ¹⁰⁾ noc nie jest przecież zupełnie światła pozbawiona.

1) Самое выгодное; 2) то; 3) большая; 4) всяких; 5) земных; 6) никакого; 7) несколько; 8) всякая; 9) темной; 10) самая темная.

IV. Имена прилагательная (*Przymiotniki*).

§ 58. Такъ какъ въ польскомъ языкѣ имена существительныя бываютъ трехъ родовъ, а также единственнаго и множественнаго числа, то и имена прилагательныя имѣютъ три рода: мужскій, женскій и средній и два числа: единственное и множественное, и поэтому склоняются какъ имена существительныя мужскаго, женскаго и средняго рода.

Подобно именамъ прилагательнымъ еще склоняются и *причастія*, напр. *kochający*, а, е; *kochany*, а, е; *poszerniały*, *widomy*, *mający nadzieję* и т. д.

Подобно именамъ прилагательнымъ склоняются нѣкоторые *местоименія (zaimki)*, а также всѣ *имена числительныя порядковыя (liczebniki porządkowe)* напр. *pierwszy*, *drugi*, *trzeci* и т. д.) и числительныя (*mnóżne*) напр. *jednakі*, *dwojaki* и т. п.

Склонение именъ прилагательныхъ.

§ 59.

Единственное число.

	Мужскій р.	Женскій р.	Средній р.
I над.	<i>dobry, tani</i>	<i>dobra, tania</i>	<i>dobre, tanie</i>
II »	<i>dobrego, taniego</i>	<i>dobrej, taniej</i>	<i>dobrego, taniego</i>
III »	<i>dobremu, taniemu</i>	<i>dobrej, taniej</i>	<i>dobremu, taniemu</i>
IV »	какъ I или II	<i>dobra, tania</i>	какъ I
V »	какъ I	какъ I	какъ I
VI »	<i>dobrym, tanim</i>	<i>dobra, tania</i>	<i>dobrem, tanim</i>
VII »	(w) <i>dobrym, tanim</i>	<i>dobrej, taniej</i>	<i>dobrem, tanim</i>

Множественное число.

I над.	<i>dobrzy, tani</i>	<i>dobre, tanie</i>	<i>dobre, tanie</i>
II »	<i>dobrych, tanich</i>	какъ въ мужескомъ родѣ	какъ въ мужескомъ родѣ
III »	<i>dobrym, tanim</i>	какъ I	какъ I
IV »	<i>dobre, tanie</i>	какъ I	какъ I
V »	какъ I	<i>dobrymi, tanimi</i>	<i>taniami</i>
VI »	<i>dobrymi, tanimi</i>	какъ мужескій р.	какъ мужескій родъ
VII »	(w) <i>dobrych, tanich</i>		

§ 60. По образцу этого склонения склоняются также имена существительныя, которыя, будучи по значенію существительными, по роду и формѣ суть собственно имена прилагательныя. Сюда относятся слова, *złoty, luty, służący, myśliwy, bliźni, budowniczy, leśniczy, woźny, karbowy, podstarości, podskarbi, podkomorzy, podstoli, krajczy, koniuszy*; — *królowa, księżna, bratowa, pisarzowa, doktorowa; Biała, Czarna, Mokra (wieś), Wesola (ulica), (rzecz) pospolita*; — *szkolne, mostowe, meszne, strawne, pamiętne; Głębokie, Długie, Dalekie (sióło)* и т. д.

Затѣмъ соб. имена на *ski, cki, ska, cka, owa*; какъ *Krasicki, Kochanowski, Krasieńska, Potocka, Chodkiewiczowa, Badeniowa, Antoniowa*; имена собств. иностранныя на *e, i, y*, какъ: *Gothe, Bandtke, Linde, Lamennais*, (*Lamene*), *Sartini, Paganini, Wergili; Horacy, Batory, Motty*, наконецъ имена собственныхъ на *i, y*, напр. *Antoni, Marcelli, Ignacy, Xawery*.

Только I-ый падежъ множ. числа нѣкоторыя изъ нихъ образуютъ не такъ, какъ имена прилагательныя, а какъ имена существительныя по первому склоненію т. е. на *owie*, а это именно тогда, когда форма прилагательная не благозвучна. или же почему либо нельзя ее отличить отъ формы единственнаго числа.

Поэтому говорится: *budownicowie* (такъ какъ *budowniczy* форма един. числа), *leśnicowie, podstarościowie, podskarbiowie, Sartiniowie, Antoniowie, Ignacowie, Marcelowie*; также *Lindowie* (*Lindzi* — звучитъ какъ то неблагозвучно), *Bandtkowie* и т. д. Прочіе же падежи образуются по образцу склоненія именъ прилагательныхъ, поэтому въ II падежѣ мн. чис. окончаніе *ich, uch: podkomorznych, podstolich, Antónich* (но *Lindów, Bandtków*); III-ий падежъ оканчивается на *im, um*, и т. д.

Степени сравненія именъ прилагательныхъ.

(*Stopniowanie przymiotników*).

§ 61. Въ польскомъ языкѣ имена прилагательныя имѣютъ три степени сравненія: положительную (*stopień równy*), сравнительную (*stopień wyższy*) и превосходную степень (*stopień najwyższy*).

§ 62. Необходимо замѣтить, что соединеніе двухъ или болѣе предметовъ, сравниваемыхъ между собою, при каждой степени сравненія различно.

Такъ, послѣ именъ прилагательныхъ въ положительной степени и послѣ *taki*, употребляется единственно союзъ *jak*, напр. *taki jak ojciec; silny jak lew*. Въ сравнительной степени или посредствомъ союзовъ *niż, niżeli, aniżeli, niżli*, или посредствомъ предлоговъ *nad, od*, или, наконецъ, при посредствѣ II-го падежа. Напр. *dwór wyższy niżeli kościół; karczma okazalsza od ratusza; miał wojska więcej tysiąca*. Если же при сравнительной степени находится отрицаніе, то тогда нельзя употреблять союзы, *niż, niżeli, aniżeli, niżli*, а единственно союзъ *jak*. Предлоги *nad* и *od* могутъ употребляться и съ отрицаніемъ. Въ превосходной же степени употребляются предлоги: *z, między, pomiędzy, z pomiędzy*.

§ 63. Сравнительная и превосходная степени образуются чрезъ прибавленіе окончаній *ejszy* или *szy* къ корню положительной степени, напр. *słaby, — słabszy, najslabszy; ścisły — ścisł-ejszy, najściślejszy*, при чемъ превосходная степень различается только отъ положительной тѣмъ, что въ ней прибавляется въ началѣ приставка *naj*.

§ 64. Нѣкоторые прилагательныя образуютъ степени сравненія отъ сокращенныхъ корней, или же отъ совсѣмъ другихъ словъ.

Сюда относятся всѣ прилагательныя, оканчивающіяся на *ki, oki, cki*, каковое окончаніе, при образованіи степеней сравненія, отбрасывается.

<i>gładki</i> — <i>gładszy</i> ,	<i>lekki</i> — <i>lżejszy</i> (не <i>lekszy!</i>)
<i>słodki</i> — <i>słodszy</i> ,	<i>szeroki</i> — <i>szerszy</i> ,
<i>ważki</i> — <i>węższy</i> ,	<i>miękki</i> — <i>miększy</i> ,
<i>cienki</i> — <i>cieńszy</i> ,	<i>głęboki</i> — <i>głębszy</i> ,
<i>nizki</i> — <i>niższy</i> ,	<i>daleki</i> — <i>dalszy</i> и т. д.
<i>mialki</i> — <i>mielszy</i> ,	однако <i>dziki</i> имѣть <i>dzikszy</i> .

Слѣдующія образуютъ степени сравненія отъ другихъ словъ:
wielki (большой) — *wiekszy*, старинное *więtszy*, нарѣчіе *wiecej*,
mały (малый) — *mniej*,
dobry (добрый) — *lepszy*,
zły (худой) — *gorszy*,
wysoki (высокій) — *wyższy*, нарѣчіе: *wyżej*.

Czerwony (красный) имѣть *czerwiejszy*; *wesoły* (веселый) — *weselszy*.

§ 65. Кромѣ этихъ степеней сравненія есть еще такъ называемыя *описательныя* (*opisowe*).

Для образованія сравнительной степени прибавляется къ положительной степени нарѣчіе *bardziej* или *wiecej*, а для превосходной степени — *najbardziej*, *najwiecej*. Такъ образуютъ степени сравненія причастія, напр. *bity*, *chwalony*, *cełujący*, или такія имена прилагательныя, какъ *gibki*, *szorstki*, *gęszy*, *ciężki*, *ochoczy* и т. д.

§ 66. Нѣкоторыя имена прилагательныя, по своему значенію, не могутъ образовать степеней сравненія, напр. *złoty* (золотой), *słomiany* (соломенный); *pięty* (пѣтый), *ślepy* (слѣпой); *jadalny* (съѣстной); *białawy* (бѣловатый); *ojcowski* (отцовскій); *coroczny* (ежегодный).

Статьи для упражненія въ чтеніи.

11. Lis zaprosił bociana na obiad, dodając:
 Лиса пригласила анста на обѣдъ, говоря:

«Zjemy sobie, co dom ma», а gdy się stawił na
 «Съѣдимъ, что домъ имѣеть», а когда явился (анстъ) на

przeznaczoną godzinę, częstował go tylko polewką, którą
 назначенному часу, угощала его только похлебкой, которую
 mu nalał na płaski talerz. Bocian stukał napróżno
 ему налила на плоскую тарелку. Анстъ стучалъ тщетно

swym długim dziobem po talerzu, nie mógł nic
 своимъ длиннымъ клювомъ по тарелкѣ, не могъ ничего

nabrać i ledwie co skosztował. Chytry lis wychlipał
 набрать и еле только попробовалъ. Лукавая лиса вылокала

wszystko, śmiejąc się w duchu z bociana, który
 все, смѣясь въ душѣ надъ анстомъ, который

zawstydzony i głodny wstał od stołu. Ale nie-
 пристыженный и голодный всталъ изъ-за стола. Но неперодол-

długa była radość lisa, gdyż bocian, zaprosiwszy
 долгая была радость лисы, такъ какъ анстъ, пригласивъ

go nawzajem tego wieczora na kolację, dał
 ее въ свою очередь въ этотъ-же вечеръ на ужинъ далъ

swemu gościowi wybornej siekaniny, ale w butli,
 своему гостю превосходнаго рубленнаго мяса, но въ бутылѣ,

mającej długą i ciasną szyję, w którą gospodarz
 имѣющей длинное и тѣсное горлышко, въ которую хозяинъ

włożywszy dziób, wygodnie wyjadł wszystko do szczętu,
 вложивъ клювъ, удобно съѣлъ все безъ остатка,

gdy tymczasem lis, oszust, wachając tylko koło
 между тѣмъ какъ лиса плутовка, нюхая только вокругъ

naczynia, odszedł w złym humorze głodniuteńki.
 сосуда, ушла въ худомъ расположенія духа голодной.

12. Wiedząc chłop, iż sędzia używszy wszelkiej
 Видя крестьянинъ, что судья, употребивъ всякое
 usilności w badaniu złodzieja, który mu był ukradł
 усилие при допросѣ вора, который у него укралъ
 konia, żadnego przecież pewnego dowodu
 лошадь, никакого, однако, достовернаго доказательства
 kradzieży nie mógł się dobrać, narzucił siermięgę swoją
 воровства не могъ доискаться, накинулъ кафтанъ свой
 koniowi na głowę i spytał złodzieja, na któreby oko
 лошади на голову и спросилъ вора, на который глазъ
 ów koń był ślepy? Złodziej tem pytaniem zmieszany,
 эта лошадь была слѣпа? Воръ, этимъ вопросомъ смущенный,
 odpowiedział na domysł, iż na prawe. Natenczas chłop,
 отвѣтилъ на угадъ, что на правый. Тогда крестьянинъ,
 odkrywszy koniowi głowę, rzekł: «Oczywiście się okazuje,
 открывши лошади голову, сказала: «Ясно обнаруживается,
 że ten koń nie jest twoim, ponieważ nie wiesz o tem,
 что эта лошадь на (есть) твоя, такъ какъ не знаешь о томъ,
 że on ani na prawe, ani na lewe oko nie jest ślepy».
 что она ни на правый, ни на лѣвый глазъ не (есть) слѣпая».

Упражнения для перевода.

Упражнение 10.

Woda, f., вода
 morski, морской
 słony, солоный
 niedobry, негодный
 picie, n., питье

wielki, большой
 wspaniały, величественный
 długi, длинный
 wąski, узкий
 wklęsłość, f., впадина

napełniony, наполненный	stosownie, смотря по
bieżący, текущий, проточный;	czy, ли
bieżąca woda, проточная	szeroki, широкий
woda	głęboki, глубокий
strumień, m., ручей	nieszczęśliwy, несчастный
potok, m., потокъ	zazdrośny, завистливый.

Перевести на русскій языкъ:

10. Woda morska jest słona i niedobra do picia. — Ze wszystkich ¹⁾ wód największe i najwspanialsze jest morze. — Długie a wąskie wklęsłości ziemi, napełnione bieżącą wodą, nazywają się rzekami, strumieniami i potokami stosownie do tego, czy są szersze, dłuższe lub głębsze. — Najnieszczęśliwszy z ludzi jest zazdrośny.

¹⁾ Всѣхъ.

Упражнение 11.

Część, f., часть
 okryty, покрытый
 las, m., лѣсъ
 krzak, m., кустъ
 różny, различный
 zioło, ziele, n., зелье
 szczyt, m., вершина
 wysoki, высокий
 częściej, чаще
 nagi, нагой
 śnieg, m., снѣгъ
 leżeć, лежать
 kruszec, m., металлъ
 pożyteczny, полезный
 sławny, знаменитый
 kopalnia f., копи
 pod, подъ

Kraków, Бракoвъ
 ołów, m., свинець
 miękki, мягкий
 ciężki, тяжелый
 twardy, твердый
 stal, f., сталь
 jeszcze, еще; jeszcze twardsza
 еще болѣе тверда
 drogi, дорогой
 drogi kamień, драгоценный
 камень
 mały, малый
 kamyk, m., камешекъ
 błyszczący, блестящий
 diament, m., алмазь
 biały, бѣлый
 rubin, m., рубинъ

czerwony, красный
szafir, м., сафиръ
niebieski, синій
szmaragd, м., изумрудъ

zielony, зеленый
hyacynth, м., гиацинтъ
żółty, желтый

Перевести на русский языкъ:

11. Większa część gór okryta bywa lasem lub krzakami i różnemi ziołami ¹⁾. — Szczyty wysokich gór są najczęściej nagie, a na najwyższych śnieg leży zimą i latem. — Z kruszców najpożyteczniejsze jest żelazo. — Najslawniejsze kopalnie soli są w Wieliczce ²⁾ i Bochni ³⁾ pod Krakowem. — Ołów jest miękki i ciężki, żelazo jest twarde, a stal jest jeszcze twardsza. — Drogie kamienie są to małe kamyki błyszczące, takimi są: dyament biały, rubin czerwony, szafir niebieski, szmaragd zielony i hyacynth żółty.

¹⁾ Въмѣсто ziołami. ²⁾ Величка. ³⁾ Бохнія.

Упражнение 12.

Dziki, дикий
zwierz, м., zwierzę, п., зверь
razur, м., коготь
zab, м., зубъ
ostrzy, острый
mięsożerny, плотоядный
boa, м., боа, удавъ
silny, сильный
waż, м., тяже
dochodzić, достигать.
niezmierny, огромный
wysokość, f., высота
grubość, f., толщина
więcej, болѣе
niż, чѣмъ
żyć, жить
lipa, f., липа

użytek, м., употребление
bardzo, очень
rozmaity, различный
oprócz, кромѣ
niedziela, f., воскресенье
obchodzić, праздновать
święteczny, праздничный
Święto Bożego Narodzenia,
Рождество Христово
(święto) Trzech króli, Кре-
щение
Wielkanoc, f., Пасха
Wniebowstąpienie, п., Возне-
сение
Zielone Świątki, св. Троицы
Boże Ciało, Тѣла Господня.

Перевести на русский языкъ.

12. Dzikie zwierzęta mają pazury i zęby ostre i są mięsożerne. — Boa jest największy i najsilniejszy ze wszystkich ¹⁾ węzów. — Jedno ²⁾ z największych drzew naszych ³⁾ dochodzące do niezmierniej wysokości i grubości, i więcej niż osmset ⁴⁾ lat żyć mogące, jest lipa. — Użytek z lipy jest bardzo wielki i rozmaity. — Oprócz niedzieli obchodzimy inne ⁵⁾ dni zwane ⁶⁾ świątecznymi, i tak jest: Święto Bożego Narodzenia, Trzech króli, Wielkanoc, Wniebowstąpienie, Zielone Świątki, Boże Ciało i inne.

¹⁾ Всѣхъ; ²⁾ одно; ³⁾ нашихъ; ⁴⁾ восемьсотъ; ⁵⁾ другие; ⁶⁾ называемые.

V. Имя числительное (liczebnik).

§ 67. Въ польскомъ языкѣ имена числительныя бываютъ *опредѣленныя* (oznaczone) и *неопредѣленныя* (nieoznaczone). Опредѣленными мы называемъ такія, какъ *dwa, trzy, sto, tysiąc, drugi, sześcioraki*, гдѣ количество точно опредѣлено; неопредѣленными называются такія, которыя не опредѣляютъ точно количества, напр. *kilka, kilkoro, kilkanaście, mało, wiele, ile, tyle, ćma, siła* и т. д.

§ 68. Кромѣ того имена числительныя бываютъ:

Числительныя количественныя (liczebniki główne), которыя отвѣчаютъ на вопросъ: сколько?

1 jeden, jedna, jedno;	7 siedm
2 dwaj, dwa, dwie;	8 ośm
obaj, oba, obie;	9 dziewięć
obydwaj, obydwa, obydwie;	10 dziesięć
3 trzej, trzy;	11 jedenaście
czterej, cztery;	12 dwanaście
5 pięć	13 trzynaście
6 sześć	14 czternaście

15 piętnaście	100 sto
16 szesnaście	101 sto jeden
17 siedmnaście	102 sto dwa
18 ośmnaście	200 dwieście
19 dziewiętnaście	300 trzysta
20 dwadzieścia	400 czterysta
21 dwadzieścia jeden	500 pięćset
22 dwadzieścia dwa	600 sześćset
23 dwadzieścia trzy	700 siedmset
24 dwadzieścia cztery	800 ośmset
25 dwadzieścia pięć	900 dziewięćset
26 dwadzieścia sześć	1.000 tysiąc
27 dwadzieścia siedm	2.000 dwa tysiące
28 dwadzieścia ośm	3.000 trzy tysiące
29 dwadzieścia dziewięć	4.000 cztery tysiące
30 trzydzieści	5.000 pięć tysięcy
31 trzydzieści jeden	6.000 sześć tysięcy
32 trzydzieści dwa	7.000 siedm tysięcy
33 trzydzieści trzy	8.000 ośm tysięcy
40 czterdzieści	9.000 dziewięć tysięcy
50 pięćdziesiąt	10.000 dziesięć tysięcy
60 sześćdziesiąt	11.000 jedenaście tysięcy
70 siedmdziesiąt	12.000 dwanaście tysięcy
80 ośmdziesiąt	100.000 sto tysięcy
90 dziewięćdziesiąt	1,000.000 milion

Ноль называется zero.

69. Къ числительнымъ количественнымъ относятся *числительныя собирательныя* (liczebniki zbiorowe)

dwoje, oboje, obojgo, двое
troje, trojgo, трое
czworo, pięcioro, четверо, пятеро
sześcioro, siedmioro, шестеро, семеро

ośmioro, dziewięcioro;
dziesięcioro, jedenaścioro;
dwanaścioro, trzynaścioro и т. д.
dwadzieścioro, trzydzieścioro;
pięćdziesięcioro, sześćdziesięcioro;
dwadzieścia dwoje, troje,
trzydzieści dwoje, troje,
trzydzieści czworo и т. д.

Напр. oboje Osinscy (мужъ и жена, или братъ и сестра).

Изъ числительныхъ неопредѣленныхъ къ количественнымъ числительнымъ относятся такія, какъ *ile, tyle, wiele, mało, kilka, kilkoro, kilkanaście, kilkaset* и т. д.

§ 70. Всѣ эти числительныя (кроме *jeden, dwa, trzy* и *cztery*, которыя имѣютъ значеніе именъ прилагательныхъ) употребляются какъ имена существительныя, поэтому говорится *jeden koń, dwa konie*, но *pięć koni, sto koni*.

§ 71. Числительное *jeden, jedna, jedno* склоняется слѣдующимъ образомъ.

Единственное число.

	Мужеск. родъ.	Женск. р.	Сред. р.
I пад.	<i>jeden,</i>	<i>jedna,</i>	<i>jedno,</i>
II »	<i>jednego,</i>	<i>jednej,</i>	<i>jednego,</i>
III »	<i>jednemu,</i>	<i>jednej,</i>	<i>jednemu,</i>
IV »	<i>jednego (для одуш.)</i> <i>и jeden (для неодуш.)</i>	<i>jednę,</i>	<i>jedno,</i>
V »	<i>jeden!</i>	<i>jenda!</i>	<i>jedno!</i>
VI »	<i>jednym,</i>	<i>jedną,</i>	<i>jednym,</i>
VII »	<i>(w) jednym,</i>	<i>(w) jedną,</i>	<i>(w) jednym,</i>

Множественное число.

	Мужеск. родъ	Женск. и сред. родъ
I пад.	jedni (для людей) jedne (для самцовъ звѣрей и неодуш. пред.)	jedne
II »	jednych	jednych
III »	jednym	jednym
IV »	jednych (для людей) jedne (для неодуш. пред.)	jedne
V »	jedni, jedne!	jedne!
VI »	jednymi	jednemi
VII »	(w) jednych	(w) jednych.

Числительныя *dwaj, dwa, dwie* — *obaj, oba, obie* — *obydwaj, obydwa (obadwa), obydwie* склоняются слѣдующимъ образомъ.

	Мужеск. родъ.		Женск. родъ.	Средн. р.
	Личныя.	Веществен.		
Пад. I и V	<i>dwaj, obaj, obydwaj</i>	<i>dwa, oba, obydwa (obadwa)</i>	<i>dwie, obie, obydwie, (obiedwie)</i>	<i>dwa, oba, obydwa (obadwa)</i>
» II и VII	<i>dwóch (или dwu), obu,</i>		<i>obydwóch,</i>	
» III	<i>dwom,</i>	<i>obu,</i>	<i>obydwom,</i>	
» IV	какъ II пад.		какъ I падежъ	
» VI	<i>dwoma, oboma (или obu), obydwoma,</i>		<i>dwoma, obiema (obu), obydwiema; или какъ мужеск. р.</i>	какъ муж. родъ.

§ 73. Числительныя *trzej, trzy* — и *czterej, cztery* склоняются неправильно слѣдующимъ образомъ.

	Мужеск. родъ.		Женск. р.	Средн. р.
	Личныя.	Веществен.		
Пад. I и V.	<i>trzej, czterej</i>	<i>trzy, cztery</i>	<i>trzy, cztery</i>	<i>trzy, cztery.</i>
» II и VII.		<i>trzech, czterech.</i>		
III.		<i>trzem, czterem.</i>		
IV.	какъ II.	какъ I.		
VI.		<i>trzema, czterema.</i>		

§ 74. Числительныя *pięć, sześć, siedm* и т. д. до 99, а также *kilka, kilkanaście, wiele, ile* и т. д. имѣютъ два различныя склоненія, а именно когда числительное употреблено при существительномъ, или когда поставлено самостоятельно, напр. *dałem jałmużnę pięciom*, но *dałem ją pięciu żebrakom*.

а) Въ томъ случаѣ, когда числительное поставлено самостоятельно безъ имени существительнаго, оно склоняется по образцу склоненія числительнаго *dwa, dwu, dwom, dwoma*, слѣдующимъ образомъ

	Мужескій родъ.		Жен. и ср. р.
	Личныя.	Вещественныя.	
Пад. I, IV и V	<i>pięciu, jedena- stu, kilku</i>	<i>pięć, jedena- ście, kilka</i>	<i>pięć, jedenaście, kilka</i>
» II и VII	<i>pięciu</i>	<i>jedenastu</i>	<i>kilku</i>
» III	<i>pięciom</i>	<i>jedenastom</i>	<i>kilkom</i>
» VI	<i>pięcioma</i>	<i>jedenastoma</i>	<i>kilkoma</i>

б) Въ случаѣ, когда числительное употреблено въ соединеніи съ существительнымъ, все склоненіе ограничивается только двумя формами, напр. pięć и pięciu, sześć и sześciu, но за то существительное склоняется.

	Мужеск. родъ.		Женск. р.		Средн. р.
	Личныя.	Веществен.			
И пад.	pięć wódzów	pięć koni	pięć ziem	pięć miast	
II »	pięciu wodzów,	koni	ziem	miast	
III »	pięciu wodzom,	koniom,	ziemiom	miastom	
IV »	pięciu wodzów,	pięć koni,	какъ I пад.		
VI »	pięciu wodzom,	końmi	pięciu ziemiami	miastami	
VII »	w pięciu wodzach	koniach	ziemiach,	miastach.	

§ 75. Числительное *sto* склоняется двоякимъ образомъ: или какъ существительное средняго рода (въ этомъ случаѣ правильно, какъ *dziesięć*, см. § 18), а именно тогда, когда употребляется самостоятельно безъ существительнаго, или же какъ числительное неправильно, когда соединено съ именемъ существительнымъ. Въ первомъ случаѣ *sto* будетъ склоняться слѣдующимъ образомъ.

а) Единственное число.

I и IV падежъ	sto,
II »	sta,
III »	sta,
VI »	stem,
VII »	ście.

Двойственное число (*liczba podwójna*).

I и IV Падежъ	ście (напр. dwie—ście)
II и VII »	stu (напр. dwu—stu)
III и VI »	stoma

Множественное число.

I и IV Падежъ	sta (напр. trzy-sta)
II »	set (pięć set)
III »	stom
VI »	stami
VII »	stach.

б) Во второмъ случаѣ *sto* имѣетъ только два окончанія въ каждомъ числѣ.

Единственное число.

Мужеск. родъ. Женск. р. Средн. р.

	Личныя.	Веществен.		
Пад. I	sto mężów,	sto koni,	sto zbroi,	sto siodła,
» II	stu mężów,	koni,	zbroi,	siodła,
» III	stu mężom,	koniom,	zbrojom,	siodłom,
» IV	какъ II		какъ I	
» VI	stu mężami,	końmi,	brojami,	siodłami,
» VII	(w) stu mężach,	koniach,	zbrojach,	siodłach.

Двойственное число.

	Мужеск. р.		Женск. р. Средн. р.		
	Личныя.	Веществ.			
Пад. I и IV	dwieście mężów,	koni,	zbroi,	siodeł,	
» II	dwustu »	»	»	»	
» III	dwustu mężom,	koniom,	zbrojom,	siodłom,	
» VI	dwustu mężami,	końmi,	zbrojami,	siodłami,	
» VII	(w) dwustu mężach,	koniach,	zbrojach,	siodłach.	

Множественное число.

	Мужеск. р.		Женск. р. Средн. р.		
	Личныя.	Веществ.			
Пад. I	trzysta mężów,	trzysta koni,	trzysta zbroi,	trzysta siodeł,	
» II	trzechset mężów,	koni,	zbroi,	siodeł,	
» III	trzem (или trzech) set mężom,	koniom,	zbrojom,	siodłom,	
» IV	какъ II	какъ I падежъ			
» VI	trzystu mężami,	końmi,	zbrojami,	siodłami,	
» VII	(w) trzechset mężach,	koniach,	zbrojach,	siodłach.	

* Числительныя 500, 600 и т. д. склоняются такъ, какъ показано въ склоненіи числительнаго *pięć* съ прибавленіемъ формы *set*: *pięć set*, *pięciu set mężów*, *pięciu set mężom* и т. д.

§ 76. *Tysiąc* и *milion* склоняются правильно какъ существительныя мужескаго рода, первый по образцу слова *koń* (см. § 15), а второй по образцу слова *anioł* (см. § 15). При склоненіи *dwakroć*, *trzykroć* сто tysięcy и т. д. измѣняется только *dwa* и *trzy*, а *kroć* сто tysięcy прибавляется безъ всякаго измѣненія, напр.

dwóch, trzech }
z dwoma, trzema } kroć sto tysięcy...

§ 77. Имена числительныя собирательныя (*zbiorowe*) склоняются слѣдующимъ образомъ:

- Пад. I и IV Dwoje, czworo, kilkoro (ludzi, rzeczy).
 » II dwojga, czworga, kilkorga (ludzi, rzeczy).
 » III dwojgu, czworgu, kilkorgu (*ludziom, rzeczom*).
 » VI dwojgiem, czworgiem, kilkorgiem (ludzi, rzeczy).
 » VII (w) dwojgu, czworgu, kilkorgu (*ludziach, rzeczach*).

Точно также склоняется числительное *oboje*, съ тою только разницею, что существительное, поставленное при немъ, склоняется во всѣхъ падежахъ, вмѣстѣ съ числительнымъ; напр. *oboje Osińscy*, *obojo Osińskich*, *oboju Osińskim* и т. д.

§ 78. Кромѣ числительныхъ количественныхъ есть еще *порядковыя* (*liczebniki porządkowe*), которыя отвѣчаютъ на вопросъ: *который по порядку?*

pierwszy, -sza, -sze	первый,	osmy	восьмой
а, ое		dziewiąty	девятый
drugi	второй	dziesięty	десятый
trzeci	третій	jedenasty	11-ый
czwarty	четвертый	dwunasty	12 »
piąty	пятый	trzynasty	13 »
szósty	шестой	czternasty	14 »
siedmy	седьмой	piętnasty	15 »

szesnasty	16-ый	dziewięćdziesiąty	90-ый
siedmnasty	17 »	setny	100 »
ośmnasty	18 »	setny pierwszy	101 »
dziewiętnasty	19 »	setny drugi	102 »
dwudziesty	20 »	dwuchsetny	200 »
dwudziesty pierwszy	21 »	trzechsetny	300 »
dwudziesty drugi	22 »	czterechsetny	400 »
dwudziesty trzeci	23 »	pięćsetny	500 »
dwudziesty czwarty	24 »	sześćsetny	600 »
trzydziesty	30 »	siedmsetny	700 »
czterdziesty	40 »	ośmsetny	800 »
pięćdziesiąty	50 »	dziewięćsetny	900 »
sześćdziesiąty	60 »	tysiączny	1.000 »
siedmdziesiąty	70 »	dwutysiączny	2.000 »
ośmdziesiąty	80 »	milionowy	1.000.000 »

Имена существительныя порядковыя имѣютъ значеніе именъ существительныхъ, но склоняются какъ имена прилагательныя, напр, pierwszy, a, e; II падежъ pierwszego, pierwszej, pierwszego; III падежъ pierwszemu, pierwszej, pierwszemu и т. д.

§ 79. Отъ числительныхъ порядковыхъ образуются числительныя *дробныя (ułamkowe)*, напр. półtora ($1\frac{1}{2}$), półtrzecia ($2\frac{1}{2}$), półczwarta ($3\frac{1}{2}$), а также *нарѣчія числительныя порядковыя (liczebne przysłówki porządkowe)*, напр. po pierwsze (или najprzód) (во-первыхъ), po drugie (powtórę) (во-вторыхъ), po trzecie (въ третьихъ), po czwarte (въ четвертыхъ) и т. д.

§ 80. Въ польскомъ языкѣ есть еще *числительныя умножительныя (wielorake или mnożne)*. Напр.

.....	jednaki, a, e;	pojedyńczy, a, e.
[dwój, a, e];	dwoisty, a, e,	dwojaki, a, e: podwójny, a, e,
[trój, a, e];	troisty	trojaki, potrójny,
[czwory, a, e];	czworaki,	pczwórny

[pięcioro, a, e];	pięcioraki,
[sześciory, a, e];	sześcioraki	poszótny
..... и т. д.	siedmioraki и т. д.

iloraki, tyloraki, wieloraki и т. д.

Всѣ эти числительныя имѣютъ значеніе именъ прилагательныхъ и склоняются подобно имъ.

Отъ этихъ числительныхъ образуются *нарѣчія умножительныя (przysłówki liczebne mnożne)*, оканчивающіяся на e или o или образующіяся посредствомъ приставки *nasób*; напр. podwójnie, potrójnie, w dwójnasób, w trójnasób и т. д.

Статьи для упражненія въ чтеніи.

Czas, doba, godzina.

Время, сутки, часъ.

13. Wyjeżdżam z Poznania o godzinie 12 w południe, Wyjeżdżam изъ Познана въ 12 часовъ въ полдень, ruszam do Lwowa, gdzie mnie oczekuje przyjaciel. Nudno буду въ Львовъ, гдѣ меня ожидаетъ другъ. Скучно w drodze samemu, nim przyjadę do Lwowa. Wjeżdżam въ дорогѣ одному, пока не приѣду въ Львовъ. Въѣзжаю! nakoniec do Lwowa: sciskam przyjaciela, oglądam się. наконецъ, въ Львовъ: обнимаю друга, осматриваюсь! Wyciągam zegarek. Oto właśnie południowa godzina! Вынимаю часы. Это (есть) именно полуденный часъ!

dlatego też jestem tak głodny. Pytam się przyjaciela, czemu to ja (jest) takъ голоденъ. Спрашиваю друга,

czy już po obiedzie? «Już», odpowiada, «ale
уже-ли (онъ) послѣ обѣда? «Уже», отвѣчаетъ, «но

ci zaraz każe przygotować do stołu.» — «Такто
для тебя сейчасъ я велю приготовить ко столу.» — «Такъ

rychło bywa u was objad!» — «Zwyczajnie o 12 go-
rano бываетъ у васъ обѣд!» — «Обыкновенно въ 12 ча-

dzinie». — «А wszakże teraz dwunasta». Przyjaciel-
sobъ». — «Но, вѣдь, теперь двѣнадцать». Другъ

zegarek swój wyjął, spojrzął i rzekł: «Już wnet
часы свои вынулъ, посмотрѣлъ и сказалъ: «Уже скоро

wrół do pierwszej». — «Niepodobna! bo mój zegarek nie
половина первого». — «Невозможно! ибо мои часы идутъ

chybia, na moim 12». — «А мой się zgadza z najlepszymi
вѣрно, на моихъ 12». — «Но мои согласны съ лучшими

w mieście». — «Zkąd tedy ta różnica?» — I twój i
въ городѣ». — «Откуда же эта разница?» — И твои и

mój zegarek dobry i dokładny, ale każdy tam tylko, gdzie
мои часы хороши и вѣрны, но всякіе тамъ только, гдѣ

jest uregulowany według kompasu; przeniesiony na
вывѣрены по солнечнымъ часамъ; перенесенные въ

inne dosyć odległe miejsce, powinien być sprostowany
другое довольно отдаленное мѣсто, должны быть переставлены

podług tamtejszego kompasu i czasu». —
сообразно съ мѣстными солнечными часами и временемъ». —

Cóż to mówisz? miałby inny czas być w Poznaniu.
Что же ты говоришь? развѣ будетъ другое время въ Познани (а)

inny we Lwowie. Czas wszędzie ten sam, doba po 24
другое въ Львовѣ. Время вездѣ то-же, сутки въ 24

godzin, godzina wszędzie liczy się po 60 minut, rok
часа, часъ вездѣ насчитываетъ по 60 минутъ, годъ

na całej ziemi po 365 dni. Jakże
на всемъ земномъ шарѣ по 365 дней. Какимъ же образомъ

u was może być inny czas?» «Czas, w ogólności
у васъ можетъ быть другое время?» «Время, вообще

mówiąc, jest wszędzie jeden, ale początek dziennego światła
говоря, (естъ) вездѣ одно, но начало дневного свѣта

rozmaity na ziemi: oto u nas dzień rychlej świta
различно на землѣ: такъ, у насъ день скорѣе разсвѣтаетъ

i rychlej noc nadchodzi, niż u was; w Azji jeszcze
и скорѣе ночь наступаетъ, нежели у васъ; въ Азии еще

rychlej, niż u nas, a w Ameryce już dzień jasny,
скорѣе, нежели у насъ, а въ Америкѣ уже день ясный,

kiedy my spimy. Więc i zegary tę różnicę pokazują,
когда мы спимъ. Поэтому и часы эту разницу показываютъ,

a u nas rychlejsze jest południe, niż u was: ja
а у насъ болѣе скоро наступаетъ полдень, чѣмъ у васъ; я

także codziennie usta ocieram wtedy, kiedy ty w Poznaniu
то же ежедневно уста утираю тогда, когда ты въ Познани

głodniuteńki dopiero siadasz do stołu». «Prawdę mówisz,
голоднѣеши dopiero садись за столъ». «Вѣрно говоришь,

ale chciałbym wiedzieć, w jakim zostaje stosunku odległość
но желалъ бы я знать, въ какомъ остается отношеніи разстояніе

miejsce i różnica czasu czyli południa». — «Wytlumaczę
местностей и разница времени или полдня». — «Объясню

ci to. Oto wiesz że ziemia w przeciagn 24 go-
тебѣ это. Такъ (ты) знаешь, что земля въ течение 24 ча-

dzin raz się obraca około siebie, że więc
совѣ одинъ разъ обращается вокругъ себя, что, поэтому,

każde miejsce w tymże czasie ogląda wschód,
всякое мѣсто въ течение того же времени видитъ восходъ,

południe, zachód słońca i jeszcze całą noc. Powtóre,
полдень, закатъ солнца и еще всю ночь. Во вторыхъ,

wiadomo ci, że ten obrot ziemi jest jak koło,
известно тебѣ, что это обращеніе земли есть какъ кругъ,

mające w sobie 360°: na każdy więc stopień wypada
имѣющій въ себѣ 360°: на каждый поэтому градусъ приходится

$\frac{24}{360}$ godziny, to jest 4 minuty. Spójrzuj na mapę: oto
 $\frac{24}{360}$ часа, то есть 4 минуты. Посмотри на карту: вотъ

Poznań jest pod 35° długości, a Lwów pod 40°;
Познань находится подъ 35° долготы, а Львовъ подъ 40°;

różnica szyni 5°, czyli pięć razy 4 minuty t. j.
разница составляетъ 5°, или пять разъ 4 минуты, то есть

20 minut, a właśnie zegary nasze o tyle się różnią».
20 минутъ, а именно часы наши на столько разнятся».

Przekonałem się, iż tak było, ale lubom ciekawość
Я убѣдился, что такъ было, но, хотя любопытство

przez to był zaspokoik, apetyt mój nie zadowolil się
этимъ удовлетворилъ, аппетитъ мой не удовлетворился

tym dowodem; szczęście, że podali do stołu,
этимъ доказательствомъ; къ счастью, что подали на столъ,

usiedliśmy, i zając smacznie, zapomniałem o uczonej
мы сѣли и, кушая вкусно, я позабылъ объ ученомъ

przyjaciela rozprawie.
друга разсужденіи.

Упражнения для перевода.

Упражнение 13.

Grudzień, m, декабрь	tydzień (II пад. tygodnia) m.,
po, po	недѣля
zwyczajny, обыкновенный	piętro, n., этажъ
składać się, состоять	

Перевести на русский языкъ.

13. Miesiące: styczeń, marzec, maj, lipiec, sierpień, październik i grudzień mają po 31 dni, zaś kwiecień, czerwiec, wrzesień i listopad po dni 30; miesiąc luty ma dni 28, a co cztery lata 29. — Zwyczajny rok składa się z 52 tygodni. Tydzień każdy ¹⁾ ma 7 dni, a te ²⁾ są: poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota i niedziela. — W miastach bywają domy o jednym, dwóch, trzech i więcej piętach.

¹⁾ Каждая; ²⁾ эти.

Упражнение 14.

Razem, oraz, вмѣстѣ	wydawać się, казаться
po polsku, по-польски	jasny, ясный
godzina, f., часъ	jednak, однако
minuta f., минута	ukryty, скрытый
sekunda f., секунда	ujrzeć, увидѣть
promień, m., лучъ	środek, m., середина
słoneczny, солнечный	droga, f., дорога

*

skała f., скала
 sztuka, f., кусокъ
 granit, m., гранитъ
 stopa f., футъ
 urodzić się, родиться
 Genua, f., Генуа
 wyraz, m., проявление
 duch, m., духъ
 ożywiający, одушевляющій
 zachodnio-europejski, запад-
 не-европейскій
 naród, m., народъ
 wiek, m., столѣtie
 znakomity, знаменитый
 snycerz, m., ваятель
 syn, m., сынъ
 prosty, простой
 kamieniarz, m., каменщикъ

Перевести на русскій языкъ.

14. Dzień z nocą, razem wzięty, nazywa się po polsku do-
 ba. Taka doba ma 24 godzin, każda godzina 60 minut, a
 każda minuta 60 sekund. — Promień światła słonecznego, cho-
 ciaz wydaje nam się jasnym, białym, ma jednak w sobie ukry-
 tych siedm kolorów. — Ujrzeliśmy na środku drogi skałę z jednej
 sztuki granitu na ósmdziesiąt stóp szeroką, wysoką na tysiąc. —
 Krzysztof Kolumb ¹⁾ urodził się 1436 roku w Genui; był on
 wyrazem ducha ożywiającego zachodnioeuropejskie narody w XV
 wieku. — Antoni Kanowa ²⁾, ten najznakomitszy wieku swego
 snycerz, był synem prostego kamieniarza. Kanowa więcej niż
 półtorasta sztuk wykuł: z tych 53 posągów, 12 grup, 14 sar-
 kofagów, 8 wielkich pomników, 9 posągów kolosalnych, 54 po-
 piersi i 26 płaskorzeźb. Żaden artysta nie doświadczył tyle
 względów, nie odebrał tylu dowodów szacunku od władców tego
 świata, co Kanowa.

¹⁾ Кристофоръ Колумбъ; ²⁾ Антонъ Канова.

wykuć, высечь (изъ камня)
 posąg, m., статуя
 grupa, f., группа
 sarkofag, m., саркофагъ
 pomnik, m., памятникъ
 kolosalny, громадный
 popiersie n., бюстъ
 płaskorzeźba, f., барельефъ
 żaden, никакой
 artysta, m., художникъ
 doświadczyć, испытать
 względ, m., благосклонность
 odebrać, получилъ
 szacunek, m., почтение
 władca, m., властелинъ
 świat, m., міръ
 co, какъ

VI. Мѣстоименія (*Zaimki*).

§ 81. Мѣстоименія раздѣляются на три группы. Къ пер-
 вой группѣ относятся мѣстоименія, которые могутъ замѣнять
 собою имя существительное (*zaimki rzeczowne*), напр. *my, ty, on, kto?* и т. п.; ко второй группѣ—мѣстоименія, замѣняющія
 имена прилагательныя (*zaimki przymiotnikowe*), напр. *któgu, jaki, czyj?* *mój, wasz* и т. п. и, наконецъ, къ третьей—за-
 мѣняющія имена числительныя (*zaimki liczebne*), напр. *ilora- ki? — tyloraki, ile? — tyle, wiele, mało* и т. п.

§ 82. Болѣе подробно мѣстоименія раздѣляются на шесть классовъ, а именно: I Мѣстоименія личныя (*zaimki osobiste*)

a) *ja, ty, my, wy* и т. п., которые мы употребляемъ вмѣсто имени лица, которое говоритъ или къ которому говорить, т. е. вмѣсто I-го и 2-го лица. Мѣстоименія 3-го лица нѣтъ и оно замѣняется указательнымъ мѣстоименіемъ: *on, ona, ono; jego, jej, jego; oni, one; ich, im* и т. д.

б) Мѣстоименіе возвратное (*zaimek zwrotny*), служащее для обозначенія, что дѣйствіе переходитъ на лицо дѣйствующее: *siebie, sobie, się*. Оно употребляется для всѣхъ лицъ, родовъ и чиселъ.

В) Мѣстоименія притяжательныя (*zaimki dzierżawcze*): *mój, twój, nasz, wasz, swój*. Для третьяго лица нѣтъ притяжатель-
 наго мѣстоименія, поэтому оно замѣняется II-ымъ падежомъ
 указательнаго мѣстоименія: *jego, jej, jego; ich*.

Г) Мѣстоименія указательныя (*zaimki wskazujące*): *on, ona, ono; jego, jej, jego* (отъ неупотребительныхъ *i, ja, je*); *ów, owa, owo; ten, ta, to; sam, sama, samo* со сложными *tamten, tensam, tenże*; наконецъ *taki, taka, takie; takowy, takowa, takowe*.

Д) Мѣстоименія вопросительныя (*zaimki pytające*) *kto? co?* со сложными *któż? cóż?*, имѣющія значеніе существительныхъ,

и czyj? czyjże? który? jaki? któryż? jakiz? имѣющія значеніе прилагательныхъ.

V. Мѣстоименія относительныя (*zaimki względne*): kto, co; który, która, które; jaki, jaka, jakie.

VI. Мѣстоименія неопредѣленныя (*zaimki nieokreślne* или *nieoznaczone*): ktoś, ktokolwiek, coś, cokolwiek и отрицательныя nikt, nic (всѣ эти мѣстоимѣнія имѣютъ значеніе существительныхъ); — jakiś, któryś, jakikolwiek, jaki - tylko, jakibądź, którykolwiek, którybądź, czyjkolwiek, czyjs, niczyj, niektóry, niejaki, jeden, niejeden, nijaki, pewien, inny, inszy, każdy, wszelaki; wszego wszęj, wszęgo (I пад. неупотребляется); wszystek, żaden и несклоняемое со za (jeden)—мѣстоименія, замѣняющія прилагательныя.

§ 83. Мѣстоименія измѣняются по числамъ, падежамъ и, если они замѣняютъ прилагательныя, родамъ. Только kto, co, nikt, nic и всѣ производныя отъ нихъ (напр. coś, ktoś, ktokolwiek, ktobądź и т. п.), въ виду ихъ значенія, имѣютъ только единственное число.

Склоненіе мѣстоименій личныхъ.

§ 84. Единственное число.

I-ое лицо	II-ое лицо.
Падежь I ja	ty
» II mnie	ciebie
» III mnie, mi	tobie, ci
» IV mię или какъ II	cię или какъ II пад.
» V —	ty!
» VI mną	toją
» VII (we) mnie.	(w) tobie.

Множественное число.

I-ое лицо	II-ое лицо
Падежь I my	wy
» II nas	was
» III nam	wam
» IV nas	was
» V —	wy!
» IV nami	wami
» VII (w) nas.	(w) was

Возвратное мѣстоименіе для обоихъ чиселъ и всѣхъ родовъ образуетъ только слѣдующія формы:

Падежь II	<i>siebie</i>
» III	<i>sobie</i>
» IV	<i>się</i> (или какъ II падежь)
» VI	<i>sobą</i>
» VII	<i>(w) sobie.</i>

Склоненіе мѣстоименій.

§ 85. Всѣ мѣстоименія (за исключеніемъ личныхъ) въ отнесеніи склоненія раздѣляются на два отдѣла. Мѣстоименія одного отдѣла измѣняются по образцу склоненій именъ прилагательныхъ, напр. który, wszelki, każdy. Мѣстоименія другого же отдѣла образуютъ особое склоненіе, которое мы и назовемъ *склоненіемъ мѣстоименій (deklinacja zaimkowa właściwa)*.

§ 86. Къ этому склоненію относятся притяжательныя мѣстоименія; затѣмъ ten, ta, to; on, ona, ono; ów, owa, owo;

сам, сама, само; jego, jej, jemu; wszego, wszej, wszemu; kto, co; nikt, nic; czyj, czyja, czyje; niczyj, a, e; jeden, jedna, jedno; wszystek, wszystka, wszystko.

Первый образец.

Склонение мѣстоименій: kto—ten, ta, to.

Единственное число.

	Мужескій р.	Жен. р.	Сред. р.
Падежь I	kto, ten	ta	to
» II	kogo, tego	tej	tego
» III	komu, temu	tej	temu
» IV	kogo, tego	te	какъ I-ый
» VI	kim, tym	ta	tem
» VII	(w) kim, tym	какъ III-ий	(w) tem.

Множественное число.

Падежь	I	ci	te	te
» II	tych	tych	tych	tych
» III	tym	tym	tym	tym
» IV	te	te	te	te
» VI	tymi	temi	temi	temi
» VII	(w) tych	(w) tych	(w) tych	(w) tych

По образцу — *ten, ta, to*, измѣняются слѣдующія мѣстоименія *on, ona, ono; ów, owa, owo; sam, sama, samo; ten-sam, tasama; tosamo; wszystek, wszystka, wszystko; jeden, jedna, jedno; niejeden, niejedna, niejedno.*

Второй образецъ.

Склонение мѣстоименія: mój, a, e.

Единственное число.

	Мужескій р.	Женск. р.	Сред. р.
Падежь I	mój	moja	moje
» II	mojego	mojej	mojego
» III	mojemu	mojej	mojemu
» IV	mojego (moj)	moja	moje
» VI	moim	moja	mojem
» VII	(w) moim	(w) mojej	(w) mojem

Множественное число.

	Мужеск. р.	Женск. р.	Средн. р.
Падежь I	moi	moje	moje
» II	moich	moich	moich
» III	moim	moim	moim
» IV	moje	moje	moje
» VI	moimi	mojemi	mojemi
» VII	(w) moich	(w) moich.	(w) moich.

По этому образцу склоняются: *twój, nasz, wasz; swój, czyj, niczyj*; кромѣ того *co, coś, nic*; наконецъ *jego, jej, jego*, и *wszego, wszej, wszego.*

Примѣчанія.

§ 87. Мѣстоименіе *jego, jej, jego* не имѣетъ I-го падежа, его замѣняетъ мѣстоименіе *on, ona, ono*; во множ. числѣ *oni, one*. Въ слѣдующихъ падежахъ на ряду съ формами *jego, jej,*

jemu и т. д. употребляются формы съ приставкою *n*: niego, niej, niego; niemu, niej, niemu и т. д.

Формы съ приставкою *n* употребляются только въ тѣхъ случаяхъ, когда мѣстоименіемъ управляетъ предлогъ: dla niego, ku niemu, przez niego, przy nich и т. п. Въ VI падежѣ обонхъ чисель употребляются *weida* и безъ предлога только формы nim, nią, niem, nimi, nich.

Мѣстоименія mój, twój, swój, кромѣ полныхъ формъ, образуютъ еще и сокращенныя формы: ma, twa, swa; — me, twe, swe; — mego, twego, swego; — memu, twemu, swemu, — mej, twej, swej. Въ IV пад. жен. рода ma, twa, swa; VI пад. мум, twym, swym — ma, twa, swa — mem, twem, swem. Точно также и въ множ. числѣ: me, twe, swe; — mych, twych, swych и т. д. Только I пад. един. муж. рода mój, twój, swój и въ множ. числѣ moi, twoi, swoi не сокращаются.

Рядомъ съ формою jemu и jego имѣются формы *mi* и *go*.

Вмѣсто относительнаго мѣстоименія który, która, które, безъ различія роду и числа, употребляемъ въ I падежѣ мѣстоименіе *co*, только въ томъ случаѣ, когда существительное или указательное мѣстоименіе, къ которому *co* относятся, ясно выражено: напр. oto kobiety, co mają rozum.

Упражненія для перевода.

Упражненіе 15.

Bogaty, богатый
ubogi, бѣдный
musieć, быть обязаннымъ
ręka, f., рука
głowa, f., голова
skromny, умѣренный
szanować, уважать
przekonany, убѣжденный

wyższość, f., превосходство
przed, передъ
chęcić się, хвастать
ani — ani, ни — ни
wynosić się, гордиться
chętny, охотный
dobrowolnie, добровольно
talent, m., талантъ

zasługa, f. заслуга
przyznać, przyznawać, при-
знавать
kochać, любить
początek, m., начало
źródło, n., потокъ
maleńki, маленький
żeby, такъ что
dziecko, дитя
przeskoczyć, перепрыгнуть

lecz, но
daleki, дальній
bieg, m., теченіе
łączyć się, соединяться
strumyk, m., ручеекъ
powiększać się, увеличиваться
koniec, m., конецъ
wpaść, wpadać, впадать, вли-
ваться

Перевести на русскій языкъ.

15. Każdy, czy bogaty, czy ubogi, pracować musi, choć jeden ręką, drugi głową. — Skromny, choć szanuje samego siebie, i jest przekonany o swej wyższości nad innymi, jednak przed nikim się z tem nie chełpi, ani się wynosi nad innymi; ale za to wszyscy tem chętniej mu dobrowolnie jego talenta i zasługi przyznają, wysoko szanują, kochają go i nad innych wynoszą. — Rzeki, strumienie, potoki mają początek swój w górach; ten początek nazywa się źródłem. — Źródła są maleńkie, żeby i dziecko je przeskoczyło, lecz w dalszym swoim biegu, łącząc się z innymi strumykami i wodami, powiększają się niezmiernie, aż w końcu staną się wielką rzeką, która wpada albo do innej większej rzeki, albo do morza.

Упражненіе 16.

Snotliwy, добродѣтельный
dobrze, хорошо
majątek, m., имущество
uczciwy, честный
sposób, m., образъ
przemysł, m., промышленность
oszczędność, f., бережливость

nabywać, приобрѣтать
oddać, отдавать
należec, должнымъ быть
krzywdzić, обижать
rzetelnie, добросовѣстно
dotrzymać, сдержать
słowo, n., слово

oszukać, обмануть
 starać się, стараться
 dobry, добрый
 sława, f.; слава; доброе имя
 zazdrościć, завидовать
 czernić, клеветать
 litościwy, сострадательный
 dobroczynny, благотворитель-
 ный
 pysznić się, гордиться
 urodzenie, n., происхождение
 ludzki, человеколюбивый
 spokojny, кроткий
 uprzejmy, радушный
 czynny, дѣятельный
 złe, n., зло
 czynić, дѣлать

Перевести на русскій языкъ.

16. Cnotliwym jest ten, który dobrze majątku swego używa, jeżeli go posiada; a jeżeli go nie ma, to uczciwymi sposobami— przez pracę, przemysł i oszczędność nabywa; kto oddaje, co się komu należy i nikogo nie krzywdzi; kto rzetelnie dotrzymuje słowa, a nikogo nie oszukuje; kto stara się o dobrą sławę a innym jej nie zazdrości, ani jej czerni; kto jest litościwym i dobroczynnym; kto nie pyszni się z bogactw lub urodzenia swego; kto jest ludzki, spokojny, uprzejmy, czynny; kto nie złe, lecz dobrze innym czyni; kto jest stały w szlachetnych zamiarach: kto wszystkie powinności swoje chętnie i sumiennie wypełnia — ten jest zacnym i uczciwym członkiem społeczeństwa ludzkiego, temu się należy cześć i uszanowanie, tego każdy kocha i szanuje. — Ludzki człowiek jest ten, kto wszystkich ludzi uważa za współbraci swoich, bez względu na ich narodowość, religię, urodzenie lub majątek: kto jest uprzejmym, grzecznym i dobroczynnym dla każdego, krótko mówiąc, kto czyni wszystkim to, czego pragnie, aby oni jemu czynili, a nie czyni tego, czego się lęka dla siebie.

stały, постоянный
 szlachetny, благородный
 zamiar, m., намерение
 powinność f., обязанность
 sumiennie, добросовѣстно
 wypełniać, исполнять
 zacny, честный
 członek, m., членъ
 społeczeństwo, n., общество
 uważać, почитать
 współbrat, m., собратъ
 narodowość, f. национальность
 religia, f., вѣра
 grzeczny, вѣжливый
 krótko, кратко
 mówić, говорить
 lękać się, опасаться.

Упражнение 17.

Skąpstwo, n., скупость
 niegodziwy, гнусный
 podły, презрѣнный
 chwalebny, похвальный
 ospalec, m. (ospalca, f.), лѣн-
 тая, соня
 mrówka, f., муравей
 Pismo Święte, Священное Пи-
 сание
 uczyć, учить
 zwierzątko, n., звѣрекъ
 przezorność, f., предусматри-
 тельность
 na potem, впредь, на буду-
 щее время
 jak, какъ
 zawczasu, заблаговременно
 potrzeba, f., нужда
 zapobiegać, предупредить
 dość, dosyć, довольно
 dziś, сегодня
 trzeba, нужно
 myśleć, думать
 jutro, завтра
 nędza, f. нищета
 dokuczyć, надоѣдать
 istotny дѣйствительный
 nudy, m. pl., скука
 choroba f., болѣзнь
 przyczyna, f., причина
 nudzić się, скучать
 czuć, чувствовать

jakąś, какую то
 czczość, f., ничтожество
 umysł, m., разумъ
 wiedzieć, знать
 szukać, искать
 zabawa, f., развлечение
 znaleźć, найти
 czytanie, n., чтение
 smak, m. вкусъ
 nauka, f. наука
 dzielny, сильный; отличный
 przezwyciężyć, превозмочь
 książka, f., книга
 nierozdzielny, неразлучный
 towarzysz, m., товарищъ
 bezinteresowny, безкорыстный
 domownik, m., домашній че-
 ловѣкъ
 naprzykrzać się, надоѣдать
 pora, f., время
 udać się, прибѣгать, обра-
 щаться
 smutek, m., печаль
 rozweselać, развеселить
 tęsknota, f., тоска
 okoliczność, f., обстоятельство
 zabawić, развлекать
 nauczyć, наставлять
 wesprzeć, поддержать
 byle, лишь-бы
 zwracać się, обращаться
 tchnąć, дышать

Перевести на русский языкъ.

17. Skąpstwo jest niegodziwe i podłe; oszczędność — chwalebna i pożyteczna. «Idź, ospalcze, do mrówki», mówi Pismo Święte — «uczy nas to zwierzątko przezorności na potem; jak zawczasu potrzebie należy zapobiegać». Nie dość na tem, co mamy dziś, trzeba myśleć, co będzie jutro, a nędza nie dokuczy. — Nudy. Lenistwo jest najistotniejszą tej choroby przyczyną. Nudzić się, jestto czuć jakąś czczość umysłu, nie wiedzącego co czynić, szukającego zabawy a nie mogącego jej znaleźć. Czytanie i smak w nauce najdzielniejszym jest sposobem przezwyciężyć nudy; książka — nierozdzielny towarzysz, przyjaciel bezinteresowny, domownik nie naprzykrzający się, do niej się w każdej porze udać można: w smutku rozweseli, w tęsknocie zabawi, w każdej okolicznosci nauczy i wesprze, byle się do takich zwracać, które tezną nauką i contą.

VII. Нарѣчіе (Przysłówek).

§ 87. Нарѣчія въ польскомъ языкѣ бывають простыя и производныя.

Къ простымъ относятся слѣдующія: *tu, tam, tedy, wtedy, tędy, stać, dotąd, czy, gdzie, kiedy, kędy, skąd, dokąd, że, nie, ni, ani* и т. п.

§ 88. Нарѣчія производныя образуются главнымъ образомъ отъ существительныхъ, напр.: *raz, pół, zbyt, chyba, siła, teraz*, (т. е. *tę raz*), *zaraz, oraz, wraz*; — *bez wątpienia, bez liku, natychmiast, zdala, z rana, dowoli, zrazu, do razu*; — *trochę, jutro, dziś, wprzód, podczas, wzdłuż, wszcz, wbrew, wskróś, wewnątrz, zewnątrz, nawet, na óścież, na przelaj, wciąż*; — *gwałtem, chyłkiem, duszkiem, hurmem, nurkiem: ukradkiem, czasem, razem, milczkiem*; — (*zimie, lecie*), *pojutrze, potrosze, narazie, powoli*.

§ 89. Нарѣчія, производныя отъ именъ прилагательныхъ, обыкновенно оканчиваются на *o* или *e*, напр.: *prędko, skoro, szybko, ostro, pieszo, darmo, bardzo, daleko, dawno; dobrze, źle,cale, wielce, szczególnie, biegle, pewnie, ciagle*. Есть и такія нарѣчія, которыя одновременно имѣють оба окончанія, напр.: *ledwo* и *ledwie, daleko* и *dalece, dziwno* и *dziwnie, równo* и *równie, jasno* и *jaśnie* и т. д.

Нѣкоторыя нарѣчія, производныя отъ существительныхъ, оканчиваются на *a* или *u* съ предшествующимъ предлогомъ *z, po*. Нѣкоторыя оканчиваются на *e* въ соединеніи съ предлогомъ *na* или *w*, напр.: *z nagła, z lekka, z daleka, spetna, z węgierska, zgoła, z pańska, z dawna*; — *znowu; po prostu, po pańsku, po trzeźwu, po cichu, pokryjomu, po dawnemu, po swojemu*; — *naprędce, pokrótce, wcale, wrychle, wkrótce* и т. д.

§ 90. Нарѣчія, производныя отъ именъ прилагательныхъ, оканчивающіяся на *o* или *e*, имѣють, подобно прилагательнымъ, степени сравненія. Сравнительная степень оканчивается на *ej*, а превосходная степень образуется изъ сравнительной черезъ прибавленіе приставки въ началѣ нарѣчія *naj*: *pięknie, piękniej, najpiękniej; bardzo, bardziej, najbardziej; bogato, bogaciej, najbogaciej; dziko, dziczzej, najdziczzej; rzadko, rzadziej, najrzadziej* и т. д.

§ 91. Нѣкоторыя нарѣчія образуютъ неправильно степени сравненія, а именно:

<i>głęboko</i> , глубоко	<i>głębiej</i> ,	<i>najgłębiej</i> ;
<i>daleko</i> , далеко	<i>dalej</i> ,	<i>najdalej</i> ;
<i>wysoko</i> , высоко	<i>wyżej</i> ,	<i>najwyżej</i> ;
<i>nizko</i> , низко	<i>niżej</i> ,	<i>najniżej</i> ;
<i>lekko</i> , легко	<i>lżej</i> ,	<i>najlżej</i> ;
<i>miętko</i> , мягко	<i>miękciej</i> .	<i>najmiękciej</i> ;

<i>krzepko</i> , твердо	<i>krzepciej</i> ,	<i>najkrzepciej</i> ;
<i>dobrze</i> , хорошо	<i>lepiej</i> ,	<i>najlepiej</i> ;
<i>źle</i> , худо	<i>gorzej</i> ,	<i>najgorzej</i> ;
<i>wiele</i> , много	<i>więcej</i> ,	<i>najwięcej</i> ;
<i>malo</i> , мало	<i>mniej</i> ,	<i>najmniej</i> .

§ 92. Нарѣчія, производныя отъ числительныхъ, образуются, по большей части, такимъ же образомъ какъ и производныя отъ именъ прилагательныхъ, напр.: *jednako*, *jednakowo*, *dwojako*, *trojako*, *czworako*, *pięciorako* и т. д. *pojedynczo*, *jedynie*, *podwójnie*, *potrójnie*, *oszczornie*, — *dwukrotnie*, *trzykrotnie*, *stokrotnie*, *wielokrotnie*, *kilkakrotnie*; — *po pierwsze*, *powtórę*, *po drugie*, *po trzecie* и т. д.

§ 93. Есть еще нарѣчія, производныя отъ мѣстоименій, напр.: *wszelako*, *taksamo* (отъ *takisam*), *naco*, *zaco*, *poco*, *czemu*, *nadto*; — *zawsze*, *owszem*, *zasię*, *zaś*, *potem*, *przecie* (= *przed-się*) и т. д.

VIII. Союзъ (*Spójnik*).

§ 94. Въ польскомъ языкѣ немного такихъ союзовъ, которые были бы собственно союзами (*spójniki właściwe*). Большинство же изъ нихъ бываетъ вмѣстѣ съ тѣмъ и нарѣчіями (напр. *skoro*), а, иногда, и мѣстоименіями (напр. *to*).

Собственно союзы слѣдующіе: *i*, *a*, *ani*, *ni*, *ale*, *lecz*, *albo*, *bo*, *bowiem*, *gdy*, *gdyż*, *więc*, *niż*, *ponieważ*, *jeżeli*, *jeśli*, *wzdy*, *choć*, *acz*, *aczkolwiek*; *i—i*, *ni—ni*, *ani—ani*, *albo—albo* и т. д.

Нѣкоторые изъ союзовъ, какъ мы видимъ, употребляются одиночно, другіе же повторенными два раза, напр.: *Człowiek to i do tańca i do rózania*; — *ani do Boga ani do ludzi* и т. д.

§ 95. Слѣдующіе союзы бываютъ вмѣстѣ съ тѣмъ и нарѣчіями: *niech*, *niechaj*, *kiedy*, *skoro*, *jak* *tylko* *jużto*; —

jużto; *jak* *tak*; *czy*, *czyli*; *czy—czy*; *że*, *ażeby*, *lubo*, *aż*, *dopieroż*, *także*, *tudzież*; *częścią—częścią*; *bądź—bądź* и т. д.

Нѣкоторыя мѣстоименія употребляются тоже какъ союзы, напр., *to*, *toż*, *owoż*; *im—tem*; *przytem*, *potem*, *przeto*, *dla tego*, *zaczem*, *też*, *to też*, *zaś*, *przecie* (*przedsię*), *z tem* *wszystkiem* и т. д.

IX. Междометіе (*Wykrzyknik*).

§ 96. Междометія выражаютъ собою какое нибудь душевное чувство, какъ радость, печаль, горе, удивленіе, испугъ, насмѣшку, гнѣвъ и т. д.

Въ польскомъ языкѣ слѣдующія междометія: *a*, *ach*, *e*, *i*, *ej*, *o*, *och*, *ha*, *ho*, *hola*, *hej*, *hejże*, *hu*, *hm*, *na*, *na*, *naści*, *no*, *niż*, *niże*, *biada*, *mestety*, *zaiste*, *dalej*, *przebóg*, *ba*, *ba-i-bardzo*, *masz*, *dalibóg*, *dalipan*, *precz*, *fora*, *fe*, *fuj*, *won*, *oto*, *otóż*.

Статьи для упражненія въ чтеніи.

Jabłko — Яблоко.

14. Onego czasu żył przy dworze króla Heroda człowiek
Однажды жилъ при дворѣ короля Ирода человекъ

bogaty, a był jego ulubieńcem i ubierał się w purpurę i
богатый, и былъ его любимцемъ и одѣвался въ порфиру и
jedwabie, i jadał na złocie i srebrze. A przytrafiło się, iż
шелка и ѣлъ на золотѣ и серебрѣ. А случилось, что
przyszedł do niego z dalekich krajów mąż, przyjaciel jego
пришелъ къ нему изъ далекихъ странъ мужъ, другъ его
z lat dziecinnych. A człowiek bogaty ucieszył się bardzo
съ лѣтъ дѣтскихъ. И человекъ богатый обрадовался очень

albowiem oddawna już dusza jego pragnęła oglądać oblicze
takъ какъ издавна уже душа его желала узрѣть лицо
przyjaciela. I rozkazał sługom swym, aby sprawili ucztę
друга. И приказалъ слугамъ своимъ, чтобы устроили пиръ
i naspraszal przyjaciół i znajomych, by uczcić
и пригласилъ друзей и знакомыхъ, чтобы чествовать
przyjaciela młodości. A gdy przyszli, zasiadł na pierw-
друга юности. И когда пришли, онъ возсѣлъ на пер-
szem miejscu, a przyjaciela z krajów dalekich posadził
вомъ мѣстѣ и друга изъ странъ далекихъ посадилъ
obok siebie do prawicy. I jedli z półmisków a
рядомъ съ собою по правую руку. И ѣли съ блюду, и
pili wino, i weseliły się serca ich. A mąż z dalekich
пили вино, и радовались сердца ихъ. И мужъ съ далекихъ
krajów rzekł do człowieka bogatego, ulubieńca króla Heroda:
странъ сказалъ человѣку богатому, любимцу царя Ирода:
«Zaiste mówię ci, nie widziałem w kraju, z kąd
«Поистинѣ говорю тебѣ, не видѣлъ я въ странѣ, откуда
idę, przepychu i bogactwa, iak u ciebie, a dusza moja
иду, великолѣпія и богатства, какъ у тебя, а душа моя
raduje się szczęściu twemu». I dziwił się cudnym sprzętom
радуется счастию твоему». И дивился онъ чудной утвари
i naczyniom ze złota, i mienił go być najszczęśliwszym
и посудѣ изъ золота, и называлъ его самымъ счастливымъ
z ludzi. Lecz przyjaciel jego, ulubieniec króla, wziął
изъ людей. Но другъ его, любимецъ короля, взялъ
jabłko z naczynia złocistego. A jabłko było wielkie
яблоко изъ сосуда золотистаго. И яблоко было большое

i piękne, a czerwone jako purpura. I wziął jabłko i rzekł:
и красивое, и красное какъ пурпуръ. И взялъ яблоко и сказалъ:
«Patrzaj, oto jabłko to leżało na złocie, a piękne jest
«Смотри, вотъ яблоко это лежало на золотѣ, и красиво (есть)
bardzo z postaci». I podał je przyjacielowi z
очень съ наружнаго вида». И подаль его другу съ
krajów dalekich. Ów rozkroił jabłko, a oto był w
странъ далекихъ. Этотъ разрѣзалъ яблоко, и вотъ былъ въ
środku robak! I spojrział w oblicze przyjaciela, owego
środkу robaк! I spojrzал w oblicze przyjaciela, owego
seredini червяк! И посмотрѣлъ въ лицо друга, этого
bogatego człowieka, lecz ten spuścił wzrok na ziemię i westchnął.
богатаго человѣка, но тотъ опустилъ взоры въ землю и вздохнулъ.

Lipa — Липа.

15. Jedno z największych drzew naszych, dochodzące do
Одно изъ высочайшихъ деревьевъ нашихъ, достигающее
niezmiernej wysokości i grubości, i więcej niż osiemset lat
незмиерной вышины и толщины, и болѣе чѣмъ 800 лѣтъ
żyć mogące, jest lipa. Liść lipy jest miękki, duży
жить могущее, есть липа. Листвъ липы (есть) мягкій, большой
i w kształcie serduszkowym. Kwiat, biało-zielonkawy i
и въ видѣ сердцевидномъ. Цвѣтъ бѣло-зеленоватый и
w kępach rosnący, rozkwita w Lipcu i miłą woń
пучками растущій, расцвѣтаетъ въ іюль и пріятный запахъ
wydaje z siebie. Użytek z lipy bardzo jest wielki
издаеть изъ себя. Употребленіе липы очень (есть) большое
i rozmaity. Drzewo lipowe, białe, miękkie, wielu robot-
и различное. Дерево липовое, бѣлое, мягкое, многимъ работ-

nikom do delikatniejszych robót bywa przydatne; rzeźbiarze никамъ для болѣе нѣжныхъ работъ бываетъ годнымъ; ваятели тѣжъ posagi z niego wyrzuniają. Kora, znana pod также статуи изъ него выдѣлываютъ. Kora, известная подъ imieniem лыка, służy gospodarzom на rowrozy, maty, названіемъ лыка, годится хозяевамъ на канаты, рогожи, wory i t. p. Litewski chłop używa tego лыка мѣшки и т. п. Литовскій крестьянинъ употребляетъ это лыко на так zwane łapcie (trzewiki). Węgle lipowe на такъ называемые лапти (башмаки). Угли липовые najzdadniejsze są do prochu strzelniczego, a zarazem самые годные суть для пороху охотничьяго, и вмѣстѣ съ тѣмъ i do farby czarnej. Liście są dobrą paszą dla и для краски черной. Листья (суть) хорошимъ кормомъ для bydła. Kwiat służy на herbatę i jest pomocny на скота. Цвѣтъ служить какъ чай и (есть) полезенъ при choroby piersiowe; jest także najprzydatniejszym pokarmem болѣзняхъ грудныхъ; (есть) также самымъ годнымъ кормомъ dla pszczoł, z którego najbielszy i najwonniejszy для пчелъ, съ котораго самый бѣлый и самый ароматный miód, так zwany lipiec, zbierają. медъ, такъ называемый липецъ, собираютъ.

РАЗГОВОРЫ.

Встрѣча.

Dzień dobry,
Dobrego dnia,
Dobry wieczór,
Dobrej nocy,

Pani.

Pani.

Jak ci się powodzi?

Jak się masz?

Czy mogę się zapytać o pańskie zdrowie?

Jak się powodzi pańskiemu ojcu (pańskiej małżonce, mężowi pani)?

W jakim stanie jest zdrowie pana?

Czy jesteś zdrów?

Dziękuję, mam się dobrze.

Cieszę się widząc cię znowu.

Czyś był wyjeżdżał?

Gdzie byłeś tego lata?

Dokąd chcesz się udać?

Idziemy w jedną drogę.

Bywaj zdrów!

Здравствуй, -уйте,
Здравствуй, -уйте,
Здравствуй, -уйте,
Покойной ночи,

Сударь.

Сударыня.

Какъ поживаете?

Какъ ваше здоровье?

Позволите освѣдомиться о вашемъ здоровьи?

Какъ поживаетъ вашъ батюшка (ваша супруга, вашъ супругъ)?

Какъ ваше здоровье?

Здоровы ли вы?

Благодарю васъ, я здоровъ.

Я радъ увидѣть васъ снова.

Были ли вы въ отъѣздѣ?

Гдѣ провели вы это лѣто?

Куда вы намѣрены отправиться?

Мы идемъ по одной и той же дорогѣ.

Прощайте!

Do widzenia!
Pokłoń się...
Czy przyjdiesz dziś wieczór do...
Czy idziesz dziś do teatru?
Czy masz już bilety?
Nie, lecz myślę je jeszcze dostać przy kassie.
To będzie trudnem.
Jak się ma twój ojciec?
Ma się bardzo dobrze.
A pańska matka?
Moja matka jest dziś nieco zdrowsza.
Jest słaba.
Jest chora.
Jest niebezpiecznie chora.
Jest umierająca.
Co jój jest?
Ona się zaziębiła.
Ona ma katar.
Ma mocny katar.
Ma febrę.
Odkąd jest chora?
Odkąd jest cierpiąca?
Nie wiedziałem że była chora.
Czy zażywa jakie lekarstwo?
Lekarz odwiedza ją codziennie.
Gdzie twój lekarz mieszka?

До свиданія!
Кланяйтесь...
Будете ли вы сегодня вечером у...?
Идете ли вы сегодня въ театръ?
Есть ли уже у васъ билеты?
Нѣтъ, я надѣюсь получить ихъ еще въ кассѣ.
Это не легко.
Какъ здоровье вашего батюшки?
Онъ себя чувствуетъ очень хорошо.
А ваша мамаша?
Моя мамаша чувствуетъ себя немного лучше.
Ей нездоровится.
Она больна.
Она опасно больна.
Она при смерти.
Что ей?
Она простудилась.
У нея насморкъ.
У нея сильный насморкъ.
У нея лихорадка.
Съ какихъ поръ она больна?
Съ какихъ поръ ей нездоровится?
Я не зналъ, что она была больна.
Принимаетъ ли она какое нибудь лѣкарство?
Врачъ посѣщаетъ ее ежедневно.
Гдѣ живетъ твой врачъ?

Lekarz ma najlepszą nadzieję.
Trzeba się spodziewać, że żadnych złych skutków nie będzie.
On powiada, że trzeba się najgorszego spodziewać.
Powiedz mu, że życzę polepszenia.
Bywaj zdrów.
Musimy się rozstać.
Do widzenia!
Dziękuję ci za twe miłe (zaszczytne) odwiedziny.
Uniżony (a) sługa.
Życzę polepszenia.
Za pozwoleniem.
Proszę uniżenie.
Zrób mi przyjemność...
Czy mógłbym cię prosić...?
Chcę cię prosić o przysługę.
Mam prozbę do ciebie.
Zrób mi tę łaskę.
Czy chcesz mi zrobić przyjemność.
Czy chcesz mi oddać przysługę?
Możesz mi wyrządzić wielką przysługę.
Mógłbyś mi oddać bardzo wielką przysługę.
Врачъ питаеть наилучшія надежды.
Нужно надѣяться, что это не будетъ имѣть дурныхъ послѣдствій.
Онъ говоритъ, что нужно опасаться всего худого.
Скажите ему, что желаю ему скоро поправиться.
Прощайте!
Мы должны разстаться.
До свиданія!
Благодарю васъ за ваше любезное посѣщенье.
Вашъ покорнѣйшій слуга (ваша покорнѣйшая).
Желаю вамъ скоро поправиться!
Съ вашего позволенія.
Прошу покорно.
Сдѣлайте одолженіе.
Позвольте васъ просить...?
Я хочу просить у васъ одолженія.
Я имѣю къ вамъ просьбу.
Окажите мнѣ эту милость.
Угодно ли Вамъ сдѣлать мнѣ удовольствіе?
Угодно ли Вамъ оказать мнѣ услугу?
Вы можете оказать мнѣ большую услугу.
Вы могли бы оказать мнѣ весьма важную услугу.

Jestem ci wielce obowiązany.
 Pozwolisz może...
 Pozwól mi...
 Czy mogę cię tą rzeczą za-
 trudnić?
 Zrób mi tę przyjemność.
 Dziękuję ci najuniżej.
 Największe me dzięki!
 Dziękuję.
 Będę ci wielce obowiązany.
 Powiem ci coś.
 Zapewniam cię że...
 Przyrzekam ci że...
 Ręczę ci za to...
 Mogę cię zapewnić...
 Przysięgam ci, że...
 Możesz myśleć że...

Możesz sobie wystawić że...
 Możesz mojemu słowu zaufać.
 Rachuj zupełnie na mnie.
 Ręczę ci za to.
 Zapewniam cię w tem.
 Ja wiem to z pewnością.
 Wierzaj mi.
 Ja wierzę temu.
 Ja temu nie wierzę.
 Zaprawdę.
 Czy podobna?
 Zaledwie można wierzyć!
 Czy słyszałeś coś bliższego o
 tem?
 Kto ci to powiedział?
 Daję na to słowo honoru!
 Musisz wiedzieć...
 Muszę ci powiedzieć.

Я вамъ очень обязанъ.
 Вы позволите...
 Позвольте мнѣ...
 Могу ли я утрудять васъ
 этимъ дѣломъ?
 Сдѣлайте одолженіе.
 Покорнѣйше благодарю васъ.
 Сердечно благодарю!
 Благодарю.
 Я буду вамъ крайне обязанъ.
 Я вамъ скажу кое что.
 Увѣряю васъ, что...
 Обѣщаю вамъ, что...
 Ручаюсь вамъ за это.
 Могу увѣрить васъ...
 Клянусь вамъ, что...
 Вы можете себѣ представить,
 что...

Представьте себѣ, что...
 Повѣрьте моему слову.
 Расчитывайте на меня.
 Я вамъ ручаюсь въ этомъ.
 Я вамъ отвѣчаю за это.
 Я это навѣрное знаю.
 Повѣрьте мнѣ.
 Я вѣрю этому.
 Я этому не вѣрю.
 Въ самомъ дѣлѣ.
 Неужели?
 Это едва ли вѣроятно!
 Узнали ли вы подробности объ
 этомъ дѣлѣ?
 Кто сказалъ вамъ это?
 Даю вамъ честное слово!
 Вы должны знать, что...
 Я долженъ сказать вамъ, что...

Wyobrażam sobie, że.
 Nie wiem co chcesz mówić.

Czy to pewna, że...
 Czy to prawda, że...
 Tak, to jest prawda.
 To jest pewnem.
 To jest niezaprzeczonym czy-
 nem.
 Czy jesteś tego pewnym?
 Czy uwierzyłbyś że...
 Wierzę ci.
 Możesz mi wierzyć.
 To jest bardzo wątpliwem.
 Mylisz się.
 Ja o tem wątplię.

Я воображаю, что...
 Я не знаю, что вы хотите
 говорить.
 Вѣрно ли, что...?
 Правда ли, что...?
 Да, это правда.
 Это вѣрно.
 Это положительный фактъ.
 Увѣрены ли вы въ этомъ?
 Повѣрите ли, что...?
 Я вамъ вѣрю.
 Вѣрьте мнѣ.
 Это весьма сомнительно.
 Вы ошибаетесь.
 Я сомнѣваюсь въ этомъ.

Кушанья и напитки.

Daj mi... (съ IV падежомъ).
 Filizanka kawy.
 śniadanie.
 Obiad.
 Trzy dania.
 Wieczerza.
 Potrawy mięsne.
 Ryba.
 Potrawy postne.
 Spis potraw.
 Chleb, chleba.
 Chleb czarny.
 Chleb biały, bułka.
 Wołowina.

Дайте мнѣ...
 Чашка кофе.
 Завтракъ.
 Обѣдъ.
 Три блюда.
 Ужинъ.
 Мясное.
 Рыба.
 Постное.
 Меню.
 Хлѣбъ.
 Черный хлѣбъ.
 Бѣлый хлѣбъ.
 Говядина.

Musztarda.
 Wołowa pieczeń.
 Cielęcina
 Cielęca pieczeń
 Kotlet cielęcy
 Wątróbka cielęca
 Cielęce nogi
 Baranina.
 Barania pieczeń
 Befszyk.
 Ozór
 Swinina
 Wieprzowa pieczeń
 z
 kompotem,
 sałata,
 kartoflami,
 smażonemi kartoflami.
 Surowa (gotowana) szynka.
 Cynadry baranie.
 Słonina.
 Zwierzyna.
 Pieczeń jelenia.
 Kuropatwa.
 Bekas.
 Zając.
 Dzik.
 Dzika gęś.
 Dzika kaczka.
 Gęś pieczona.
 Kura pieczona
 Kaczka pieczona.
 Indyk pieczony.
 Szczupak.
 Karp.
 Sledź.

Горчица.
 Жареная говядина.
 Телятина
 Жареная телятина
 Телячья котлета
 Телячья печенка
 Телячьи ножки
 Баранина
 Жареная баранина
 Бифштексъ.
 Языкъ
 Свиинина
 Жареная свиинина
 съ
 компотомъ,
 салатомъ,
 картофелемъ,
 поджареннымъ картофелемъ.
 Сырая (вареная) ветчина.
 Бараньи почки.
 Сало.
 Дичь.
 Жареная оленина.
 Куралатка.
 Бекасъ.
 Заяцъ.
 Кабанъ.
 Дикій гусь.
 Дикая утка.
 Жареный гусь.
 Жареная курица.
 Жареная утка.
 Жареная индѣйка.
 Щука.
 Карпъ.
 Селедка.

Łosoś (świeży, wędzony).
 Sardynki.
 Raki.
 Rak morski.
 Ostrzygi.
 Kawiar.
 Jarzyny.
 Pudying.
 Jajka (miękkie, twarde).
 Jajecznicza.
 Zupa.
 Zupa szczawiowa.
 Kapusta brukselska.
 Szpinak.
 Makarony z serem.
 Majonez ze zwierzyny.
 Kalafior.
 Szparagi.
 Kompot z jabłek.
 Ogórki (kwaśne).
 Ciastko.
 Cukier.
 Sól.
 Pieprz.
 Cynamon.
 Ocet.
 Oliwa.
 Masło.
 Sér (szwajcarski, hollenderski).
 Owoce.
 Jabłko.
 Gruszka.
 Brzoskwinia.
 Wiśnia.
 Śliwka.
 Winogrona, winogron.

Лососина (свѣжая, копченая).
 Сардинки.
 Раки.
 Омаръ.
 Устрицы.
 Икра.
 Зелень, овощи.
 Пудингъ.
 Яйца (въ смятку, крутыя).
 Яичница.
 Супъ.
 Зеленыя щи.
 Брюсельская капуста.
 Шпинать.
 Макароны съ сыромъ.
 Маіонезъ изъ дичи.
 Цвѣтная капуста.
 Спаржа.
 Яблочный компотъ.
 Огурцы соленые.
 Пирожное.
 Сахаръ.
 Соль.
 Перецъ.
 Корица.
 Уксусъ.
 Праванское масло.
 Масло. [скій).
 Сыръ (швейцарскій, голланд-
 Фрукты.
 Яблоко.
 Груша.
 Персикъ.
 Вишня.
 Слива.
 Виноградъ.

Migdał.	Миндаль.
Malina.	Малина.
Morwa.	Тутовая ягода.
Pomarańcza.	Апельсинъ.
Poziomka.	Земляника.
Morela.	Абрикосъ.
Figa.	Винная ягода.
Orzechy (ów) laskowe (wych).	Орѣхи.
Pórzeczka.	Смородина.
Agrest, agrestu.	Крижовникъ.
Kasztan.	Каштанъ.
Cytryna.	Лимонъ.
Nieśpliki (ków).	Кизиль.
Lody.	Мороженное.
Szklanka wody.	Стаканъ воды.
Piwo (bawarskie).	Пиво (баварское).
Wino.	Вино.
Wino reńskie.	Рейнвейнъ.
Wino mozel.	Мозельвейнъ.
Wino francuzkie.	Французское вино.
Wino burgundzkie.	Бургундское вино.
Wino czerwone.	Красное вино.
Wino białe.	Бѣлое вино.
Wino Portwein.	Портвейнъ.
Wino szampańskie.	Шампанское.
Wódka.	Водка.
Rum.	Ромъ.
Lemoniada.	Лимонадъ.
Woda z cukrem.	Вода съ сахаромъ.
Mleko.	Молоко.
Śmietanka.	Сливки.
Czekolada.	Шоколадъ.
Herbata.	Чай.
Poncz.	Пуншъ.
Kawa (czarna).	Кофе (безъ сливокъ).
Czy jesteŝ głodny?	Голодны ли вы?

Zaczynam mieć apetyt.	У меня является аппетитъ.
Mam dobry apetyt.	У меня хорошей аппетитъ.
Jestem głodny.	Я голоденъ.
Jestem bardzo głodny.	Я очень голоденъ.
Chciałbym coś zjeść.	Я охотно поѣлъ бы.
Co będziesz jadł?	Что будете вы кушать?
Co życzysz jeść?	Что угодно вамъ кушать?
Ty nie jesz?	Вы не кушаете?
Zdaje mi się że jem bardzo wiele.	Мнѣ кажется, я кушаю очень много.
Jadłem bardzo wiele.	Я очень много ѣлъ.
Już nic jeść nie będę.	Я ничего больше не буду кушать.
Czy masz pragnienie?	Имѣете ли жажду?
Czy ci się pić nie chce?	Нѣтъ ли у васъ жажды?
Mam pragnienie.	У меня жажда.
Mam wielkie pragnienie.	У меня сильная жажда.
Jestem bardzo spragniony.	Мнѣ очень хочется пить.
Umieram z pragnienia.	Я умираю отъ жажды.
Napijemy się nieco.	Выпьемте чтонибудь.
Daj mi coś do picia.	Дайте мнѣ выпить чтонибудь.
Co chcesz pić?	Что вамъ угодно пить?
Czy chcesz wypić szklankę wina?	Хотите ли выпить стаканъ вина?
Wypij kieliszek wina.	Выпейте рюмку вина.
Wypij szklankę piwa.	Выпейте стаканъ пива.
Zdrowie twoje!	За ваше здоровье!
Pozwól ażebym wypił za zdrowie twoje.	Позвольте мнѣ выпить за ваше здоровье.

Новости.

Co nowego?	Что новаго?
Niema nic nowego?	Ничего новаго?
Czy wiesz co nowego?	Знаете ли что-нибудь новаго?
Czy się dowiedziałeś co nowego?	Узнали ли вы что нибудь новаго?
Co o tem mówią?	Что говорятъ объ этомъ?
Czy słyszałeś co o tem mówią?	Слушали ли вы, что говорятъ объ этомъ?
Czy o niczem nie słyszałeś?	Вы ни о чемъ не слышали?
Co mówią w mieście?	Что говорятъ въ городѣ?
Nie wiem nic nowego.	Я не знаю ничего новаго.
Niema nic nowego.	Ничего новаго.
Nadeszły dobre nowiny.	Получены хорошія извѣстія.
Nic o tem nie słyszałem.	Я ничего объ этомъ не слышалъ.
Czy czytałeś dzienniki?	Читали ли вы газеты?
Czy to czytałeś w dzienniku?	Вы читали это въ газетахъ?
Co mówią gazety?	Что пишутъ въ газетахъ?
Żadnej dziś gazety nie czytałem.	Я сегодня не читалъ никакой газеты.
O tem jest tylko wzmianka w liście prywatnym.	Объ этомъ упоминается только въ частномъ письмѣ.
Wątpią bardzo o prawdziwości tej wiadomości.	Сомнѣваются очень въ вѣрности этого извѣстія.
Wiadomość ta wymaga potwierdzenia.	Эта новость требуетъ подтвержденія.
Zkąd to wiesz?	Откуда вы это знаете?
Mam to z dobrego źródła.	Я это знаю изъ вѣрнаго источника.

Dokąd idziesz?	Куда вы идете?
Idę do domu.	Я иду домой.
Zkąd idziesz?	Откуда вы приходите?
Idę od mojego brata.	Я (иду) отъ брата.
Idę z kościoła.	Я (иду) изъ церкви.
Idę ze szkoły.	Я (иду) со школы.
Gdzie jest...?	Гдѣ...?
Biuro policyjne.	Полицейское управление.
Ratusz.	Ратуша.
Kościół katedralny.	Соборъ.
Kościół.	Церковь.
Kaplica.	Часовня.
Poczta.	Почта.
Bursa, giełda.	Биржа.
Teatr.	Театръ.
Wieża.	Вашня.
Koszary.	Казармы.
Uniwersytet.	Университетъ.
Pałac.	Дворецъ.
Plac.	Площадь.
Urząd celny.	Таможня.
Plac targowy.	Рынокъ.
Bank.	Банкъ.
Brama.	Ворота.
Ulica.	Улица.
Uliczka.	Переулокъ.
Przejazd.	Проходъ.
Przedmieście.	Предмѣстье.
Bruk.	Мостовая.
Cmentarz.	Кладбище.
Więzienie.	Тюрьма.
Dworzec.	Вокзалъ.
Hotel.	Гостиница.
Lombard.	Ломбардъ.
Restauracya.	Ресторанъ.
Sklep.	Лавка.

Apteka.
Księgarnia.
Wypożyczalnia książek.
Skład.
Most.
Czy chcesz iść ze mną?
Dokąd chcesz iść?
Dokąd dążysz?
Pójdziemy na przechadzkę.
Z wielką chęcią.
Z przyjemnością.
Byłem właśnie u ciebie ale
cię w domu nie zastał.
Dokąd pójdziemy?
Zrobimy małą przechadzkę.
Pójdę, gdzie chcesz.
Czy pan B** jast w domu?
Tylko co wyszedł.
Wyjechał.
Niema go w domu.
Czy możesz nam powiedzieć
dokąd poszedł?
Zdaje mi się że chciał odwiedzić
swą siostrę.
Czy wiesz kiedy powróci?

Nie; nie o tem nie powiedział.
Pokłoń mu się skoro powróci.

Oto jest mój bilet wizytowy.

Аптека.
Книжный магазинъ.
Библиотека для чтенія.
Складъ.
Мостъ.
Хотите ли идти со мною?
Куда хотите идти?
Куда вы идете?
Мы пойдемъ гулять.
Весьма охотно.
Съ удовольствіемъ.
Я только-что былъ у васъ,
но не засталъ васъ дома.
Куда мы пойдемъ?
Пойдемъ немного погулять.
Я пойду, куда вамъ угодно.
Дома ли господинъ B**?
Онъ только-что вышелъ.
Онъ выѣхалъ.
Его нѣтъ дома.
Можете ли намъ сказать,
куда онъ пошелъ?
Кажется онъ хотѣлъ навѣ-
стить свою сестру.
Не знаете ли когда онъ воз-
вратится?
Не знаю; онъ ничего не ска-
заль.
Поклонитесь ему, когда онъ
возвратится.
Вотъ моя визитная карточка.

Время.

Wiosna.
Lato.
Jesień.
Zima.
Styczeń.
Luty.
Marzec.
Kwiecień.
Maj.
Czerwiec.
Lipiec.
Sierpień.
Wrzesień.
Październik.
Listopad.
Grudzień.
Niedziela.
Poniedziałek.
Wtorek.
Środa.
Czwartek.
Piątek.
Sobota.
Nowy rok.
Trzy króle.
Zapusty.
Popelec.

Wielki czwartek.
Wielki piątek.
Wielka noc.

Весна.
Лѣто.
Осень.
Зима.
Январь.
Февраль.
Мартъ.
Апрѣль.
Май.
Іюнь.
Іюль.
Августъ.
Сентябрь.
Октябрь.
Ноябрь.
Декабрь.
Воскресенье.
Понедѣльникъ.
Вторникъ.
Среда.
Четвергъ.
Пятница.
Суббота.
Новый Годъ.
Крещеніе.
Масленица.
Среда на первой недѣлѣ ве-
ликаго поста.
Великій четвергъ.
Страстная пятница.
Пасха.

Wniebowstąpienie.
Zielone święta.
Wszystkich Świętych.
Boże Narodzenie.
Wilia Bożego Narodzenia.
Pierwsze święto Bożego Narodzenia.

Miesiąc (cztery tygodnie).

Dwa tygodnie.

Tydzień.

Godzina.

Minuta.

Dziś.

Wczoraj.

Onegdaj, przedwczoraj.

Jutro.

Pojutrze.

Która godzina?

Jest pierwsza godzina.

Jeszcze niema pierwszej.

Zaraz pierwsza uderzy.

Za pięć minut będzie pierwsza.

Już jest pierwsza.

Pierwsza już wybiła.

Jest kwadrans na drugą.

Jest w pół do drugiej.

Jest trzy kwadrans na drugą.

Jest druga godzina bez dziesięciu minut.

Jeszcze niema drugiej godziny.

Jeszcze dwunasta nie wybiła.

Jest dopiero południe.

Jest dwunasta godzina.

Jest północ.

Вознесение Господне.

Троица.

Праздник всех Святых.

Рождество Христово.

Сочельникъ.

Первый день Рождества.

Мѣсяць (четыре недѣли).

Двѣ недѣли

Недѣля.

Чась.

Минута.

Сегодня.

Вчера.

Третьяго дня.

Завтра.

Послѣ завтра.

Который чась?

Чась.

Нѣтъ еще часа.

Скоро пробѣтъ чась.

Черезъ пять минутъ будетъ чась.

Уже чась.

Уже пробило чась.

Четверть второго.

Половина второго.

Три четверти второго.

Два часа безъ десяти минутъ.

Нѣтъ еще двухъ (часовъ).

Еще не пробило двѣнадцати.

Теперь только полдень.

Двѣнадцать часовъ.

Полдень.

Полночь.

Jest prawie trzecia godzina.
(Okolo trzeciej godziny.)

Jest właśnie trzecia.

Trzecia wybije.

Usłyszysz zaraz jak trzecia
wybije.

Twój zegarek się spieszy.

Twój zegarek się spóźnia.

Twój zegarek spieszy o dzie-
sięć minut.

Ureguluj twój zegarek podług
mojego.

Mój zegarek idzie za prędko.

Mój zegarek się spóźnia.

Mój zegarek stanął.

Jeszcze nie późno.

Jeszcze jest wcześniej.

Jest bardzo późno.

Jest później aniżeli sądził.

Nie myślałem aby tak późno
było.

O dziesiątej przed południem.

O dziesiątej wieczorem.

O czwartej zrana.

O północy.

W zmroku.

Теперь около трехъ (часовъ).

Ровно три (часа).

Скоро пробѣтъ три (часа).

Вы сейчасъ услышите, какъ
пробѣтъ три.

Ваши часы спѣшать.

Ваши часы опаздываютъ.

Ваши часы спѣшать на де-
сять минутъ.

Поставьте ваши часы по моему.

Мои часы спѣшать.

Мои часы отстаютъ.

Мои часы стали.

Не поздно.

Еще рано.

Уже очень поздно.

Уже позднѣе чѣмъ я пола-
галъ.

Я не полагалъ, что уже такъ
поздно.

Въ десять часовъ утра.

Въ десять часовъ вечера.

Въ четыре часа утра.

Въ полночь.

При сумеркахъ.

Погода.

Jaka jest pogoda?

Pogoda jest zła.

Niebo jest zachmurzone.

Wypogadza się.

Mamy piękną pogodę.

Какова погода?

Теперь дурная погода.

Небо пасмурно.

Небо проясняется.

Прекрасная погода.

*

Mamy przesliczną pogodę.
Będziemy mieli piękny dzień.
Mgła się wznosi.
Mgła opada.
Niebo się zachmurza.
Słońce zaczyna zachodzić.
Słońce wschodzi.
Słońce zachodzi.
Marznie.
Jest odwilż.
Jest bardzo gorąco.
Jest bardzo zimno.
Jest nadzwyczajnie zimno.
Deszcz pada.
Deszcz zaczyna padać.
Deszcz wielki pada.
Deszcz leje ulewny.
Będziemy mieli deszcz.
Deszcz zaledwie kropi.
Grad pada.
Śnieg pada.
Śnieg upadł.
Marznie.
Mróz jest trzaskający.
Jest gołoledź.
Deszcz mrzy.
Będziemy mieli odwilż.
Wiatr jest mocny.
Będziemy mieli piękną stałą pogodę.
Barometr się podnosi.
Barometr spada.
Błyska.
Zaczyna błyskać.
Grzmi.
Słyszę grzmot.

Отличная погода.
Будет прекрасный день.
Туманъ поднимается.
Туманъ ложится.
Небо становится пасмурнымъ.
Солнце закатывается.
Солнце восходитъ.
Солнце заходитъ.
Морозить.
Таеть.
Очень тепло.
Очень холодно.
Чрезвычайно холодно.
Дождь идетъ.
Дождь начинаетъ.
Идетъ сильный дождь.
Дождь леть ливнемъ.
Будетъ дождь.
Дождь накрапываетъ.
Градъ идетъ.
Снѣгъ идетъ.
Выпалъ снѣгъ.
Морозить.
Морозъ трещить.
На дворѣ гололедица.
Моросить.
Будетъ оттепель.
Вѣтеръ сильно дуетъ.
Будетъ постоянная погода.
Барометръ поднимается.
Барометръ падаеть.
Сверкаетъ.
Молнія блеститъ.
Гремитъ.
Я слышу громъ.

Piorun uderzył.
Jest dzień.
Jest noc.
Jest piękna noc.
Księżyc świeci.
Mamy księżyc w pełni.
Księżyc jest na nowiu.
Pierwsza, ostatnia kwadra.
Księżyc wschodzi, zachodzi.

Молнія ударила.
Уже день.
Ночь наступила.
Прекрасная ночь.
Мѣсяць (луна) свѣтитъ.
Теперь полнолуние.
Теперь новолуние.
Первая, послѣдняя четверть.
Луна восходитъ, заходитъ.

Посѣщеніе.

Ktoś dzwoni.
Pójdź zobacz, kto tam jest.
Otwórz drzwi.
Czy pan B** jest w domu?
Pan A** życzy złożyć swe uszanowanie.

Powiedz, zem wyszedł.
Kiedy pan D** wróci do domu.

Jak się masz?
Cieszę się, że cię znów widzę.
Gdzie tak długo przebywałeś?
Siadaj, proszę.
Czy mogę ci ofiarować cygaro?

Dziękuję, ja nie palę.
Dziękuję ci za miłe odwiedzi-
ziny.

Kto-to zwońitъ.
Посмотрите, кто тамъ.
Отворите дверь.
Дома ли господи́нь B**?
Господи́нь A** жаелаетъ за-
свидѣтельствовать свое поч-
теніе.

Скажите, что я выпелъ.
Когда возвратится господи́нь
D** домой?

Какъ поживаете?
Я радъ увидѣть васъ снова.
Гдѣ вы были такъ долго?
Не угодно ли вамъ присѣсть.
Могу ли предложить вамъ
сигару?

Благодарю, я не курю.
Искренно благодарю васъ за
ваше посѣщеніе.

Завтракъ.

Czy już jadłeś śniadanie?	Вы уже завтракали?
Nie, jeszcze nie.	Нѣтъ еще.
W takim razie przychodzisz w sam czas.	Въ такомъ случаѣ вы пришли очень кстати.
Będiesz z nami jadł śniadanie.	Вы позавтракаете съ нами?
Śniadanie jest gotowe.	Завтракъ готовъ.
Czy pijesz herbatę, czy kawę?	Угодно ли вамъ чаю или кофе?
Proszę o kawę.	Позвольте мнѣ кофе.
Czy chcesz bułkę, czy czarny chleb?	Прикажете ли бѣлаго или черного хлѣба?
Czem moge ci służyć?	Что прикажете предложить вамъ?
Ja piję kawę bez cukru i bez śmietanki.	Я пью кофе безъ сахару и безъ сливокъ.
Czy chcesz romu do herbaty?	Не угодно ли вамъ рому къ чаю?
Czy mogę prosić o trochę cukru?	Позвольте мнѣ сахару?
Kawa jest mi za mocna (za słaba).	Кофе для меня слишкомъ крѣпокъ (слабъ).
Herbata ma jakiś obcy smak.	Чай имѣеть какой-то посторонній вкусъ.
Proszę o śmietankę.	Позвольте мнѣ сливокъ.
Czy kawa jest dość mocna?	Довольно ли крѣпокъ кофе?
Czy chcesz jeszcze jedną filiżankę?	Не прикажете ли еще одну чашку?
Dziękuję, piłem, już dwie filiżanki.	Благодарю васъ, я уже выпилъ двѣ чашки.

Обѣдъ.

O której godzinie jesz zwykle obiad?	Въ которомъ часу вы обыкновенно обѣдаете?
O godzinie trzeciej.	Въ три часа.
Nie lubię późno jadać.	Я не люблю поздно обѣдать.
Czy dziś jemy sami, czy też mamy gości?	Обѣдаемъ ли мы сегодня одни или будутъ у насъ и гости?
Oczekuję kilku przyjaciół.	Я ожидаю нѣсколькихъ знакомыхъ.
Daj mi półbutelki czerwonego (białego) wina.	Дайте мнѣ полбутылку красного (бѣлаго) вина.
Na jaką cenę?	Въ какую цѣну?
Czy pijesz czerwone czy białe wino?	Пьете ли вы красное или бѣлое вино?
Wolę lepijć czerwone (białe).	Я охотнѣе пью красное (бѣлое).
Wino czuć korkiem.	Вино по вкусу отдаеть пробкою.
Wez to wino na powrót i daj mi inną butelkę.	Возьмите это вино назадъ и дайте мнѣ другую бутылку.
Czy chcesz mieć kawę po obiedzie?	Не угодно ли вамъ кофе послѣ обѣда?
Ne mam do zapłacenia?	Сколько я долженъ заплатить?
Podaj mi rachunek.	Подайте мнѣ счетъ.
Podaj mi kartę.	Дайте мнѣ карту.
Najprzód proszę o zupę.	Сперва пожалуйста мнѣ супъ.
Potem daj mi sztukę mięsa.	А затѣмъ дайте мнѣ говядину.
Kurczęła.	Цыплята.
Ostrzygi.	Устрицы.
Sardynki.	Сардинки.
Kawiar.	Икры.

Tuzin ostrzyg,
Pieczeń z sałatą.
Mamy zimną cielecą pieczeń,
szynkę i sér.
Tu jest szynka i zimna wołowina.
Prosiłbym o trochę musztardy.

Wino czerwone jest zimne,
zagrzej je nieco.
Ja płacę za wszystko.
Daj mi szklanę piwa.
Daj mi jeszcze szklanę piwa.
Pe szklanek wypilem?
Czy sie też nie mylisz?
Daj mi jeszcze bułkę.
Kelner, na stole niema chleba.
Czy się zachleb oddzielnie płaci?

Daj mi masła i séra.
Kelner, wskaż mi miejsce.
Tu jest cug, zamknij okna.

Postaw świece na stole.
Czy można tu palić?
Daj mi ognia.
Moje cygaro zagasło.
Zawołaj mi dorozkę.

Podaj mi kapelusz i paletot.
Padaj mi gazetę.

Дюжина устриць,
Жаркое съ салатомъ.
У насъ холодная жаренная
телятина, ветчина и сыръ.
Вотъ ветчина и холодная говядина.

Позвольте попросить немного
горчицы.
Красное вино вѣдь холодно,
нагрѣйте его немного.
Я плачу за все.
Дайте мнѣ стаканъ пива.
Дайте мнѣ еще стаканъ пива.
Сколько стакановъ я выпилъ?
Не ошибаетесь ли?
Дайте мнѣ еще одну булочку.
Человѣкъ, на столѣ нѣтъ хлѣба.
Слѣдуетъ ли заплатить за
хлѣбъ особо?

Дайте мнѣ масла и сыру.
Человѣкъ, укажите мнѣ мѣсто.
Здѣсь сквозить, закройте
окна.

Поставьте на столъ свѣчи.
Можно здѣсь курить?
Дайте мнѣ огня.
Моя сигара погасла.
Позовите для меня изво-
щика.

Дайте мнѣ шляпу и пальто.
Дайте мнѣ газету.

Ч а й.

Przynies herbatę.
Herbata jeszcze nie dość na-
ciągnęła.
Herbata jest za słaba.
Herbata jest za mocna.
Herbata jest gotowa.
Czy moge cię jeszcze prosić o
trochę cukru?
Herbata nie jest dość słodka.
Czy mogę ci jeszcze jedną fi-
lizankę służyć.
Dziękuję, już dwie wypilem.

Дайте чаю.
Чай еще не настоялся какъ
слѣдуетъ.
Чай слишкомъ слабъ.
Чай слишкомъ крепокъ.
Чай готовъ.
Могу попросить у васъ еще
немного сахара.
Чай не довольно сладокъ.
Не прикажите ли еще одну
чашку?
Благодарю я уже двѣ выпилъ.

На вокзалѣ.

Gdzie jest kassa?
Gdzie biorą bilety?
Tam u okna.
Proszę o bilet pierwszej, dru-
gięj, trzeciej klasy do...

Proszę o bilet powrotny.

Oto są moje rzeczy.
Weź kwit na rzeczy.

Ne mam zapłacić za przewyżkę
wagi?

Гдѣ касса?
Гдѣ покупаютъ билеты?
Тамъ у окошка.
Позвольте мнѣ билетъ пер-
ваго (второго, третьяго)
классовъ...
Позвольте мнѣ билетъ туда
и обратно.
Вотъ мой багажъ.
Возьмите багажную квитан-
цію.
Сколько я долженъ заплатить
за лишній багажъ?

Gdzie są sale do czekania?
Gdzie jest bióro telegraficzne?
Kiedy odchodzi pociąg kuryerski
(szybki, osobowy, towarowy)
do...

Czy pociąg stąd odchodzi?
Czy mam jeszcze czas do na-
picia się kawy?
Teraz jest czas do wsiadania.

Konduktorze! Druga klasa do...
dla niepalących tytoniu.

Wskaż mi dobre miejsce,
Ten wagon już jest za pełny.

Tu jest tylko jedno miejsce,
a ja potrzebuję mieć trzy.
Gdzie jest wagon dla dam?
Ja życzę mieć wagon dla nie-
palących.

Moje panie, czy pozwolicie
abym zapalił cygaro?

Ja nie mogę znaleźć mojego
biletu.

Ja mój bilet zgubiłem.
W takim razie, musisz na
najbliższej stacji kupić inny.

Spóźniliśmy się o pięć minut.
Jak długo się tu zatrzymamy?

Czy niema czasu wysiąść?
Jedziemy natychmiast dalej.
Kelner! Szklankę piwa!

Гдѣ залы?
Гдѣ телеграфъ?
Когда отходитъ курьерскій
поѣздъ (скорый-, пассажир-
скій-, товарный-) въ...

Откуда отходитъ поѣздъ?
Осталось ли еще столько вре-
мени, чтобъ выпить кофе?
Теперь пора садиться въ ва-
гонъ.

Кондукторъ! Второй класъ
въ... для некурящихъ.

Доставьте мнѣ хорошее мѣсто.
Этотъ вагонъ уже слишкомъ
полонъ.

Здѣсь только одно мѣсто, а
мнѣ ихъ нужно три.

Гдѣ вагонъ для дамъ?
Я желаю вагонъ для неку-
рящихъ.

Позвольте ли мнѣ, милости-
вые государыни, закурить
сигару?

Я не нахожу моего билета.

Я потерялъ мой билетъ.
Въ такомъ случаѣ вы должны
взять другой на ближай-
шей станци.

Мы опоздали на пять минутъ.
Сколько минутъ останемся
здѣсь?

Есть ли время выйти?
Мы сейчасъ ѣдемъ дальше.
Человѣкъ! Стаканъ пива!

Oto jest mój bilet na rzeczy. Вотъ моя багажная квитан-
ция.
Dobrze. Weź sobie pan tym- Хорошо. Возьмите между тѣмъ
czasem dorożkę. извозчика,
Przynieś mi moje rzeczy do Принесите мнѣ мой багажъ
dorożki. къ извозчику.

Въ гостиницѣ.

Czy możesz mi polecić dobry Не можете ли рекомендовать
hotel? мнѣ хорошую гостиницу?

Pojdź do najlepszego; hotele Возьмите ужъ самую лучшую;
drugiego rzędu są zwykle второстепенныя обыкновенно
równie drogie, a znacznie столь же дороги, а значне
gorsze. хуже.

Daj mi pokój z jedném kóz- Дайте мнѣ комнату на ули-
kiem, od ulicy. цу съ одной кроватью.

Proszę o dwa pokoje, jeden z Я желаю двѣ комнаты, одну
dwoma kózkami, drugi bez съ двумя кроватями, а
kózek. другую безъ кровати.

Życzę mieć tani pokój, gdzie Я желаю дешевую комнату,
mógłbym spać spokojnie. гдѣ я могъ бы спать по-
койно.

Życzę mieć... Я желаю...
Pokoj meblowany. Меблированную комнату.
Pokoj z jednem kózkami (dwo- Комната съ одной кроватью
ma kózkami). (двумя).

Kobierzec. Коверъ.

Stół. Столъ.

Komoda, e. Комодъ.

Szafa do sukni. Шкапъ (для платьевъ).

Krzeseło. Стулъ.

Sofa. Диванъ.

Zwierciadło.	Зеркало.
Łóżko.	Постель.
Materac.	Матраць, тюфякъ.
Kołdra.	Одѣяло.
Poduszka.	Подушка.
Pierzyna.	Перина.
Lampa.	Лампа.
Mydło.	Мыло.
Lichtarz.	Подсвѣчникъ.
Świeca.	Свѣча.
Zapałki.	Спички.
Łyżka.	Ложка.
Łyzeczka do herbaty.	Чайная ложка.
Nóż.	Ножъ.
Widelec.	Вилка.
Serweta.	Салфетка.
Obrós.	Скатерть.
Korek.	Пробка.
Korkociąg.	Пробочникъ (штопоръ).
Szklanka.	Стаканъ.
Butelka, flaszka.	Бутылка.
Papier listowy.	Почтовая бумага.
Papier.	Писчая бумага.
Bibuła.	Пропускная бумага.
Libra papieru.	Одна дестъ бумаги.
Arkusz	Листъ.
Pioro gęsie.	Гусиное перо.
Pióro stalowe (twarde, miękkie).	Стальное перо (твердое, мягкое).
Scyzoryk.	Перочинный ножикъ.
Artament.	Чернила.
Ołówek.	Карандашъ.
Lak.	Сургучъ.
Pieczałka.	Печать.
Linia.	Линейка.
List.	Письмо.

Bilet.	Вилетъ.
Koperta.	Конвертъ.
Karta pocztowa.	Открытое письмо.
Zapieczetować.	Запечатать.
Temperować pióra.	Починить перо.
Data.	Число.
Adres.	Адресъ.
Marka pocztowa.	Почтовая марка.
Czy twoje łóżko jest dobre?	Хороши ли ваши постели?
Daj mi zamiast pierzyny kołdrę.	Дайте мнѣ вмѣсто перины одѣяло.
Prześcieradła są wilgotne.	Простыни влажны.
Daj mi jeszcze jedną poduszkę.	Дайте мнѣ еще одну подушку.
Daj mi czysty ręcznik.	Дайте мнѣ чистое полотенце.
O której godzinie tu jedzą?	Когда здѣсь обѣдаютъ?
Daj mi półbutelki czerwonego wina.	Дайте мнѣ полбутылку красного вина.
Proszę jeszcze raz o rybę.	Пожалуйте мнѣ еще кусокъ рыбы.
Proszę o kawę i o dobre cygaro.	Дайте мнѣ кофе и хорошую сигару.
Daj mi klucz od mojego pokoju.	Дайте мнѣ ключъ отъ моей комнаты.
Przynieś wody do umywania.	Принесите воды умыться.
Czy mogę mieć zinnę potrawę?	Могу ли получить инныя блюда?
Przynieś kawę i jajka na miękko.	Принесите мнѣ кофе и яйца въ смятку.
Otwórz okna, skoro ja wyjdę.	Отворите окна, когда я уйду.
Zamknij okna, bo zbyt ciągnie.	Закройте окно, здѣсь сквозитъ.
Jadę jutro pierwszym pociągiem do N...	Я поѣду завтра съ первымъ поѣздомъ въ N...
Proszę mnie obudzić o czwartej godzinie, a kawę dać mi o wpół do piątej.	Прошу васъ разбудить меня въ четыре часа, а въ половинѣ пятого подать кофе.

- Proszę dać mi mój rachunek.
 Przyszlij mi faktora który mówi po niemiecku.
 Ile dni potrzebujemy do obejrzenia miasta?
 Czy mamy wziąć powóz?
 Czy możesz tę odzież wyprasować?
 Proszę o igłę i o czarny jedwab.
 Daj mi kilka szpilek.
 Przyszlij mi prачkę.
 Ile czasu potrzebujesz na wypranie bielizny?
 Czy mogę mieć bieliznę wypraną za trzy dni?
 Czy mogę się na to spuścić?
 Co dziś wieczór grają w teatrze?
 Każ mi przynieść dwa bilety.
 Czy w twym hotelu są kąpiele?
 Są, ale je trzeba wprzód zamówić.
 Czy możesz mi polecić dobry hotel w pobliskim mieście?
 Dam panu moją kartę, a będziesz wymienił uszługom.
- Прошу васъ подать мнѣ счетъ.
 Пришлите мнѣ разсылнаго, говорящаго по-нѣмецки.
 Сколько дней требуется, чтобъ осмотрѣть городъ.
 Нужно ли взять карету?
 Можете ли разгладить это платье?
 Позвольте мнѣ иголку и чернѣй шелкъ.
 Дайте мнѣ нѣсколько булавокъ.
 Пришлите ко мнѣ прачку.
 Сколько времени вамъ нужно, чтобы выстирать бѣлье.
 Могу ли имѣть бѣлье выстираннымъ чрезъ три дня?
 Могу ли я полагаться на это?
 Что даютъ сегодня вечеромъ въ театрѣ?
 Велите принести мнѣ два билета.
 Есть ли ванны въ вашей гостиницѣ?
 Есть, но ихъ нужно заблаговременно заказать.
 Можете ли рекомендовать мнѣ хорошую гостиницу въ ближайшемъ городѣ?
 Я дамъ вамъ мою карточку и васъ примутъ очень хорошо.

СЛОВАРЬ.

Здѣсь помѣщены тѣ изъ польскихъ словъ, при которыхъ въ текстѣ не помѣщено русскихъ значеній. Цифры означаютъ параграфы «Самоучителя», въ которыхъ упоминаются данныя слова.

А.

А, *союзъ*, а, и, но, ли, же, 94; *межд.* а! а!
 ach! *межд.* ах!
 acz, aczkolwiek, *союзъ* хотя, хотя бы; несмотря на то, что...
 albo, *союзъ*, или либо; albo— albo, или—или.
 ale, *союзъ*, но.
 ani, *союзъ*, ни, ниже, ani— ani, ни—ни.
 aniżeli, нежели, чѣмъ, 62.
 anioł, (anioła, anielowie, anieli, anioły 15, 16) ангель.
 Antoni (Antoniowie, Antonich, 60) Антонъ.
 Antoniowa, жена Антона, 60.
 aż, такъ что, уже, тогда, только.
 ażeby, чтобы.

В.

Ba! ba! конечно, точно, такъ; ba i bardzo, такъ такъ.
 babsko, старая баба, бабшце, 25.
 bać się, бояться, страшиться, 55.
 bacik, кнутикъ.
 bacisko, кнуть.
 badać, развѣдывать, разужнавать.
 Badeniowa, жена г-на Бадени, 60.
 bądź—bądź, или—или.
 bania, глиняный выпуклый сосудъ; баня, 20, 21.
 Banatke, Банткэ (Bandtkowie, Bandtkow, 60).
 bardzo, очень, весьма; bardziej, болѣе; najbardziej всего болѣе, наиболѣе, 65, 90.
 Batory, Ваториѣ

bawić, занимать, увеселять, забавлять, 52.
 bez liku, несметно.
 bez wątrpienia, без сомнѣ-
 нія
 biada, бѣда, горе!
 Biała, Бѣла, 60.
 bić, бить
 biedaczysko, бѣднякъ, 25.
 biedować, бѣдствовать.
 biegle, искусно, ловко; про-
 ворно.
 bity, битый, 65.
 bliźni, ближній, 60.
 błosko, грязище, 25.
 bo, bowiem, ибо.
 bogato, bogaciej, богато.
 bogacić, обоготать.
 Bóg, Богъ, 17.
 boleć, болѣть; boli mię, мнѣ
 больно, 53.
 brat, братъ, 17.
 bratać się, подружиться
 bratowa, невѣстка, 60.
 brew (brwi, 23) бровь.
 brnąć, брести, плестись
 budawniczy (budowniczo-
 wie, 60) архитекторъ.
 burzyć, разрушать.
 bużina (умен. отъ buzia) ро-
 тикъ, 25.
 być, быть, 34.
 bywać, бывать.

С.

Cale=wcale.
 celujący, отличающийся, 65.
 cerkiew, церковь, 23.
 chcieć, хотѣть, 55.
 chłop, мужикъ, 16.
 chłopiec, мальчикъ.
 chłopisko, мужикъ.
 chłostać, сѣчь.
 choć, хотя
 Chodźko, Ходзко, 20.
 chorować, болѣть.
 chrapać, храпѣть.
 chwalić, хвалить, прославлять.
 chwalony, прославленный, 65.
 chyba, развѣ.
 chykiem, бокомъ; || тайкомъ,
 украдкою.
 ciągle, непрерывно, постоянно.
 ciecz, cieczka, жидкость.
 cienki, тонкій, 64.
 cierpieć, терпѣть, 64.
 cierpki, вязущій, терпкій.
 cieśla, плотникъ, 21.
 co, что.
 coś (czegoś,—86), что либо,
 чтонибудь.
 cóż=co.
 czd, чудо, 17.
 czasem, иногда.
 czcić, почитать.
 czekać, ожидать.
 Czerna (wieś), Черная (дерев-
 ня, 60.
 czerwienić, краснѣть.

czerwony, красный, 64.
 częścią—częścią, отчасти.
 człowiek, человекъ, 17.
 człowieczyna, человекъ.
 czworaki, четвероякій, 80.
 czworako, четверояко, 92.
 czworo, четверо, 77.
 czy, czyli, czyliż, ли, ль.
 czyj, czyja, czyje, чей, чья,
 чье.
 czytać, читать
 czytywać, читывать.

D.

Dalece (употребляется вмѣстѣ
 съ *tak* и *jak*): tak dalece,
 до такой степени.
 daleki, далекий, дальній, 64.
 Dalekie (sioło), Далекое село.
 daleko, далеко, 91.
 dalibóg, dali pan, ей ей, ей-
 Богу.
 darmo, даромъ.
 dawno, давно.
 dbać, заботиться.
 dech, духъ, 17.
 deptać, топтать.
 deseczka, дощечка, 25.
 deszczyna, досочка, 25.
 dlatego, потому.
 dłoń, ладонь.
 Długie (sioło), Длуге (село).
 dmuchać, дуть.
 dzień, разсвѣтать.

dobrze, хорошо, 91.
 dobry, хорошій, 59, 64.
 dojrzeć, дозрѣть; замѣчать.
 doktorowa, докторша, 60.
 dołek, ямка, 25.
 dopiero, только что.
 do razu, съ одного раза.
 dowolni, произвольно.
 drgać, дрожать, дрогнуть.
 drożyna, дорожка, стезя.
 drzeć, драть, раздирать.
 duszkiem, духомъ.
 dwa, два, 71.
 dwadzieścia dwoje, двадцать
 два;—troje, двадцать три.
 dwadzieścioro, двадцать.
 dwanaścioro, двѣнадцать.
 dwojaki, двоякій, 80.
 dwojako, двояко.
 dwoje, двое, 77.
 dwoisty, двойной, 80.
 dwukrotnie, дважды.
 dybać, красться, подкрады-
 ваться.
 dziadowina, старичекъ, 25.
 dziadzina=dziadowina.
 działać, дѣйствовать.
 dziecko, дитя, 24.
 dziecina, дитятко, 25.
 dzieło, дѣло, 18.
 dziesięcioro, десятеро, 69.
 dziewczę, дѣвушка, 25.
 dziewczyna, дѣвица, 25.
 dziewięcioro, девять, 69.
 dziki, дикій, 64.
 dziko, дико, 90.

dziś, сегодня.
dziwnie, удивительно.
dziwno, удивительно.
dzwigać, нести, 30.
dzwignąć, поднять, 30, 44.

Е.

Ej, эй.

Ғ.

Ғe, фу.
fora, вонь.
Fredro, Фредро, 20, 21.
fuj, фу.

Г.

Ganić, порицать.
gdy, когда.
gdyż, такъ какъ.
gdzie, гдѣ.
gibki, гибкій.
gimnazium, гимназія, 19.
gładki, гладкій, 64.
głęboki, глубокий, 64.
Głębokie (sielo), Глубокое
(село), 60.
głodać, грызть.
głóg, шиповникъ.
główna, головнище.
gnieść, нагнетать.

gniewać się, сердиться.
gołabek, голубокъ.
gorąco, жара, 18.
gość, гость, 16.
grać, играть.
grzeźnąć, вязнуть.
grzmieć, гремѣть.
grzmotać, ударить.
gubernium, губернія.
gwałtem, насильно.
gwazdać, пачкать.
gwizdać, свистать.
gwoźdisko, гвоздище.

Н.

Na, а.
hej, ну.
hejże, ну же.
hm, гмъ.
ho, го.
hola, ну.
hrabia, графъ, 20, 21.
hurmem, толпою.

І.

І, и; і—і, и—и.
igrać, играть.
ile, сколько.
iloraki, разнородный.
im—tem, чѣмъ—тѣмъ.
imię, имя, 23, 24.
imienisko, именище, 25.

innu, другою.
inszy, иной.
iść, идти.
istnieć, существовать.

Ј.

Ja, я.
jabłko, яблоко.
jadać, ѣсть.
jajko, яйцо.
jak, какъ; jak-tak, какъ-такъ.
jaki, какой.
jakibądź, какой-нибудь.
jakikolwiek, какой-нибудь.
jakitylko, какой только.
jaktylko, какъ только.
jałowies, можжевелникъ, 16.
Janek, Ваня.
Janisko, Иванъ, 23.
jasnie, ясно.
jasno, ясно.
jęczmień, ячмень, 17.
jeden, одинъ; какой-то, 82.
jednać, примирять.
jednaki, одинакій.
jednako, одинако.
jednakowo, одинако.
jedynie, только.
jeśli, если.
Jezus Christus, Иисусъ Хрис-
тосъ, 17.
jeździć, ѣздить.
jeżeli, если.
jutro, завтра.
jużto, потому.

К.

Kamienieć, каменѣть.
kamyk, камешекъ.
kapeluszyko, шляпище, 25.
kapiel, купанье, 23.
karać, наказывать.
karbowy, приставленный къ
надзору за гумномъ.
kazać, приказывать.
kaznodzieja, проповѣдникъ,
21.
kędy, гдѣ, куда.
kiedy, когда.
kieszka, карманъ, 23.
kilka, нѣсколько.
kilkakrotnie, нѣсколько разъ.
kilkanaście, за десять.
kilkaset, нѣсколько сотъ.
kilkoro, нѣсколько.
klacz, кобыла, 23.
klezczeć, стоять на колѣняхъ.
klekotać, стучать.
kłamać, лгать.
Kmita, Кмита, 20.
kobietcina, женщина, 25.
kobietisko, женщина, 25.
kochać, любить.
kocica, увел. отъ кошка.
kocisko, увел. отъ котъ, 25.
kolej, очередь.
kollegium, коллегія, 19.
koło, колесо, 19.
koń, лошадь, 15, 16.

konać, умирать.
konisko, лошадище.
koniuszy, конюший.
korzystać, пользоваться.
kotew, якорь, 23.
kradzież, воровство, 23.
krajczy, кравчий.
krogulec, ястребъ, 16.
królowa, королева.
królować, царствовать.
krowina, коровушка, 25.
krtai, гортань, 23.
krzesać, высѣкать (огонь).
ksiądz, ксиондзь, 16, 17.
książe, князь, 24.
księżna, княжна, 25.
księżysko, *увел. отъ* ксиондзь,
кто, со, кто, что.
ktokolwiek, кто-либо.
który, который.
którybądź, какой бы то ни
было.
którykolwiek, который бы ни.
któryś, какой-то.
któryż, который-же,
ktoś, кто-то.
któż, кто-же.
kuć (kuty), ковать, (кован-
ный).
kupiec, купецъ, 16.
kupować, покупать, 36.
kurzysko, *увел.* курище, 25.
kwitnąć, цвѣсти, 43.

L.

Lecie, лѣтомъ.
lecieć, летѣть.
lecz, но.
ledwie, едва.
ledwo, едва.
legrać, лечь.
lekki, легкій.
leśniczy, лѣсничій, 60.
leżeć, лежать.
lice, лицо, 8.
Linde, Линде, 60.
liść, листь, 16.
lud, народъ, 17.
luty, февраль, 60.

Ł.

Łamać, ломать.
łgać, лгать.
łkać, рыдать.
łpacisko, лопатище, 25.
łupić, обдирать.

M.

Macierz, мать, 23.
malować, писать (красками).
mało, мало.
margrabia, маркизь, 21.
Marynia, Маня.
masz, на, возьми,

matczysko, мать, 25.
matka, мать, 21.
mazać, мазать.
mdleć, падать въ обморокъ.
meszne, доходъ за отправле-
ніе заказной литургии.
mężczyzna, мужчина, 21.
mężysko, *увел. отъ* мужъ, 25.
miałki, мелкій, 64.
miasteczko, городокъ.
Michalisko, *увел.* Михаилъ, 25.
mieć, имѣть, 55.
między, между.
miękki, мягкій, 64.
mieścisko, городище, 25.
miesiąc, мѣсяць.
miesisko, *увел. отъ* мясо.
milczkiem, молча.
miłować, любить.
mój, мой.
Mokra (wieś), Мокрое (село).
morze, море, 18.
mostowe, пошлина за проѣздъ
черезъ мостъ.
mówca, ораторъ, 16.
mrówisko, муравейникъ, 15.
musieć, быть должнымъ.
myśleć, думать.
myśliwy, охотникъ, 60.
mysz, мышь, 23.

N.

Na, на, вотъ.
naso, на что,

nadto, кромѣ того.
najwięcej, больше всего, 65.
nasci, на тебѣ.
na óścież, настезь.
naprędcе, на-скоро.
na przełaj, напроломъ, сломя
голову.
narazie, прежде всего, сперва.
narzędzie, орудіе, 19.
nasz, нашъ.
natychmiast, тотчасъ.
nawet, даже.
ni, ни; ni-ni, ни-ни.
nic, ничего.
nicować, перелицевать (платъе).
nie, не.
niech, пусть.
niechaj, пусть.
niczyj, ничей.
niejaki, какой-то.
niejeden, не одинъ.
niektory, нѣкоторый.
niestety, увы.
nijaki, никакой.
nikt, никто.
niszczyć, портиться, разру-
шаться.
nizki, низкій, 64.
niżli, нежели,
niż, нежели.
niżeli, нежели.
noc, ночь, 23,
posować, ночевать.
pów (powiū), новолуніе, 16.
pozdrye, поздря, 19.
pózka, ножка.

pożyk, ножикъ.
pożysko, ножище, 25.
purkiem, нырнуть.

O.

O, och! o, охъ!
obaj, оба.
obcować, водить знакомство;
знаться.
oblicze, лицо, ликъ, 18.
obrońca, защитникъ, 16.
ochoczy, охотный, ревностный.
oczko, глазокъ, 25.
odwilż, оттепель, 23.
odzież, одежда, 23.
odwiedzić, навѣстить.
ofiarować, жертвовать.
ojciec, отецъ, 16.
ojcuniu, *умен. отъ* отецъ.
okaleczyć, изувѣчить.
okuć, оковать, оковывать.
okuty, окованный.
on, онъ.
opiemieć, онѣмѣть.
ogać, пахать,
ogaz, притомъ, сверхъ того.
ogłę, орленокъ.
ostro, остро; крѣпко; строго.
oto, вотъ,
otoż, вотъ.
ów, ова, owo, тотъ, та, то.
owoż, здѣсь, вотъ.
owszem, конечно, охотно.

P.

Palić, жечь.
pamiętać, помнить.
pamiętne, подарокъ на па-
мять, 60.
pan, господинъ, 16.
pani, госпожа, 21.
panienka, барышня.
pannica } *увел. отъ* барыш-
pannisko } ня 25.
panować, царствовать.
paplać, болтать, пустомелить.
pchać, толкать.
pęcznieć, разбухать, пучиться.
pewien, нѣкоторый.
pewnie, вѣрно.
piec, печка, 16.
pięciogaki, пятерной.
pieczeń, жаркое, 23.
pieczętować, запечатывать.
pięknie, красиво.
pieniądz, деньга, 17.
pieszo, пѣшкомъ.
pisać, писать,
pisarzowa, жена писаря.
plamić, пятнать.
płasać, плясать.
plemię, племя 24.
płakać, плакать.
płomyk, небольшой пламень.
płynąć, плыть.
poco, зачѣмъ.
pocichu, потихоньку.

poczwórnice, вчетверо.
poczwórny, четверной.
po dawnemu, какъ и прежде.
podeczas, во время.
podkomorzy, камергеръ, 60.
podstarości, завѣдующій госу-
дарственной казною, 60.
podskarbi, помощникъ упра-
вителя имѣниемъ, 60.
podstoli, стольникъ, 60.
podwójnie, вдвойнѣ.
podwójny, двойной.
poganin, язычникъ.
pojedynczo, поодиночѣ.
pojedynczy, единственный.
pojutrze, послѣзавтра.
pokrutce, вкратцѣ.
pokryjomu, украдкою.
pole, поле, 18.
poł, половина.
połykać, глотать.
pomiedzy (z pomiedzy), между.
ponieważ, такъ какъ.
po-pansku, по барски.
po prostu, за просто.
poręcz, ручка (у кресла), 23.
pościel, постель, 23.
pospolita, Рѣчь Посполита.
poswojemu, по своему.
poszóstny, шестерной.
poszukiwać, пекаръ.
potem, потомъ.
potrójnie, утроить.
potrójny, тройной.
po trzeźwu, трезво,

powoli, медленно.
przez, вонъ.
promyk, *умен. отъ* лучъ.
proso, просо, пшено, 19.
przebóg, Бога ради!
przecie, однако, однакожь.
przeczytać, прочитатъ,
przepaść, пропасть, 23.
przepierzyc, перегородка.
przyjaciel, другъ, 17.
przystuchiwać się, прислуши-
ваться.
przyswoić, присваивать.
przytem, притомъ.
psisko, собачище, 25.
ptaszyna, птичка.
puścić, пустить.

R.

Rączka, ручка.
rączy, скорый, быстрый.
ranić, ранить.
raz, разъ.
razem, вмѣстѣ.
robaczysko, омерзительный
червь, 25.
robotka, работка.
rok, годъ, 17.
roskosz, наслаждение, 23.
równie, равно, одинаково.
równo=równie.
rozumieć, понимать.
ryba, рыба, 20.
rycerz, рыцарь, 16.

rysować, рисовать.
rzadko, рѣдко.
rzemyk, ремешокъ.
rznać, рѣзать.

S.

Sam, самъ.
samiec, самецъ, 16.
sapać, пыхтѣть, сопѣть.
schnąć, сохнуть, чахнуть.
scisły, точный; сжатый.
sędzia, судья, 20, 21.
siebie, себя.
siedmiogaki, семикратный.
siedzieć, сидѣть, 53.
sień, сѣни, 23.
sieść, сѣсть.
siła, сила, мочь; много, мно-
жество.
siwieć, сѣдѣть.
skąd, откуда.
skakać, скакать.
skamienieć, окаменѣть.
skarżyć, подавать жалобу (*на
кого*).
sklepik, лавочка.
skoro, скоро, шибко.
skrzypieć, скрипѣть.
skubać, дергать; ощипывать.
słaby, слабый.
słodki, сладкій.
słodycz, сладость, 23.
słodzić, подслащать.
sługa, слуга, 21.
służący, слуга.

słuchać, слышать.
słynać, слыть, прослыть.
słyszeć, слышать.
pełna, сполна.
śpiewać, пѣть.
spisywać, переписывать.
spluwać, сплевывать.
spychać, спихивать.
srożyć się, сердиться.
stać, стать, 53.
stąd, отсюда.
stanać, ставать.
starosta, староста, 21.
starzeć się, старѣть, старится.
Stefcio, Степа.
stokrotnie, стократно.
stolik, столикъ.
stolisko, столъ, 25.
stół (stołu, 16), столъ.
strachać się, страшиться.
straszyć, пугать.
strawne, кормовое, столовые
деньги.
straż, стража, 23.
strugać, строгать.
stryj, дядя по отцѣ, 16.
studnisko, колодезь, 25.
suczyisko, сука, 25.
suknisko, дрянное сукно, 25.
swierzbieć, зудѣть; || чесаться.
swój, свой.
szabllica, саблиця, 25.
szczególnie, особенно.
szczupaczysko, щука.
szczuć, усовать; травить (*звѣ-
ря*).

szeroki, широкій 64.
sześciogaki, состоящий изъ ше-
сти сортовъ.
szewczyna, чеботарь, плохой
сапожникъ,
szklenica, стеклянка.
szkolne, деньги за ученье въ
школѣ.
szlachcic, шляхтичъ, 17.
szorstki, шероховатый.
szybko, быстро, скоро.

T.

Tadzio, Таддеи.
taić, таить.
taki, такой.
takowy, таковой.
taksamo, также.
także, также.
tam, тамъ.
taniec (tańca), танецъ, 16.
tani, дешевый.
targnąć, дергать.
Tarło, Тарло, 20.
tęcza, радуга, 23.
tedy, такъ, итакъ.
tędy, тутъ, сюда.
ten, этотъ.
tensam, этотъ же.
teraz, теперь.
też, тоже, также.
tkać, ткать, втыкать.
tkwieć, быть воткнутымъ.
tleć, тлѣть.

to, то.
topol, тополь, 23.
trafić, попасть.
troche, немножко.
troisty, тройной.
trojaki, тройкій.
trojako, тройко.
trwać, длиться.
trzej, трое, три.
trzykrotnie, трижды.
tu, здѣсь.
tudzież, притомъ, также.
twarz, лицо, 23.
twój, твой.
ty, ты.
tyczyć się, касаться.
tyle, столько.
tyloraki, столъ различный.
tysiąc, тысяча, 17.

U.

Ubolewać, соболѣзновать.
ubożeć, бѣднѣть.
uczyć, учить.
udo, бедро, 19.
ufać, уповать.
ukradkiem, тайкомъ.
umieć, умѣть.
uragać, ругаться, насмѣхаться.
uśmiechać się, улыбаться.
uszko, ушко.
uszysko, *увел. отъ* ухо.
utkwieć, втыкать, воткнуть.

W.

Wabić, прельщать, примани-
нить.
wąchać, нюхать.
warzyć, варить.
wasz, вашъ.
wązki, узкій, 64.
wbrew, вопреки.
wcale, вовсе, совсѣмъ.
wciąż, непрерывно.
wejrzeć, взглянуть.
Wergili, Вергилий.
Wesoła (ulica), Веселая (ули-
ца).
wewnątrz, внутри.
widać, видать, видно (упо-
требляется только въ нео-
предѣленномъ наклоненіи).
widzieć, видѣть.
więc, поэтому.
więcej, болѣе, 65.
wieszerzać, ужинать.
wiedzieć, знать, 55.
wiele, много.
wielokrotnie, много разъ.
wieloraki, многообразный.
wieś, деревня, 23.
wikłać, путать.
wilgnieć, дѣлаться влажнымъ.
wisieć, висѣть.
witać, привѣтствовать, 36.
wkrótce, скорѣ.
własność, собственность 23.

woda, вода, 21.
wódz, вождь, 16.
wodzić, вести.
województwo, воевода, 20.
wojować, воевать.
wola, воля, свобода, 21.
wół (wołu, 17), волъ.
woni, вонь.
woń, благовонье, 23.
wozić, возить.
woźny, судебный разсылный.
wprzód, прежде.
wracać, возвращать.
wraz, тотчасъ.
wrócić, возвращать.
wrychle, скорѣ.
wskróś, насквозь.
wspomnieć, вспомнить.
wszelaki, всякій.
wszelako, однако.
wszerz, въ ширину.
wszystek, весь, цѣлый.
wtedy, тогда.
Wydźga, Выджга, 20.
wygadywać, выбалтывать.
wyrywać, вырывать.
wykorywać, выкапывать.
wyłegić, валяться.
wysysać, высасывать.
wzdłuż, вдоль, въ длину.
wziąć, взять.
wzrastać, возрастать.

Z.

Zaco, почему.
zaczem, итакъ.
zaiste, подлинно, истинно.
zając, заяць.
zaraz, сейчасъ.
zaś, же, но.
zasię, же, но.
zatykać, затыкать.
zawiesić, вѣшать, повѣсить.
zawsze, всегда.
zbójca, убіица, 21.
zbyt, слишкомъ.
zdala, издали.
z daleka, издали.
z dawna, сздавна.
zdobycz, добыча, 23.
zewnątrz, внѣ.
zgnieść, гнести.
zgoła, совершенно.
ziemica, земляца, 25,
ziewnać, зѣвать.
zimie, зимою.
z lekka, слегка.
złęknąć się, испугаться.
złoty, золоты (монета), 60.

zmuszać, принудить.
z nagła, вдругъ.
znowu, снова.
z pańska, по барски.
z gana, съ утра.
zrazu, сразу.
z tem wszystkim, при всемъ
томъ.
z węgierska, по венгерски.
zwinąć, свивать.
zwoływać, созывать,
zwyknąć, навькнуть.

Ż.

Żle, худо,
żrebie, жеребенокъ, 23.

Ż.

Żagiew, боровикъ; труть, губ-
ка, 23,
że, что.
żgąć, жечь.
żołnierzycko, солдатиче, 25.
żonisko, жонище.
żywot (żywotu, 16), житье.

К Л Ю Ч Ъ

къ упражненіямъ, помѣщеннымъ въ «Самоучитель».

5. Посмотри вверхъ, когда ты находишься на дворѣ, и ты увидишь красивый лазуревый сводъ, называющійся небомъ или небесной твердью.—Если небо не туманно или не пасмурно, (то) мы видимъ днемъ солнце, ночью же луну и неисчислимое множество звѣздъ.—Солнце, луна и звѣзды называются свѣтилами небесными.

6. Годъ раздѣляется на четыре времени года, которыя суть: весна, лѣто, осень и зима.—Сообразно съ временами года хлѣбопашецъ разпредѣляетъ свой трудъ: осенью и весною онъ сѣетъ, лѣтомъ уже собираетъ хлѣбъ, который сберегаетъ къ зимѣ, чтобы имѣть чѣмъ прокормить себя и свою семью.—Кто не трудится въ теченіе весны и осени, тотъ зимою помираетъ съ голоду.—Изъ земли добываютъ (*соб.* добывается) соль, безъ которой люди не могутъ обойтись.

7. Хотя тебя ничто не торопитъ, работай, уже не время тогда, когда застучитъ болѣзнь или нужда.—Во всякой похвалѣ едва половина правды, остальное вѣжливое, а иногда и злое прибавленіе.—Справедливость есть главной добродѣтели, ибо изъ нея вытекаютъ всѣ другія.—Вудучи людьми, будемте челоуѣколюбивы.—Жадный жаждетъ только денегъ, чтобы ихъ имѣть, но онъ ни самъ ихъ не употребляетъ, ни (же) другимъ не даетъ: скупой не купитъ себѣ нужныхъ вещей, неопрятенъ и омерзительнъ.

8. Нельзя не разсмѣяться, когда слышишь что-нибудь веселое и остроумное; умѣренный смѣхъ не предосудителенъ, но задыхаться отъ смѣха, надрываться отъ смѣха и не знать въ немъ умѣренности (*мѣры*) это доказательство неблагоразумія, отсутствія степенности и простоватости.—Если бы касалось относительно выбора красивѣйшаго изъ нашихъ деревьевъ, (то) дубъ, безъ различія мнѣній, получилъ бы (одержалъ бы) первенство.—Наши предки имѣли почтеніе (*почитали*) къ дубу.

9. Самое выгодное мѣстоположеніе города (есть) то, гдѣ большая рѣка впадаетъ въ море.—При отсутствіи свѣта мы лишены были бы не только вида всякихъ цвѣтовъ, всякихъ земныхъ красотъ, не только мы не могли бы предпринять никакого труда, пройти безопасно нѣсколько шаговъ, но и всякая жизнь угасла бы на землѣ.—Мы видимъ только при помощи свѣта, ибо среди темной ночи зрѣніе ничего не можетъ различить, хотя самая темная ночь не лишена вѣдь совѣтъ свѣта.

10. Морская вода солона и негодна для питья.—Изо всѣхъ водъ самое большое и самое величественное—море.—Длинные и узкія впадины земли, наполненныя проточной водой, называются рѣками, ручьями и потоками, смотря по тому, болѣе ли они широки, болѣе ли они длинны или болѣе глубоки.—Самый несчастный изъ людей это завистливый.

11. Большая часть горъ бываетъ покрыта лѣсомъ или кустами и различными зельями.—Вершины высокихъ горъ чаще всего наги, а на самыхъ высокихъ снѣгъ лежитъ зимою и лѣтомъ.—Изъ металловъ самое полезное желѣзо.—Самыя знаменитыя соляныя копи (*соб.* копи соли) находятся въ Величкѣ и Бохнѣ подъ Краковомъ.—Свинецъ мягокъ и тяжелъ, желѣзо твердо, а сталь еще болѣе тверда.—Драгоценныя камни это маленькіе блестящіе камешки, таковыя (суть): алмазъ бѣлый, рубинъ красный, сафиръ синій, изумрудъ зеленый и гіацинтъ—желтый.

12 Дикіе звѣри имѣютъ когти и острые зубы и (суть) плотоядны.—Воа—самый большой и самый сильный изъ всѣхъ змѣй.—Одно изъ самыхъ большихъ нашихъ деревьевъ, достигающее огром-

ной высоты и толщины и могущее жить болѣе чѣмъ восемьсотъ лѣтъ, (есть) липа.—Употребленіе липы весьма велико и различно.—Кромѣ воскресенья празднуемъ другіе дни, называемые праздничными, и такъ они суть: праздникъ Рождества Христова, Крещеніе, Пасха, Вознесеніе, Св. Троицы, праздникъ Тѣла Господня и другіе.

13. Мѣсяца: январь, мартъ, май, іюль, августъ, ноябрь и декабрь имѣютъ по 31 день, апрѣль же, іюнь, сентябрь и октябрь—по 30 дней; мѣсяць февраль имѣетъ 28 дней, а каждые четыре года 29.—Обыкновенный годъ состоитъ изъ 52 недѣль. Каждая недѣля имѣетъ 7 дней, а эти суть: понедѣльникъ, вторникъ, среда, четвергъ, пятница, суббота и воскресенье.—Въ городахъ бывають дома въ одинъ, два, три и болѣе этажей.

14. День, взятый вмѣстѣ съ ночью, по-польски называется сутками. Такія сутки имѣютъ 24 часа, каждый часъ 60 минутъ, а каждая минута 60 секундъ.—Лучъ солнечнаго свѣта, хотя намъ кажется яснымъ, бѣлымъ, однако имѣетъ въ себѣ скрытыхъ семь цвѣтовъ.—Мы увидѣли по срединѣ дороги скалу (состоящую) изъ одного куска гранита въ 80 футовъ въ ширину (*соб. широкую*), въ 1,000 футовъ въ вышину (*соб. высокую*).—Кристофоръ Колумбъ родился въ Генуѣ въ 1436 г.; онъ былъ проявленіемъ духа, одушевляющаго западно-европейскіе народы въ XV столѣтіи.—Антонъ Канова, этотъ знаменитѣйшій ваятель своего времени, былъ сыномъ простаго каменщика. Канова высѣкъ (изъ камня) болѣе чѣмъ 150 штукъ: изъ нихъ 53 статуи, 12 группъ, 14 саркофаговъ, 8 большихъ памятниковъ, 9 громаднхъ статуй, 54 бюста и 26 барельефовъ. Никакой художникъ не испыталъ столькохъ благосклонностей, не получилъ столькохъ доказательствъ почтенія отъ властителей міра сего, какъ Канова.

15. Всякій, богатый ли, бѣдный ли, обязанъ работать, хотя одинъ рукою, другой головою.—Умѣренный, хотя уважаетъ самого себя и убѣжденъ въ своемъ превосходствѣ надъ другими, однако не хвастаетъ этимъ ни предъ кѣмъ, ни же гордится предъ

иными, но за то всѣ тѣмъ охотнѣе добровольно признають его таланты и заслуги, очень почитаютъ, любятъ его и ставятъ выше другихъ.—Рѣки, ручьи, потоки берутъ свое начало въ горахъ; это начало называется истокомъ.—Истоки маленьки, такъ что и дитя перепрыгнетъ черезъ нихъ, но въ дальнѣйшемъ своемъ теченіи, соединяясь съ другими ручьями и водами, очень увеличиваются, и, наконецъ, становятся большою рѣкою, которая впадаетъ или въ другую большую рѣку, или въ море.

16. Добродѣтельный (есть) тотъ, который хорошо употребляетъ свое имущество, если имъ обладаетъ, если же онъ его не имѣетъ, то пріобрѣтаетъ честнымъ образомъ: трудомъ, промысломъ и бережливостью; кто отдаетъ (то), что кому онъ долженъ и никого не обижаетъ; кто добросовѣстно сдерживаетъ слово и никого не обманываетъ; кто старается (пріобрѣсть) добрую славу (имя), а инымъ ея не завидуетъ, и на нее не клеветаетъ; кто сострадательнъ и благотворителенъ, кто не гордится богатствами или своимъ происхожденіемъ; кто человѣколюбивъ, кротокъ, радушенъ, дѣятеленъ; кто дѣлаетъ другимъ не зло, а добро; кто постояненъ въ благородныхъ намѣреніяхъ, кто всѣ свои обязанности исполняетъ охотно и добросовѣстно—тотъ честный членъ человѣческаго общества, тому надлежитъ честь и почтеніе, того каждый любитъ и почитаетъ.—Человѣколюбивъ тотъ человѣкъ, который всѣхъ людей считаетъ своими братьями (собратами), безъ различія ихъ національности, вѣры, происхожденія и имущества; кто радушенъ, вѣжливъ и благотворителенъ, короче говоря, кто дѣлаетъ всѣмъ то, что желаетъ, чтобы они ему дѣлали, а не дѣлаетъ того, чего опасается для себя.

17. Скупость гнусна и презрѣнна; бережливость—похвальна и полезна, «Иди, лѣнтый, къ муравью», говоритъ Священное Писаніе,—«этотъ звѣрекъ учитъ насъ предусмотрительности на будущее время, какъ слѣдуетъ заблаговременно предупредить нужду. Не довольно того, что мы имѣемъ сегодня, нужно думать, что будетъ завтра, а нищета не надобствъ.—Скука. Лѣнь

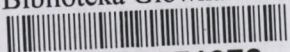
есть самой истинной причиной этой болѣзни. Скучать — это чувствовать какое то ничтожество разума, не знающаго, что дѣлать, ищущаго развлечения, но не могущаго его найти. Чтеніе и любовь (вкусъ) къ наукѣ самое отличное средство превозмочь скуку; книга — неразлучный товарищъ, безкорыстный другъ, не надобующій свой челювѣкъ, къ ней можно прибѣгать во всякое время: въ печали она развеселитъ, въ тоскѣ развлечетъ, во всякомъ обстоятельстве наставитъ и поддержитъ, лишь бы обращаться къ такимъ, которыя дышатъ наукой и добродѣтелью.

О ПЕЧАТКИ.

Напечатано: Стѣдуетъ читать:

75 стр. 5 строка сверху	dowodzi	dowód
80 стр. 1 строка снизу	на	къ
107 стр. 6 строка сверху	потокъ	истоки

Biblioteka Główna UMK

300047971372

Самоучитель фьянцузскаго языка или легчайшій способъ научиться безъ помощи учителя, читать, писать и говорить по-фьянцузски. Въ двухъ частяхъ. Спб. Ц. 50 к.

Самоучитель нѣмецкаго языка. Легчайшій способъ научиться, безъ помощи учителя читать, писать и говорить по-нѣмецки. Составленъ по лучшимъ руководствамъ. Изд. 3-е Спб. 1894 г. Ц. 50 к.

Бесѣды о природѣ. Книга для чтенія въ селахъ и деревняхъ, въ которой рассказывается о землѣ, солнцѣ, звѣздахъ, растеніяхъ и животныхъ. Составилъ *Н. Зодовъ*. Съ 21 рис. удостоена Комитетомъ Грамотности 2-й преміи, Минист. Государств. Имущ. золотой медали и рекомендована по вѣдомству учреждений Императрицы Маріи, IV отд. собственною Его Императорскаго Величества канцелярію. Изд. 14-е. Спб. ц. 50 к.

Метода Робертсона. Полный самоучебникъ нѣмецкаго языка съ ключемъ. Составилъ *Н. Ф-ръ*. Спб. Ц. 75 к.

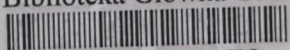
Учебная теорія словесности. Соч. Н. Мишина. 16-е изданіе. Спб. 1886 г. Ц. 40 к.

Ариметика въ вопросахъ и отвѣтахъ для самообученія. Составилъ Столпинскій. Ц. 10 к.

Краткій учебникъ русской исторіи въ біографическихъ очеркахъ (курсъ младшаго возраста). Составилъ А. Н. Сальниковъ. Изданіе второе исправленное, съ картами въ текстѣ. Ц. 40 к. Изданіе книгопродавца В. И. Губинскаго. Спб. 1898 года. Полезность этого учебника доказывается уже тѣмъ, что онъ допущенъ ученымъ комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія въ качествѣ руководства для третьяго класса гимназій и реальныхъ училищъ. Книжка издана чрезвычайно опрятно. (Отзывъ газеты „Свѣтъ“).

Краткій обзоръ русской исторіи для городскихъ училищъ. Составилъ А. Н. Сальниковъ. Спб. 1894 г. Ообр. учен. комитѣ. Мин. Нар. Прос. какъ руковод. для городск. и уѣздныхъ училищъ, а также для 3-го класса гимназій и реальныхъ училищъ Ц. 25 к.

пз

Правители русской земли отъ ея начала до нашихъ дней (Краткія историческія жизнеописанія). Составилъ *А. Н. Сальниковъ*. Одобрено Учен. Комит. Минист. Народн. Просвѣщенія для ученическихъ бібліотекъ младшаго возраста среднихъ учебныхъ заведеній и для ученическихъ и учительскихъ бібліотекъ низшихъ учебныхъ заведеній. Ц. 50 к. съ перес.

Справочный, настольный, систематическій сводъ законовъ русскаго правописанія, установленный по лучшимъ источникамъ, ц. 60 к. Краткое оглавленіе: I. *Общая грамматика*. — II. *Отдѣль синтаксическій*. Употребленіе прописныхъ буквъ, знаки правописанія, точки, двоеточіе, точка съ запятою, тире, запятая, скобка, ковычка, знакъ вопросительный, восклицательный, соединительный, твердый, мягкій, знакъ ударенія, выноска, словосокращеніе, переносъ, слитное и союзное начертаніе, согласованіе и пр., и пр. — III. *Фонетическій отдѣль*. — IV. *Словарь корней на букву „ъ“*. — V. *Списокъ словъ, именъ и названій, содержащихъ букву „ъ“*. — VI. Съ приложеніемъ орфоэническаго руководства для правильнаго произношенія и начертанія (писанія) иностранныхъ словъ. „Книга эта составлена толково, кратко и популярно. Она можетъ быть большимъ пособникомъ учащимся, какъ въ низшихъ, такъ и въ среднеучебныхъ заведеніяхъ. Въ ней масса полезнымъ свѣдѣній по русской и иностранной орфографіи, разработанныхъ умѣло и добросовѣстно. (Отз. газеты „Свѣтъ“).

Библейская исторія. Сокращенно извлеченная изъ священныхъ книгъ Ветхаго и Новаго Завѣта проторіереемъ *Г. Базаровымъ*. Съ 110 картин. Одобрена Учебнымъ Комитетомъ Святѣйшаго Синода для начальныхъ народныхъ училищъ въ качествѣ учебнаго пособія по Священной Исторіи, а также для приготовительныхъ классовъ среднихъ учебныхъ заведеній въ качествѣ учебнаго руководства. Удостоена золотой медали гр. *П. Д. Киселева*. 30-е изд. 1897 г., ц. 35 к.